

mulier instituut

Behoeftenonderzoek mensen met een beperking, chronische aandoening en psychische klachten 2022

Maxine de Jonge

Angelina Gómez Berns

Caroline van Lindert

Behoeftenonderzoek mensen met een beperking, chronische aandoening en psychische klachten 2022

In opdracht van Fonds Gehandicaptensport

Maxine de Jonge
Angelina Gómez Berns
Caroline van Lindert

© Mulier Instituut
Utrecht, november 2022

Dit rapport is in november 2023 aangepast

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1. Inleiding	8
1.1 Doel- en vraagstelling	9
1.2 Methode	10
1.3 Leeswijzer	12
2. Sport- en beweggedrag	13
2.1 Sport- en beweegdeelname	13
2.2 Verband en sociale context	16
2.3 Thuis sportieve activiteiten beoefenen	19
2.4 Verschillen naar achtergrondkenmerken	20
3. Sport- en beweggedrag veranderen	21
3.1 Houding tegenover verandering eigen sport- en beweggedrag	21
3.2 Kennismaken met nieuwe sportieve activiteiten	24
3.3 Verschillen naar achtergrondkenmerken	26
4. Motieven, wensen en behoeften	27
4.1 Voordelen van sporten en bewegen	27
4.2 Sporthulpmiddelen	29
4.3 Andere hulpmiddelen en aanpassingen	32
4.4 Community	35
4.5 Verschillen naar achtergrondkenmerken	37
5. Belemmeringen en obstakels	39
5.1 Belemmeringen bij sportieve activiteiten	39
5.2 Financiële belemmeringen	40
5.3 Belemmeringen thuis	43
5.4 Verschillen naar achtergrondkenmerken	46
6. Uniek Sporten	47
6.1 Bekendheid met Uniek Sporten	47
6.2 Aantrekkelijkheid producten en diensten Uniek Sporten	49
6.3 Verschillen naar achtergrondkenmerken	52
7. Zoekstrategieën en manier van aanspreken	53
7.1 Zoekstrategieën	53
7.2 Manier van aanspreken	56
7.3 Verschillen naar achtergrondkenmerken	57
8. Conclusies	58
9. Aanbevelingen	65
Bijlagen	69
Bijlage 1. Toelichting selectie steekproef	69
Bijlage 2. Aantal respondenten	70

Bijlage 3. Toelichting weging	71
Bijlage 4. Achtergrondkenmerken respondenten	74
Bijlage 5. Sport- en beweggedrag naar achtergrondkenmerken	81
Bijlage 6. Ervaren belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten	85
Bijlage 7. Uitsplitsing van meest ervaren belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten naar achtergrondkenmerken	87

Samenvatting

Uniek Sporten is een platform van het Fonds Gehandicaptensport waar mensen met verschillende typen beperkingen terecht kunnen voor al hun sport gerelateerde vragen en diensten, zodat ze barrières makkelijker kunnen overwinnen. Om het platform Uniek Sporten verder te ontwikkelen en aan te laten sluiten bij de wensen, behoeften en voorkeuren van mensen met een beperking, is het belangrijk te weten waar deze mensen naar op zoek zijn. De doelstelling van dit onderzoek luidt als volgt:

‘Inzicht krijgen in de belemmeringen of obstakels die mensen met een lichamelijke beperking, chronische aandoening en/of psychische klachten/aandoeningen ervaren bij het sporten en bewegen of hun weg daarnaartoe en hun wensen, behoeften en verwachtingen voor mogelijke oplossingen voor deze obstakels, om een onderbouwd advies te kunnen geven over de (door)ontwikkeling van producten en diensten op het platform Uniek Sporten’.

Steekproef

Het Mulier Instituut heeft via het Ipsos/Gfk-panel een online vragenlijst uitgezet onder verschillende doelgroepen. De vragenlijst is ingevuld door 105 volwassenen met een kind met een lichamelijke beperking van 0 tot en met 17 jaar, 365 volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken, 351 volwassenen met een motorische beperking die geen mobiliteitshulpmiddel gebruiken, 119 volwassenen met een visuele beperking, 127 volwassenen met een auditieve beperking, 509 volwassenen met een chronische aandoening maar zonder lichamelijke beperking en 504 volwassenen met psychische klachten of aandoeningen.

Resultaten

De doelstelling is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen. De antwoorden op deze vragen vatten we hieronder beknopt samen.

Sport- en beweeggedrag

De sport- en beweegdeelname van de respondentgroepen in dit onderzoek is hoog vergeleken met landelijke cijfers. Dit zien we vaker bij panelonderzoek. De populairste sportieve activiteiten bij de volwassenen zijn wandelen, fietsen, (fysio)fitness, wandelsport, zwemmen en wielersport (wielrennen/mountainbiken/toerfietsen). Met sportieve activiteiten bedoelen we in dit rapport sport- en beweegactiviteiten die mensen in hun vrije tijd doen, zoals wandelen, fietsen en voetbal.

De meeste volwassenen beoefenen sportieve activiteiten alleen of in een informele groep, bijvoorbeeld met vrienden of familie. Kinderen beoefenen sportieve activiteiten vooral in informele groepen of bij de sportvereniging.

Verder heeft de ernst van de beperking invloed op de beoefening van sportieve activiteiten: respondenten die zich in sterker belemmerd voelen door de beperking, aandoening of klachten in het dagelijks leven, beoefenen sportieve activiteiten minder vaak dan respondenten die zich niet belemmerd voelen. Volwassenen met een motorische beperking met of zonder mobiliteitshulpmiddel beoefenen sportieve activiteiten het minst vaak.

Sport- en beweeggedrag veranderen

Ondanks dat de sport- en beweegdeelname onder de respondenten hoog is, wil ongeveer de helft zijn of haar sport- of beweeggedrag veranderen. De volwassenen willen vooral sportieve activiteiten vaker beoefenen. De behoeftes van de kinderen lopen uiteen, van vaker sportieve activiteiten beoefenen tot beginnen met sportieve activiteiten of andere sportieve activiteiten (erbij) doen.

Motieven, wensen en behoeften

Volwassenen ervaren een goede gezondheid en een verbeterde conditie/meer spierkracht als de grootste voordelen van sportieve activiteiten. De kinderen ervaren deze voordelen ook, samen met (meer) zelfvertrouwen en (meer) sociaal contact.

De behoefte aan sporthulpmiddelen is afhankelijk van de respondentgroep. Vooral kinderen met een lichamelijke beperking en volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel in het dagelijks leven gebruiken, hebben behoefte aan sporthulpmiddelen. Onder deze groepen heeft ongeveer één op de drie behoefte aan een sporthulpmiddel (35% en 31%).

Verder hebben de meeste respondentengroepen, met uitzondering van volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten, behoefte aan andere aanpassingen of hulpmiddelen. Denk bijvoorbeeld aan extra begeleiding of een aangepaste accommodatie.

De meeste respondentengroepen hebben geen behoefte aan een online of offline community.

Belemmeringen en obstakels

Bijna alle respondenten ervaren belemmeringen bij het beginnen met of beoefenen van sportieve activiteiten. De meest voorkomende belemmering is vermoeidheid/gebrek aan energie. Pijn, niet kunnen sporten door de beperking en activiteiten niet leuk vinden, zijn andere belemmeringen voor de verschillende respondentengroepen. Kinderen met een lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten/aandoeningen worden iets vaker belemmerd door prikkels tijdens het beoefenen van sportieve activiteiten.

Voor een deel van de respondenten is een gebrek aan financiën een belemmering om hun favoriete sportieve activiteit te beoefenen. Bij volwassenen gaat het met name om de contributie/abonnementskosten. Een deel van de volwassen respondenten ervaart belemmeringen bij het thuis sporten. Een belemmering is vooral (het gebrek aan) motivatie om het vol te houden.

Uniek Sporten

De meeste respondenten zijn niet bekend met Uniek Sporten. De grootste bekendheid is er onder (ouders van) kinderen met een lichamelijke beperking. Wel hebben de meeste groepen, behalve volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking, in redelijke mate behoefte aan de verschillende diensten en producten van Uniek Sporten.

Zoekstrategieën en manier van aanspreken

De meeste respondenten willen niet op hun beperking, aandoening of klachten aangesproken worden. Een klein deel van de kinderen met een lichamelijke beperking en de volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken wil wel als 'persoon met een aandoening' of 'persoon met een beperking' aangesproken worden.

De meeste mensen zoeken via internet naar sport- en beweegaanbod. Ongeveer een derde van volwassenen en ouders van kinderen met een lichamelijke beperking informeren bij een zorgverlener als ze naar sport- en beweegaanbod zoeken.

Conclusies en aanbevelingen

Hoewel de respondenten in dit onderzoek een relatief hoge sport- en beweegdeelname laten zien, bieden de resultaten relevante aanknopingspunten om sport- en beweegactiviteiten toegankelijker te maken voor kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een chronische aandoening en volwassenen met psychische klachten.

Een groot deel van de respondentgroepen wil het eigen sport- en beweeggedrag veranderen. Vooral voor degenen die willen beginnen met sportieve activiteiten of die andere sportieve activiteiten (erbij) willen doen, kan ondersteuning geboden worden. Mogelijkheden om sport- en beweegactiviteiten uit te proberen zijn hierbij belangrijk. Sportaanbieders, gemeenten en Uniek Sporten kunnen de bestaande mogelijkheden via hun website en andere mediakanalen communiceren. Daarnaast is het voor sportaanbieders en professionals in de sport belangrijk rekening te houden met de ernst van de beperking, aandoening of klachten. Mensen die zich ernstiger belemmerd voelen door hun beperking, willen vaker in een specifieke groep met mensen met dezelfde beperking, aandoening of klachten sporten en hebben vaker (persoonlijke) begeleiding nodig. De aanwezigheid hiervan benoemen op de websites van sportaanbieders, de gemeente en Uniek Sporten kan de drempel om een nieuwe sport uit te proberen verlagen.

Om de sport- en beweegdeelname van kinderen en volwassenen met een beperking of aandoening te stimuleren, is het ook belangrijk de samenwerking van Uniek Sporten met de eerste- en tweedelijnszorg te versterken. Volwassenen met een lichamelijke beperking die zich ernstiger belemmerd voelen door de beperking en die de beperking maximaal vijf jaar geleden hebben gekregen, hebben behoefte aan medische of therapeutische begeleiding bij het beginnen met (een andere) sport. Om de stap te kunnen maken naar een sport- en beweegaanbieder, is het belangrijk dat zorgverleners bekend zijn met Uniek Sporten en met het sport- en beweegaanbod voor deze mensen. Daarnaast kunnen zorgverleners (bijv. fysiotherapeuten) de drempel om de overstap te maken van sporten of bewegen als onderdeel van revalidatie naar sporten of bewegen bij een sportaanbieder verlagen door activiteiten bij de sport- en beweegaanbieder te organiseren.

Uniek Sporten kan, naast het versterken van de samenwerking met de eerste- en tweedelijnszorg, inspelen op de behoefte aan sporthulpmiddelen, extra begeleiding, prikkelarme ruimtes en financiële regelingen. De uitleenservice van sporthulpmiddelen kan meer gericht worden op kinderen met een lichamelijke beperking en op volwassenen met een motorische beperking die in het dagelijks leven een mobiliteitshulpmiddel gebruiken. Dit zijn de doelgroepen die daar de meeste behoefte aan hebben. Het sport- en beweegaanbod kan (sociaal) toegankelijker gemaakt worden door extra begeleiding en prikkelarme ruimtes of uren aan te bieden. Verder kan de financiële drempel om te sporten verlaagd worden door financiële regelingen voor volwassenen te richten op contributie- en abonnementskosten. Voor kinderen is het noodzakelijk om ook kosten voor de aanschaf van sportmateriaal, vervoer en (persoonlijke) begeleiding te dekken.

Ten slotte is het belangrijk de communicatiekanalen van Uniek Sporten (door) te ontwikkelen. De app Uniek Sporten moet toegankelijk zijn voor en gepromoot worden onder volwassenen met een visuele en/of motorische beperking, want dit zijn de groepen die vaker behoefte hebben aan het beoefenen van sportieve activiteiten thuis. Verder kunnen meer mensen die belemmeringen ervaren bij het sporten en bewegen, maar die zich niet aangesproken voelen als een persoon met een beperking, aandoening of handicap, de producten en diensten van Uniek Sporten vinden wanneer de manier van aanspreken wordt aangepast.

1. Inleiding

Sporten en bewegen voor mensen met een beperking is te vergelijken met een obstakelrace. Op hun weg naar sport en bewegen moeten mensen met een beperking verschillende barrières overwinnen, zoals ingewikkelde regels bij het aanvragen van een sporthulpmiddel. Met de inzet van Uniek Sporten als community zorgt het Fonds Gehandicaptensport voor een platform waar mensen met verschillende typen beperkingen terecht kunnen voor al hun sport gerelateerde vragen en diensten, zodat ze barrières makkelijker kunnen overwinnen.

Om dit platform verder te ontwikkelen en aan te laten sluiten bij de wensen, behoeften en voorkeuren van mensen met een beperking, is het belangrijk te weten waar deze mensen naar op zoek zijn. In 2019 heeft het Mulier Instituut in opdracht van het Fonds Gehandicaptensport onderzoek gedaan naar de behoeften van volwassenen en kinderen met een motorische, visuele en/of auditieve beperking.¹ In dit onderzoek noemen we dit lichamelijke beperkingen. Naar aanleiding van het onderzoek uit 2019 zijn de diensten doorontwikkeld en uitgebreid met bijvoorbeeld de mobiele app 'Uniek Sporten', waarin verschillende oefeningen staan die mensen met een beperking thuis kunnen doen.²

In oktober 2022 is in opdracht van het Fonds Gehandicaptensport het onderzoek van 2019 herhaald en deels uitgebreid. Hierbij zijn vier doelgroepen onderscheiden, waarvan de laatste twee nieuw zijn ten opzichte van het onderzoek in 2019:

- kinderen met een lichamelijke beperking (KLB)³: kinderen van 0 tot en met 17 jaar met een motorische, visuele en/of auditieve beperking;
- volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB): volwassenen van 18 tot en met 79 jaar met een motorische, visuele en/of auditieve beperking. Onder degenen met een motorische beperking, maken we onderscheid in mensen die wel en niet een mobiliteitshulpmiddel gebruiken. De respondenten uit de groep VLB kunnen naast de lichamelijke beperking een of meer chronische aandoeningen en/of psychische klachten hebben;
- volwassenen met een chronische aandoening (VCA): volwassenen van 18 tot en met 79 jaar met een longaandoening, een huidaandoening, een hart- en vaataandoening, maagdarmaandoeningen, suikerziekte, een aandoening aan het bewegingsapparaat, een aandoening aan het bot-, spier en bindweefsel, neurologische aandoeningen en/of kanker. De respondenten uit de groep VCA hebben géén lichamelijke beperking of psychische klachten;
- volwassenen met psychische klachten (VPK): volwassenen van 18 tot en met 79 jaar met ernstige stressklachten (o.a. burn-out, trauma, PTSS), depressie of zwaarmoedigheid (ook bipolair), een angststoornis of fobie, een persoonlijkheidsstoornis (o.a. borderline, narcisme), een eetstoornis (o.a. anorexia, boulimia), schizofrenie en/of psychoses. De respondenten uit de groep VPK kunnen naast de psychische klachten een of meer lichamelijke beperkingen en/of chronische aandoeningen hebben.

¹ De Jonge, M., Van Lindert, C., & Van den Dool, R. (2020). *Behoeftenonderzoek mensen met een beperking*. Mulier Instituut.

² <https://www.unieksporten.nl/thuis>

³ In 2019 bestond deze respondentgroep uit 0- tot en met 21-jarigen.

1.1 Doel- en vraagstelling

De doelstelling van dit onderzoek luidt als volgt:

‘Inzicht krijgen in de belemmeringen of obstakels die mensen met een lichamelijke beperking, chronische aandoening en/of psychische klachten/aandoeningen ervaren bij het sporten en bewegen of hun weg daarnaartoe en hun wensen, behoeften en verwachtingen voor mogelijke oplossingen voor deze obstakels, om een onderbouwd advies te kunnen geven over de (door)ontwikkeling van producten en diensten op het platform Uniek Sporten’.

Deze doelstelling is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen, die we ieder in een apart hoofdstuk beantwoorden:

1. In hoeverre sporten en bewegen kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten en in hoeverre verschilt dit naar achtergrondkenmerken (bijv. leeftijd, geslacht, gebruik van hulpmiddelen)?⁴
2. In hoeverre willen kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten gaan sporten en bewegen of iets veranderen aan hun huidige sport- en beweeggedrag?
3. Wat zijn de motieven, wensen en behoeften van kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten om te (gaan) sporten en bewegen?
4. Welke belemmeringen of obstakels ervaren kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten bij het sporten en bewegen of hun weg daarnaartoe?
5. In hoeverre zijn kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten bekend met Uniek Sporten, maken ze er gebruik van, en hebben ze behoefte aan oplossingen die hen in staat stellen ervaren obstakels weg te nemen en welke verwachtingen hebben zij daarbij?
6. Hoe willen kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten worden aangesproken en wat zijn hun strategieën als zij op zoek gaan naar informatie over mogelijkheden om te sporten en bewegen?

⁴ Deze onderzoeksvraag heeft als doel om resultaten van respondenten met verschillende achtergrondkenmerken, bijvoorbeeld van wel en niet wekelijks sporters, met elkaar te kunnen vergelijken.

1.2 Methode

Steekproef

De respondenten in dit onderzoek zijn leden van een grootschalig internetpanel van Ipsos/Gfk. Ipsos/Gfk streeft naar een goede representativiteit van het panel voor de Nederlandse bevolking. In het onderzoek van 2019 is hetzelfde panel gebruikt. De wijze waarop de steekproef uit het panel is geselecteerd, lichten we toe in bijlage 1. Beoogd werd de volgende aantallen panelleden in de steekproef op te nemen:

- 200 mensen met een kind met een lichamelijke beperking van 0 tot en met 17 jaar;³
- 800 mensen van 18 tot en met 79 jaar met een lichamelijke beperking, waarvan:
 - 350 mensen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel⁵ gebruiken;
 - 350 mensen met een motorische beperking die geen mobiliteitshulpmiddel gebruiken;
 - 50 mensen met een visuele beperking;
 - 50 mensen met een auditieve beperking;
- 500 mensen met een chronische aandoening, maar zonder lichamelijke (motorische, auditieve of visuele) beperking;
- 500 mensen met psychische klachten of aandoeningen.

Het daadwerkelijke aantal respondenten staat in bijlage 2. Het aantal respondenten (105) voor de doelgroep ‘kinderen met een lichamelijke beperking’ is lager dan het beoogde aantal respondenten.³ Voor de andere doelgroepen is het beoogde aantal respondenten behaald. Per doelgroep is het aantal respondenten gewogen naar het geslacht, de leeftijd en het type beperking, aandoening of klachten van de leden in het internetpanel. Hierdoor vormde de steekproef een betere afspiegeling van het gehele internetpanel. Hoe de wegeningen zijn uitgevoerd, lichten we toe in bijlage 3.

Kenmerken van respondenten

In dit onderzoek zijn de volgende achtergrondkenmerken in kaart gebracht:

- het type beperkingen, chronische aandoeningen of psychische klachten;
- het aantal beperkingen, chronische aandoeningen of psychische klachten;
- het geslacht;
- de leeftijd;
- het gebruik van een hulpmiddel in het dagelijks leven;
- het aantal jaar dat de respondenten de beperking, aandoening of klachten hebben;
- de opleiding die respondenten volgen (KLB) of de hoogst voltooide opleiding (VLB, VCA en VPK);
- het huishoudinkomen.

In de resultaten van dit onderzoek kijken we naar significante verschillen tussen respondenten met verschillende achtergrondkenmerken. Daarbij hanteren we een betrouwbaarheidsinterval (BI) van 95 procent. De meest opvallende significante verschillen benoemen we in ieder hoofdstuk in een aparte paragraaf.

In tabellen B4.1 tot en met B4.5 in bijlage 4 is per respondentgroep en achtergrondkenmerk het gewogen percentage respondenten weergegeven. De verdeling van het type lichamelijke beperkingen en de leeftijd van respondenten is binnen de groepen KLB en VLB (vrijwel) gelijk aan 2019. Opvallend binnen de groep KLB is dat de respondenten die zich in het dagelijks leven niet door de beperking belemmerd voelen, deze

⁵ Onder een mobiliteitshulpmiddel verstaan we een stok, kruk, looprek, rollator, (elektrische) rolstoel, scootmobiel, aangepaste fiets, orthopedisch schoeisel, arm- of beenprothese of orthese (beugel of spalk).

vaker vanaf de geboorte hebben. Binnen de groep VLB zijn respondenten die zich in het dagelijks leven door de beperking ernstig belemmerd voelen vaker 18- tot en met 49-jarigen, vrouwen, respondenten die meer dan één lichamelijke beperking hebben, respondenten die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken en respondenten die de beperking niet vanaf de geboorte hebben.

Binnen de groep VCA is het gewogen percentage respondenten met een maagdarmaandoening, een neurologische aandoening of kanker relatief lager dan het gewogen percentage respondenten met een andere chronische aandoening. Binnen de groep VPK komen respondenten met een persoonlijkheidsstoornis, een eetstoornis, schizofrenie en/of psychoses minder vaak voor dan respondenten met ernstige stressklachten, een depressie of zwaarmoedigheid en een angststoornis of fobie. De respondenten van de groep VPK hebben een relatief lager huishoudinkomen dan de respondenten van de groepen KLB, VLB en VCA.

Co-morbiditeit

In tabellen B4.6 en B4.7 in bijlage 4 is de overlap tussen respondentgroepen weergegeven. Sommige VLB hebben naast de lichamelijke beperking een chronische aandoening en/of psychische klachten en sommige VPK hebben naast de psychische klachten een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening. Binnen de groep VCA komen lichamelijke beperkingen en psychische klachten niet voor, maar zien we dat een groot aandeel van de respondenten een aandoening heeft aan het bewegingsapparaat (30%) of aan het bot-, spier- en bindweefsel (21%). Hoewel respondenten met deze aandoeningen niet als personen met een lichamelijke beperking worden beschouwd, kan het zijn dat ze vanwege de (ernst van de) aandoening een rolstoel nodig hebben.

Vragenlijst

In de vragenlijst is onderscheid gemaakt tussen twee groepen: kinderen die antwoord geven via of samen met een ouder of verzorger en volwassenen die de vragen zelfstandig kunnen invullen.⁶ De vragen en antwoordmogelijkheden zijn op basis van de resultaten uit 2019 en de nieuwe onderzoeksvragen iets aangepast. Zo zijn meer soorten belemmeringen voor sporten en bewegen en voordelen van deelname aan sportieve activiteiten toegevoegd aan de antwoordcategorieën en is de vraag gesteld ‘Hoe doet u/uw kind aan sportieve activiteiten?’ om een beeld te krijgen van de sociale context waarin respondenten sporten (bijv. in een groep mensen met of zonder beperking).

Vragen over de waardering van het sport- en beweegaanbod in de buurt en over crowdfunding zijn verwijderd. Toegevoegd zijn vragen over zoekstrategieën en de bekendheid met en aantrekkelijkheid van de producten en diensten van Uniek Sporten.

Vergelijking 2022 met 2019

Door de aanpassingen in de vragenlijst is slechts een deel van de resultaten te vergelijken met die van het onderzoek uit 2019. De vergelijkingen die gemaakt kunnen worden, benoemen we in de tekst van dit rapport. Een kanttekening hierbij is de mate waarin conclusies getrokken kunnen worden uit de vergelijkingen tussen de resultaten van 2019 en 2022. De leden van het internetpanel kunnen immers veranderd zijn, waardoor de steekproef bijvoorbeeld meer respondenten die wekelijks sporten kan

⁶ Doordat kinderen via of samen met een ouder of verzorger antwoord geven op de vragen, kan de mening van de ouder in de antwoorden meegenomen zijn.

hebben dan in 2019. Daarnaast hebben we te maken gehad met de coronapandemie in 2020 en 2021, waarvan de gevolgen nog steeds voelbaar zijn in de sportsector.⁷ Dit kan van invloed zijn op de resultaten.

1.3 Leeswijzer

In de volgende zes hoofdstukken gaan we in op de beantwoording van de onderzoeksvragen. Bij het presenteren van de resultaten maken we onderscheid in vier respondentgroepen:

- kinderen met een lichamelijke beperking (KLB);⁸
- volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB);
- volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA);
- volwassenen met psychische klachten of aandoeningen (VPK).⁹

Daarnaast presenteren we de resultaten van de diverse subgroepen volwassenen met een lichamelijke beperking.⁵ Dat zijn:

- volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken (MBMM);
- volwassenen met een motorische beperking die geen mobiliteitshulpmiddel gebruiken (MBZM);
- volwassenen met een visuele beperking (VB);
- volwassenen met een auditieve beperking (AB).

In hoofdstuk 2 gaan we eerst in op het sport- en beweeggedrag van de respondentgroepen. Daarna beschrijven we in hoofdstuk 3 de mate waarin respondenten hun sport- en beweeggedrag willen veranderen. In hoofdstuk 4 behandelen we de motieven, wensen en behoeften van respondenten en in hoofdstuk 5 de belemmeringen en obstakels. In hoofdstuk 6 zetten we de bekendheid met en het gebruik en de verwachtingen van het platform Uniek Sporten uiteen. In hoofdstuk 7 behandelen we de zoekstrategieën die respondenten gebruiken om informatie te verzamelen over mogelijkheden om te sporten en bewegen en de manier waarop zij aangesproken willen worden. Het rapport sluiten we af met conclusies en aanbevelingen, die respectievelijk in hoofdstuk 8 en 9 staan.

⁷ Pulles, I., Van Eldert, P. & Van der Poel, H. (2022). *Monitor Sport en corona V*. Mulier Instituut.

⁸ De groep kinderen met een lichamelijke beperking betreft 0- tot en met 17-jarigen die antwoord hebben gegeven via of samen met een ouder of verzorger. De mening van ouders kan meegenomen zijn in de antwoorden.

⁹ De groepen volwassenen bestaan uit 18- tot en met 79-jarigen die de vragen zelfstandig hebben ingevuld.

2. Sport- en beweggedrag

In dit hoofdstuk beantwoorden we de eerste onderzoeksvraag:

‘In hoeverre sporten en bewegen kinderen met een lichamelijke beperking (KLB), volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB), volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA) en volwassenen met psychische klachten (VPK) en in hoeverre verschilt dit naar achtergrondkenmerken (bijv. leeftijd, geslacht, gebruik van hulpmiddelen)?’

We bespreken de sport- en beweegdeelname, het verband en de sociale context waarin sportieve activiteiten worden gedaan en de mate waarin respondenten thuis sportieve activiteiten beoefenen. Daarbij gaan we in op de resultaten van iedere respondentgroep en maken we de uitsplitsing van de groep VLB in respondenten met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM), motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM), een visuele beperking (VB) en een auditieve beperking (AB). In paragraaf 2.4 lichten we de opvallendste significante verschillen naar achtergrondkenmerken toe.

2.1 Sport- en beweegdeelname

In de vragenlijst zijn respondenten gevraagd naar hun sport- en beweegdeelname. Onder sporten vallen vrijetijdsactiviteiten als (zit)volleybal, (rolstoel)basketbal, danssport, yoga, wandelsport, wielrennen/mountainbiken/toerfietsen en (fysio)fitness. Sporten tijdens de lessen lichamelijke opvoeding op school telt niet mee. Onder bewegen vallen de vrijetijdsactiviteiten wandelen en fietsen. Wandelen en fietsen buiten de vrije tijd, zoals van huis naar werk of naar winkels, vallen hier niet onder. Voor sporten en bewegen samen gebruiken we in het vervolg de term ‘sportieve activiteiten’.

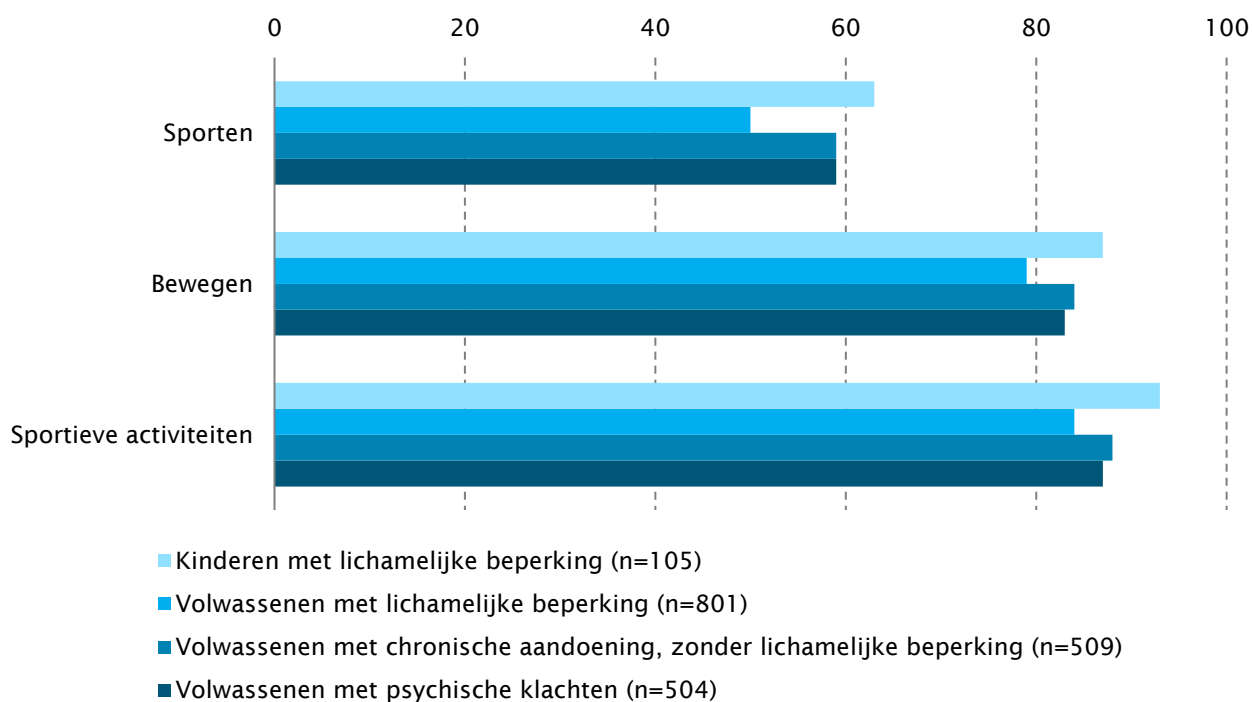
In figuur 2.1 is het percentage wekelijkse sporters en bewegers van de vier respondentgroepen te zien. Daarnaast is zichtbaar welk percentage respondenten wekelijks sportieve activiteiten (sporten en/of bewegen) heeft gedaan. Figuur 2.2 bevat een uitsplitsing naar de vier typen lichamelijke beperkingen van volwassenen (MBMM, MBZM, VB en AB). Het percentage KLB en VLB dat wekelijks sport in 2022 is iets lager dan in de onderzoeksgroep van 2019. Het percentage dat wekelijks beweegt, is iets hoger dan in 2019.

In vergelijking met landelijk bevolkingsonderzoek van het CBS is de respondentgroep in dit onderzoek actief. Het aandeel VLB en VCA in dit onderzoek dat wekelijks sport, is respectievelijk 50 en 59 procent. Volgens de cijfers van het CBS is dit landelijk respectievelijk 23 en 41 procent¹⁰. Van de sportdeelname van volwassenen met psychische klachten en van kinderen met een lichamelijke beperking zijn geen landelijke cijfers beschikbaar. Wel weten we dat 67 procent van de kinderen in het algemeen (4- tot en met 17-jarigen) wekelijks sport.¹¹ In dit onderzoek is het aandeel kinderen met een lichamelijke beperking dat wekelijks sport 63 procent (0- tot en met 17-jarigen). Deze cijfers duiden op een oververtegenwoordiging van mensen die wekelijks sporten of bewegen in dit onderzoek. Bij het interpreteren van de resultaten van dit onderzoek is het belangrijk hier rekening mee te houden.

¹⁰ De definities en indelingen van het CBS voor beperkingen en aandoeningen wijken deels af van dit onderzoek. Zie bijlage 3 voor meer informatie over deze verschillen.

¹¹ CBS, 2021. *Sportdeelname wekelijks*. <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks>, geraadpleegd op 17 november 2022.

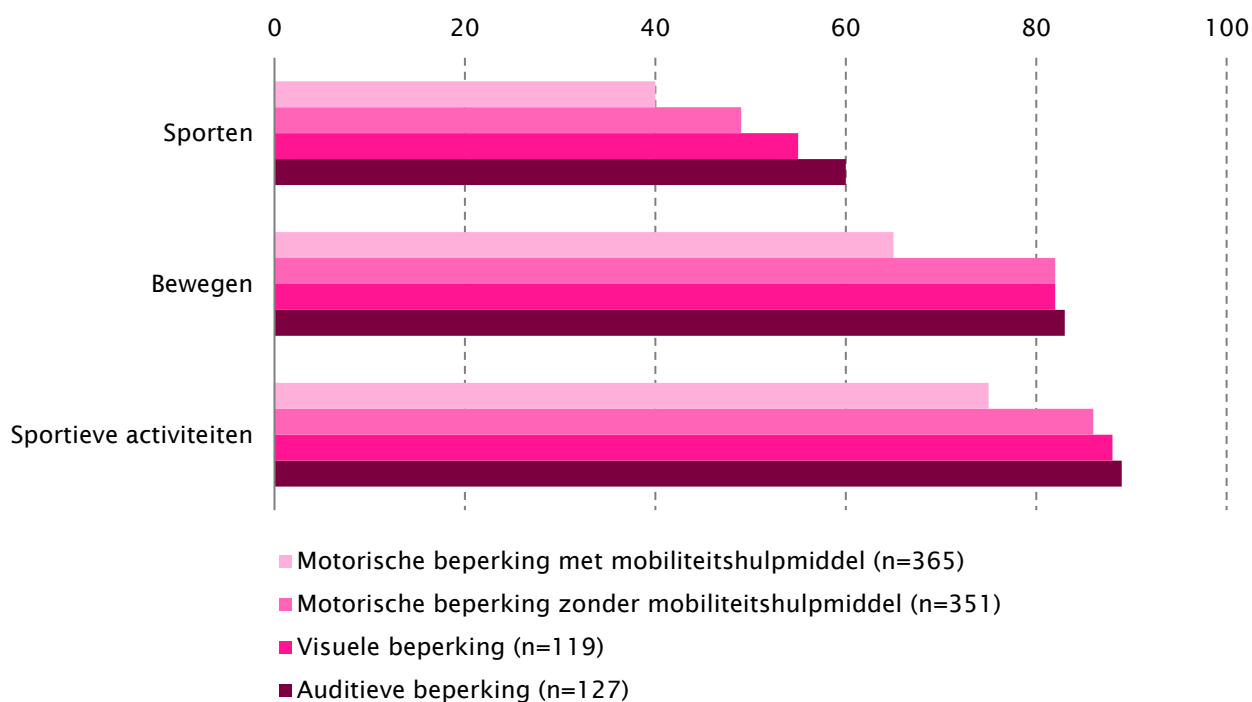
Figuur 2.1 Respondenten die de afgelopen twaalf maanden wekelijks hebben gesport en bewogen (naar respondentgroep, in procenten)

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Figuur 2.2 Respondenten met een lichamelijke beperking die de afgelopen twaalf maanden wekelijks hebben gesport en bewogen, uitgesplitst naar beperking (in procenten)

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

In tabel 2.1 is per respondentgroep te zien welk percentage de afgelopen twaalf maanden wekelijks heeft gewandeld en gefietst en welke sporten ze het vaakst hebben beoefend. De percentages zijn gebaseerd op de gehele respondentengroep, inclusief degenen die in de afgelopen twaalf maanden niet hebben bewogen en geen sport hebben beoefend. In tabel 2.2 zijn de resultaten uitgesplitst naar het type lichamelijke beperking (MBMM, MBZM, VB, AB) van volwassenen.

Tabel 2.1 Respondenten die wekelijks hebben bewogen (wandelen en fietsen) en hun meest beoefende sporten (naar respondentgroep, in procenten)

	Wandelen	Fietsen	Sport	
	%	%	Type	%
Kinderen met een lichamelijke beperking (n=105)	56	39	Zwemmen	17
			Atletiek	11
			Dammen	11
			Darts	11
			Veldvoetbal	10
			Geen sport	32
Volwassenen met een lichamelijke beperking (n=801)	68	55	(Fysio)fitness	24
			Wandelsport	22
			Zwemmen	12
			Wielersport*	9
			Hardlopen	4
			Geen sport	39
Volwassenen met een chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking (n=509)	74	62	(Fysio)fitness	31
			Wandelsport	30
			Zwemmen	13
			Wielersport*	10
			Hardlopen	6
			Geen sport	31
Volwassenen met psychische klachten (n=504)	76	56	(Fysio)fitness	34
			Wandelsport	33
			Zwemmen	11
			Wielersport*	9
			Hardlopen	8
			Geen sport	26

*Onder wielersport verstaan we wielrennen, mountainbiken en toerfietsen.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Tabel 2.2 Volwassenen met een lichamelijke beperking die wekelijks hebben bewogen (wandelen en fietsen) en hun meest beoefende sporten, uitgesplitst naar beperking (in procenten)

	<u>Wandelen</u>	<u>Fietsen</u>	<u>Sport</u>	
	%	%	Type	%
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (n=365)	56	39	(Fysio)fitness	26
			Zwemmen	14
			Wandelsport	10
			Wielersport*	4
			Bowling	2
			Geen sport	50
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (n=351)	70	55	(Fysio)fitness	24
			Wandelsport	24
			Zwemmen	12
			Wielersport*	8
			Danssport	2
			Geen sport	41
Visuele beperking (n=119)	73	62	(Fysio)fitness	28
			Wandelsport	28
			Wielersport*	13
			Zwemmen	11
			Hardlopen	7
			Geen sport	32
Auditieve beperking (n=127)	74	50	Wandelsport	31
			(Fysio)fitness	19
			Zwemmen	12
			Wielersport*	10
			Hardlopen	7
			Geen sport	28

*Onder wielersport verstaan we wielrennen, mountainbiken en toerfietsen.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

2.2 Verband en sociale context

De respondenten die in de afgelopen twaalf maanden minstens één keer sportieve activiteiten hebben gedaan, is gevraagd op welke manieren en met wie ze dat hebben gedaan. De groep kinderen met een lichamelijke beperking beoefent sportieve activiteiten vooral samen met vrienden, familie of het gezin en als lid van een sportvereniging. De volwassen respondenten beoefenen sportieve activiteiten het vaakst alleen of samen met vrienden, familie, het gezin of collega's. Een overzicht van de manier waarop (het verband) en met wie (de sociale context) de respondentgroepen sportieve activiteiten doen, is te zien in tabel 2.3. In tabel 2.4 is dit uitgesplitst naar de vier typen lichamelijke beperkingen van volwassenen (MBMM, MBZM, VB & AB).

Tabel 2.3 Verband en sociale context waarin respondenten sportieve activiteiten doen (naar respondentengroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)*

	Kinderen met lichamelijke beperking	Volwassenen met lichamelijke beperking	Volwassenen met chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking	Volwassenen met psychische aandoening
<i>Verband sportieve activiteiten*</i>	n=102	n=734	n= 485	n=482
Alleen	31	72	66	74
Samen met vrienden, familie, gezin of collega's	63	51	56	55
Bij een commerciële sportaanbieder	9	14	16	17
Bij een sportvereniging	42	12	15	14
Tijdens therapie (bijv. fysiotherapeut of revalidatiearts)	17	16	10	10
Via het werk of dagbesteding	17	2	1	3
Op of na school	32	1	0	1
Via sociaal-cultureel werk, sportbuurtwerk of welzijnswerk	12	2	1	2
Bij de instelling waar ik begeleiding/ondersteuning krijg of woon	9	1	1	3
Tijdens georganiseerde sportevenementen	9	0	2	2
<i>Sociale context sportieve activiteiten*</i>	n=101	n=553	n=360	n=345
Samen met mensen zonder een beperking, aandoening of klachten	63	58	73	70
In een groep mensen zowel met als zonder beperking, aandoening of klachten	22	12	10	15
In een aparte groep/specifiek team voor mensen met een beperking, aandoening of klachten	24	15	5	7
Tijdens aparte uren specifiek voor mensen met een beperking, aandoening of klachten	20	8	3	4
Op andere velden/in aparte zalen dan mensen zonder beperking, aandoening of klachten	5	2	2	3

*Basis 'verband sportieve activiteiten' is respondenten die de afgelopen twaalf maanden minstens één keer sportieve activiteiten hebben gedaan. Basis 'sociale context sportieve activiteiten' is respondenten die de afgelopen twaalf maanden minstens één sportieve activiteit samen met anderen (niet alleen) hebben gedaan. Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Tabel 2.4 Verband en sociale context waarin volwassenen met een lichamelijke beperking sportieve activiteiten doen, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)*

	Volwassenen met een motorische beperking met mobiliteits-hulpmiddel	Volwassenen met een motorische beperking zonder mobiliteits-hulpmiddel	Volwassenen met een visuele beperking	Volwassenen met een auditieve beperking
<i>Verband sportieve activiteiten*</i>	n=316	n=336	n=112	n=120
Alleen	60	70	79	77
Samen met vrienden, familie, gezin of collega's	39	51	57	50
Bij een commerciële sportaanbieder	11	12	18	16
Bij een sportvereniging	9	7	15	12
Tijdens therapie (bijv. fysiotherapeut of revalidatiearts)	28	15	14	10
Via het werk of dagbesteding	3	2	1	2
Op of na school	0	0	0	3
Via sociaal-cultureel werk, sportbuurtwerk of welzijnswerk	2	1	1	4
Bij de instelling waar ik begeleiding/ondersteuning krijg of woon	3	2	1	2
Tijdens georganiseerde sportevenementen	0	1	0	0
<i>Sociale context sportieve activiteiten*</i>	n=237	n=235	n=86	n=89
Samen met mensen zonder een beperking, aandoening of klachten	44	60	59	62
In een groep mensen zowel met als zonder beperking, aandoening of klachten	14	17	12	23
In een aparte groep/specifiek team voor mensen met een beperking, aandoening of klachten	21	9	15	6
Tijdens aparte uren specifiek voor mensen met een beperking, aandoening of klachten	12	4	9	9
Op andere velden/in aparte zalen dan mensen zonder beperking, aandoening of klachten	1	1	4	3

*Basis 'verband sportieve activiteiten' is respondenten die de afgelopen twaalf maanden sportieve activiteiten hebben gedaan. Basis 'sociale context sportieve activiteiten' is respondenten die de afgelopen twaalf maanden minstens één sportieve activiteit samen met anderen (niet alleen) hebben gedaan.

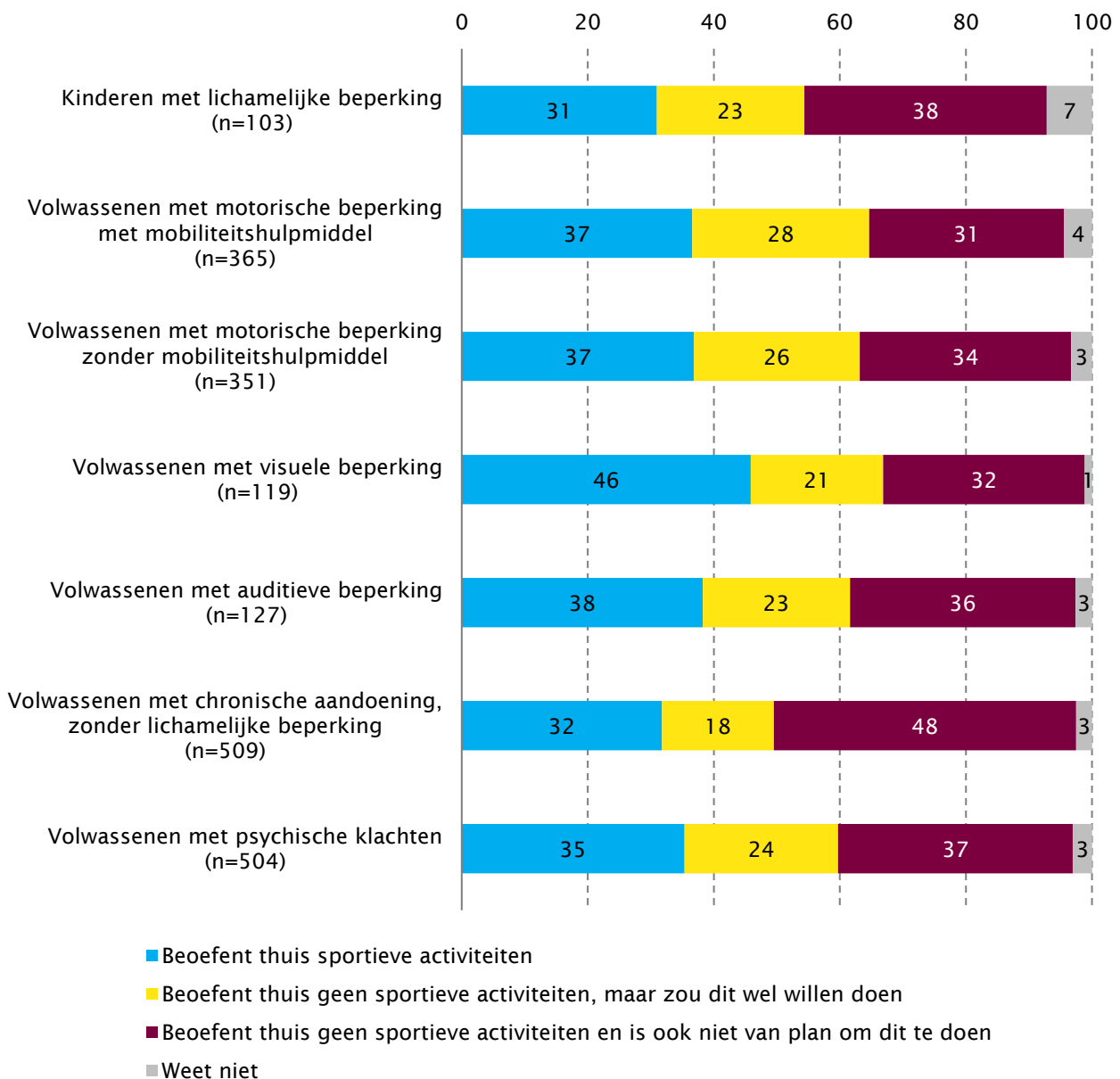
Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

2.3 Thuis sportieve activiteiten beoefenen

In figuur 2.3 is per respondentgroep te zien welk percentage wel en niet thuis aan sportieve activiteiten doet. De respondentgroep VLB is hierin uitgesplitst naar volwassenen met MBMM, MBZM, VB en AB. Verder is het percentage respondenten dat thuis geen sportieve activiteiten doet, uitgesplitst naar de groep die dat wel zou willen en de groep die dat niet van plan is. Dit biedt inzicht in het aandeel respondenten waarbij barrières weggenomen kunnen worden om sportieve activiteiten thuis te faciliteren.

Figuur 2.3 Beoefening van sportieve activiteiten thuis (naar respondentgroep, in procenten)

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Ongeveer de helft van de respondenten die thuis geen sportieve activiteiten beoefenen, heeft hier geen zin in of behoefte aan (niet in figuur). Andere vaak genoemde redenen om thuis geen sportieve activiteiten te beoefenen, zijn genoeg sportieve activiteiten buitenhuis doen, geen goede ruimte beschikbaar hebben en thuis sporten niet gezellig vinden (niet in figuur).

2.4 Verschillen naar achtergrondkenmerken

Binnen iedere respondentgroep zijn de resultaten uitgesplitst naar achtergrondkenmerken. In bijlage 5 is per respondentgroep en achtergrondkenmerk de wekelijkse deelname aan sportieve activiteiten uiteengezet.

Sport- en beweegdeelname

Binnen de groepen KLB, VLB en VPK beoefenen respondenten die zich in het dagelijks leven niet of licht belemmerd voelen door de beperking of klachten significant vaker wekelijks sportieve activiteiten dan respondenten die zich matig of ernstig belemmerd voelen. Binnen de groep VCA zijn er geen significante verschillen in de sport- en beweegdeelname naar achtergrondkenmerken.

Verband en sociale context

Vanwege het lage aantal respondenten binnen de groep KLB, is het niet mogelijk het verband en de sociale context waarin respondenten met verschillende achtergrondkenmerken sportieve activiteiten doen met elkaar te vergelijken. Voor de respondentgroepen VLB, VCA en VPK is een vergelijking tussen achtergrondkenmerken mogelijk bij drie items: 'alleen', 'samen met vrienden, familie, collega's of het gezin' en 'samen met mensen zonder beperking'.

Binnen de groepen VCA en VPK beoefent de jongere leeftijdsgroep significant vaker sportieve activiteiten 'alleen' dan de oudere leeftijdsgroepen. Binnen de groepen VLB en VPK beoefenen vrouwen vaker sportieve activiteiten 'alleen' dan mannen. Verder beoefenen respondenten binnen de groep VLB die zich in het dagelijks leven niet of licht belemmerd voelen door de beperking, vaker sportieve activiteiten met mensen zonder beperking dan respondenten die zich matig of ernstig belemmerd voelen.

Thuis sportieve activiteiten beoefenen

Vanwege het lage aantal respondenten binnen de groep KLB is het niet mogelijk respondenten met verschillende achtergrondkenmerken met elkaar te vergelijken. Voor de respondentgroepen VLB en VCA zijn significante verschillen tussen achtergrondkenmerken te zien als het gaat om het percentage respondenten dat thuis sport. Het opvallendste is dat significant meer volwassenen met een VB dan volwassenen met een MBMM, MBZM of AB thuis sportieve activiteiten beoefenen. Daarnaast beoefenen binnen de respondentgroep VLB significant meer vrouwen dan mannen sportieve activiteiten thuis.

3. Sport- en beweggedrag veranderen

In dit hoofdstuk beantwoorden we de tweede onderzoeksvraag:

‘In hoeverre willen kinderen met een lichamelijke beperking (KLB), volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB), volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA) en volwassenen met psychische klachten (VPK) gaan sporten en bewegen of iets veranderen aan hun huidige sport- en beweggedrag?’

We bespreken eerst de houding van de respondenten tegenover verandering van het eigen sport- en beweggedrag. Daarbij gaan we in op de resultaten van iedere respondentgroep en maken we bij de groep VLB een uitsplitsing naar respondenten met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM), motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM), een visuele beperking (VB) en een auditieve beperking (AB). Vervolgens lichten we toe hoe respondenten die (anders) willen gaan sporten en bewegen, kennis willen maken met nieuwe of andere sportieve activiteiten. In paragraaf 3.3 lichten we de meest opvallende significante verschillen naar achtergrondkenmerken toe.

3.1 Houding tegenover verandering eigen sport- en beweggedrag

In figuur 3.1 is de houding tegenover verandering van het eigen sport- en beweggedrag voor de vier respondentgroepen te zien. Ten opzichte van 2019, zijn in de huidige onderzoeksgroep meer KLB die met sportieve activiteiten willen beginnen of die andere sportieve activiteiten (erbij) willen doen (beide 14% in 2019 en 24% in 2022). Binnen de groep VLB is het percentage respondenten dat dit wil doen lager dan in 2019. Toen wilde respectievelijk 18 en 13 procent van de respondentgroep beginnen met sportieve activiteiten of sportieve activiteiten (erbij) doen. In de respondentgroep van 2022 geldt dit voor respectievelijk 13 en 9 procent.

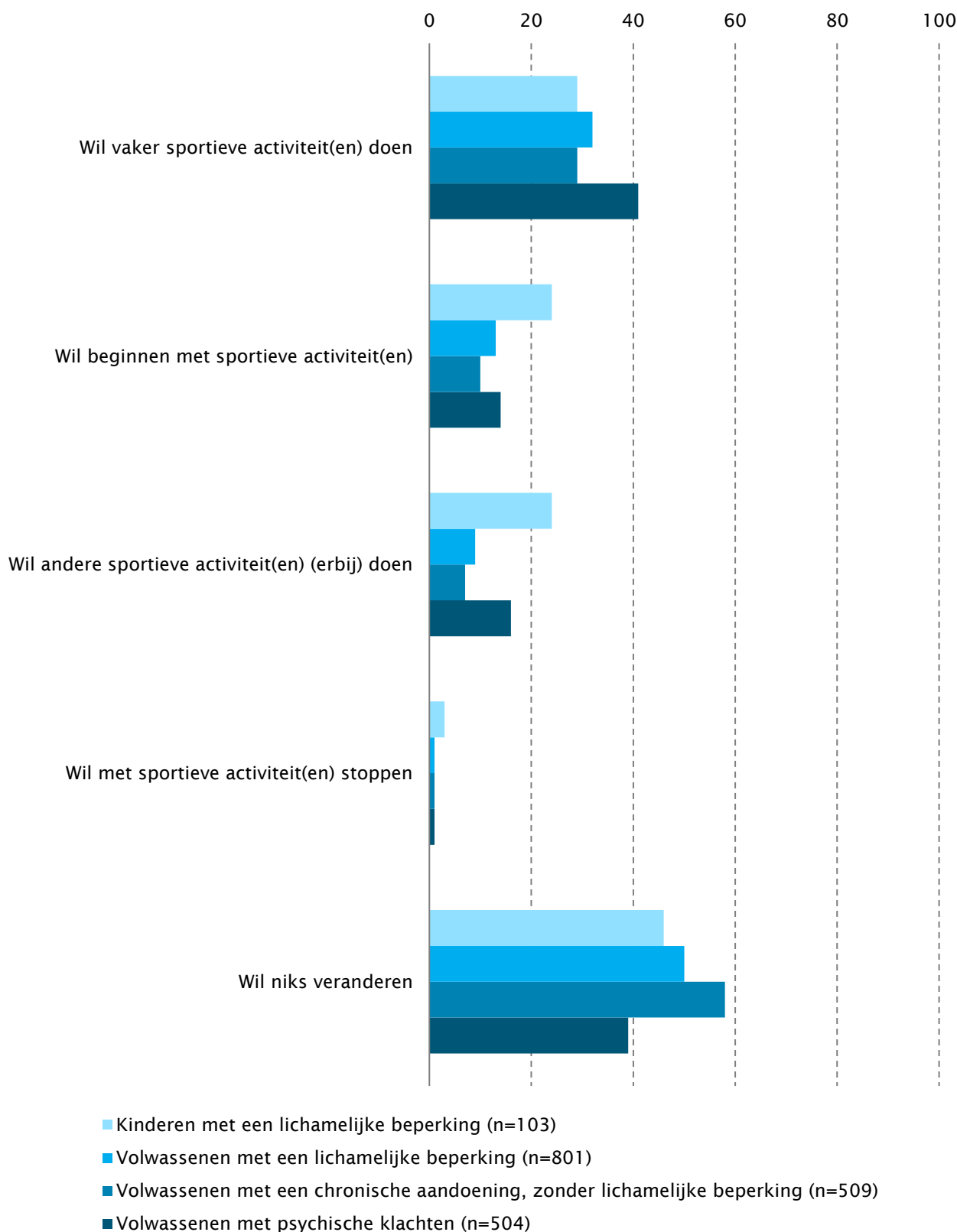
De coronapandemie kan ervoor gezorgd hebben dat een kleiner aandeel kinderen een passende sport heeft gevonden en dat een groter aandeel volwassenen kennis heeft gemaakt met sportieve activiteiten die bij hen passen, zoals wandelen en fietsen. Deze laagdrempelige activiteiten werden tijdens de coronapandemie populairder.¹²

Onder KLB, VLB en VCA komt niks willen veranderen het vaakst voor (respectievelijk 46%, 50% en 58%). Dat geldt zowel voor respondenten die wekelijks sportieve activiteiten beoefenen als voor respondenten die dit niet (wekelijks) doen. Daarna volgt vaker sportieve activiteiten willen doen (respectievelijk 29%, 32% en 29%).

Onder de groep VPK komt vaker sportieve activiteiten willen doen het vaakst voor (41%). Vooral respondenten die wekelijks sporten én bewegen willen vaker sportieve activiteiten doen (49%). 39 procent van de VPK zegt niks te willen veranderen. Dit komt het vaakst voor binnen de groep respondenten die niet (wekelijks) sport of beweegt (54%).

¹² Pulles, I., Van Eldert, P., & Van der Poel, H. (2021). *Monitor Sport en corona IV*. Mulier Instituut.

Figuur 3.1 Houding van respondenten tegenover verandering van sport- en beweeggedrag (naar respondentengroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

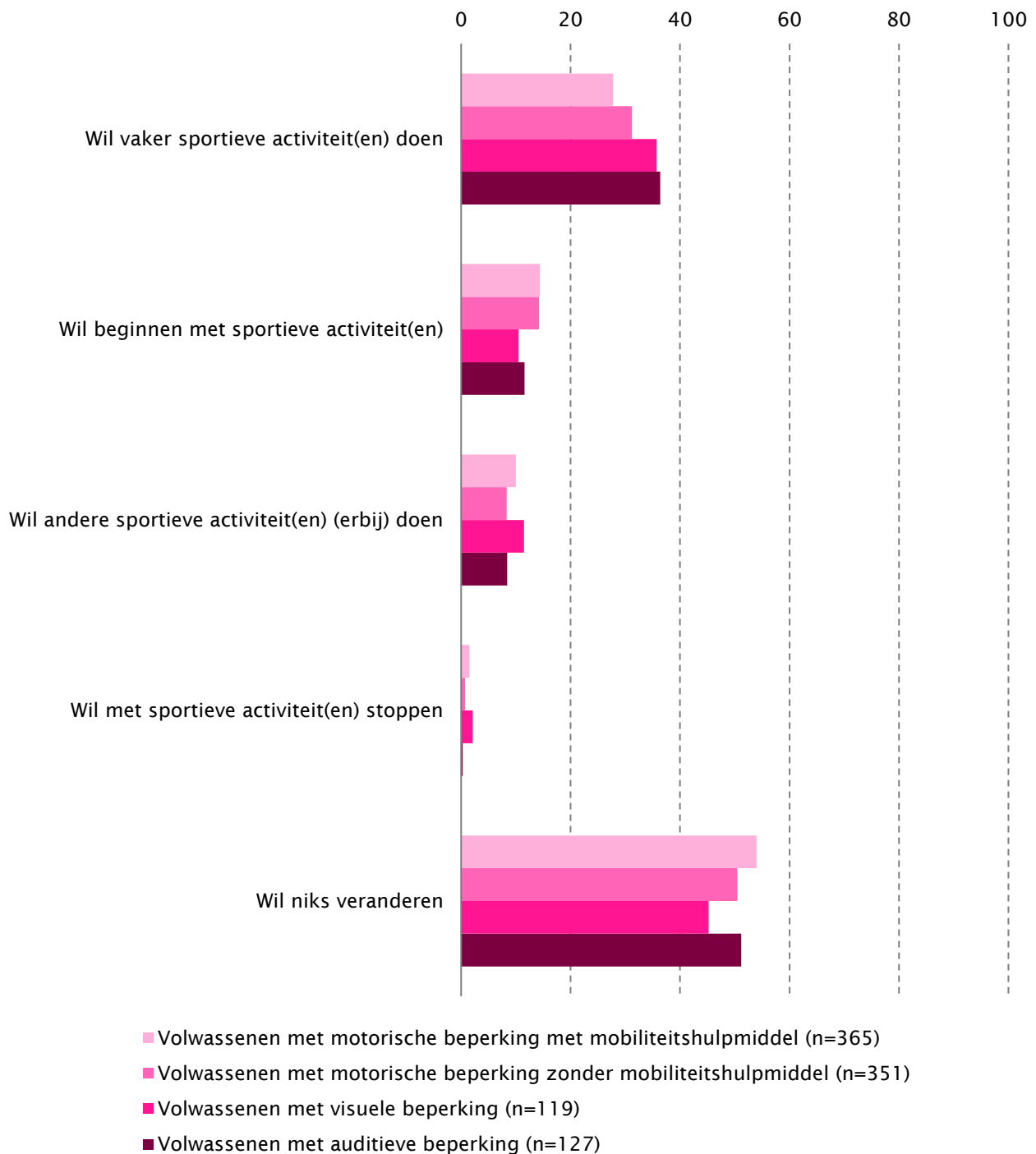

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

In figuur 3.2 zijn de resultaten uitgesplitst naar de vier typen respondenten met een lichamelijke beperking: volwassenen met een MBMM, MBZM, VB en AB. Het vaakst zeggen deze respondenten niks te willen veranderen aan hun sport- en beweeggedrag (respectievelijk 54%, 50%, 45% en 51%). Binnen de groep MBMM zijn dit vooral respondenten die niet (wekelijks) sporten en bewegen (65%) en binnen de groepen VB en AB zijn dit vooral respondenten die wekelijks sporten én bewegen (48% en 54%).

Figuur 3.2 Houding van volwassenen met een lichamelijke beperking tegenover verandering in sport- en beweeggedrag, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.
 Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

3.2 Kennismaken met nieuwe sportieve activiteiten

Degenen die willen beginnen met sportieve activiteiten en die andere sportieve activiteiten (erbij) willen doen, willen hier op verschillende manieren mee kennismaken. Deze manieren zijn te zien in tabel 3.1. Na de tabel volgt een toelichting van de belangrijkste resultaten.

Tabel 3.1 Wijze waarop respondenten die willen beginnen met (andere) sportieve activiteiten daarmee kennis willen maken (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

	Kinderen met lichamelijke beperking n=40	Volwassenen met lichamelijke beperking n=172	Volwassenen met chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking n=79	Volwassenen met psychische aandoening n=132
Een proeftraining of proefles bij de sportaanbieder zelf	52	28	41	38
In een groep met mensen met een beperking, aandoening of dezelfde klachten	50	40	11	21
Samen met familie of vrienden	29	15	33	32
Onder medische of therapeutische begeleiding	15	42	21	17
Met een op een begeleiding (niet in een groep)	16	25	26	16
In een groep met mensen zonder beperking, aandoening of dezelfde klachten	32	9	12	11
Bij een sportkennismakingsevenement	30	12	12	7

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking Mulier instituut, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Kinderen met een lichamelijke beperking (KLB)

KLB willen vooral kennismaken met nieuwe sportieve activiteiten via een proeftraining of proefles bij de sportaanbieder zelf (52%). Verder geeft de helft van de KLB die wil beginnen met (andere) sportieve activiteiten aan daarmee kennis te willen maken in een groep met mensen met een beperking, aandoening of dezelfde klachten (50%). Dit is opvallend, want slechts 24 procent van degenen die sportieve activiteiten doen, doet dit in een aparte groep/specifiek team voor mensen met een beperking, aandoening of klachten (zie tabel 2.3).

Volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB)

In vergelijking met de drie andere respondentgroepen, is het percentage VLB dat via een proeftraining of proefles bij de sportaanbieder zelf kennis wil maken met sportieve activiteiten laag (28%). Twee op de vijf (40%) VLB willen in een groep met mensen met een beperking, aandoening of dezelfde klachten kennismaken met nieuwe sportieve activiteiten en 42 procent wil dat onder medische of therapeutische begeleiding kennismaken. Deze percentages zijn hoger dan het aandeel VLB dat al in een aparte groep/specifiek team voor mensen met een beperking, aandoening of klachten sportieve activiteiten beoefent en dat dit tijdens therapie doet (respectievelijk 15% en 16%, zie tabel 2.3).

Wanneer we onderscheid maken tussen de vier types VLB, zien de drie meest genoemde manieren om kennis te maken met nieuwe sportieve activiteiten er als volgt uit.

Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM):

1. onder medische of therapeutische begeleiding;
2. in een groep mensen met een beperking, aandoening of dezelfde klachten;
3. een proeftraining of proefles bij de sportaanbieder zelf.

Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM):

1. onder medische of therapeutische begeleiding;
2. in een groep mensen met een beperking, aandoening of dezelfde klachten;
3. een proeftraining of proefles bij de sportaanbieder zelf.

Visuele beperking (VB):

1. onder medische of therapeutische begeleiding;
2. in een groep mensen met een beperking, aandoening of dezelfde klachten;
3. met één op één begeleiding (niet in een groep).

Auditieve beperking (AB)

1. in een groep mensen met een beperking, aandoening of dezelfde klachten;
2. een proeftraining of proefles bij de sportaanbieder zelf;
3. met één op één begeleiding (niet in een groep).

Volwassenen met een chronische aandoening (VCA) & volwassenen met psychische klachten (VPK)

VCA en VPK willen, net als KLB, kennismaken met nieuwe sportieve activiteiten via een proeftraining of proefles bij de sportaanbieder zelf (respectievelijk 41% en 38%, zie tabel 3.1). Een op de drie wil het liefst samen met familie of vrienden kennismaken met nieuwe sportieve activiteiten (respectievelijk 33% en 32%, zie tabel 3.1).

3.3 Verschillen naar achtergrondkenmerken

Voor iedere respondentgroep zijn de resultaten uitgesplitst naar achtergrondkenmerken. De belangrijkste significante verschillen lichten we hieronder toe.

Houding tegenover verandering eigen sport- en beweeggedrag

In iedere respondentgroep blijkt eenzelfde significant verschil aanwezig te zijn: respondenten uit de oudere leeftijdsgroepen willen vaker niks veranderen aan hun sport- en beweeggedrag dan respondenten uit de jongste leeftijdsgroep. Dat wil zeggen dat KLB in de leeftijd van 13 tot en met 17 jaar vaker niks willen veranderen aan hun sport- en beweeggedrag dan KLB in de leeftijd van 0 tot en met 12 jaar. Onder VLB, VCA en VPK geldt dat 50- tot en met 64-jarigen en 65- tot en met 79-jarigen relatief vaker niks willen veranderen aan hun sport- en beweeggedrag dan degenen van 18- tot en met 49 jaar.

Binnen de groepen VLB en VPK zijn de respondenten die aangeven vaker sportieve activiteiten te willen doen, significant vaker respondenten die al wekelijks sporten én bewegen dan respondenten die niet (wekelijks) sporten en/of bewegen.

Kennismaken met nieuwe sportieve activiteiten

Binnen de respondentgroepen KLB, VCA en VPK zien we geen significante verschillen naar achtergrondkenmerken en/of is het aantal respondenten dat wil beginnen met (andere) sportieve activiteiten te klein. Binnen de respondentgroep VLB zien we de volgende significante verschillen:

- Respondenten die zich door de beperking matig of ernstig belemmerd voelen in de activiteiten die ze gewoonlijk doen, willen vaker onder medische of therapeutische begeleiding kennismaken met sportieve activiteiten dan respondenten die zich door de beperking licht belemmerd voelen.
- Respondenten die niet (wekelijks) sporten of bewegen (sportieve activiteiten beoefenen), willen vaker onder medische of therapeutische begeleiding kennismaken met sportieve activiteiten dan respondenten die wekelijks sporten óf bewegen (en respondenten die wekelijks sporten én bewegen).
- Respondenten die de lichamelijke beperking in de afgelopen vijf jaar hebben gekregen, willen vaker onder medische of therapeutische begeleiding kennismaken met sportieve activiteiten dan de respondenten die de beperking meer dan vijf tot tien jaar, meer dan tien jaar of vanaf de geboorte hebben.

4. Motieven, wensen en behoeften

In dit hoofdstuk beantwoorden we de derde onderzoeksvraag:

‘Wat zijn de motieven, wensen en behoeften van kinderen met een lichamelijke beperking (KLB), volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB), volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA) en volwassenen met psychische klachten (VPK) om te (gaan) sporten en bewegen?’

We bespreken de voordelen van sporten en bewegen, welke sporthulpmiddelen nodig zijn en gebruikt worden, andere benodigde hulpmiddelen en aanpassingen om sportieve activiteiten te doen en de behoefte aan een community. Hierbij gaan we in op de resultaten van iedere respondentgroep en maken we voor de groep VLB een uitsplitsing naar respondenten met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM), motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM), een visuele beperking (VB) en een auditieve beperking (AB). Het hoofdstuk sluiten we af met een paragraaf waarin we de meest opvallende significante verschillen binnen achtergrondkenmerken toelichten.

4.1 Voordelen van sporten en bewegen

In tabel 4.1 zijn de voordelen van sporten en bewegen volgens de vier respondentgroepen te zien.

Tabel 4.1 Voordelen van sporten en bewegen volgens respondenten (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

	Kinderen met lichamelijke beperking n=103	Volwassenen met lichamelijke beperking n=801	Volwassenen met chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking n=509	Volwassenen met psychische aandoening n=504
Goed voor de gezondheid	56	74	75	72
Verbeterde conditie/meer spierkracht	53	71	69	68
Afleiding (hoofd leegmaken, minder stress of beter slapen)	41	50	47	60
(Meer) sociaal contact	52	41	35	37
(Meer) plezier	32	36	34	34
Minder last van lichamelijke of psychische klachten	18	35	30	49
(Meer) zelfvertrouwen	48	29	18	32
Trots kunnen zijn op prestatie	24	25	26	30
Gevoel onderdeel te zijn van de maatschappij	28	17	9	12
Omgang met hulpmiddelen verbeteren (bijv. rolstoelvaardigheden)	7	2	1	2
Geen enkel voordeel	6	7	8	7

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Het aandeel respondenten dat aangeeft ‘geen enkel voordeel’ te ervaren of verwachten bij sporten en bewegen is klein. Dit kan komen door de samenstelling van de respondentgroep, die actiever is dan gemiddeld (zie hoofdstuk 2.1). De twee belangrijkste voordelen van sport en bewegen zijn volgens alle respondentgroepen ‘goed voor de gezondheid’ en ‘verbeterde conditie/meer spierkracht’. De groepen VLB, VCA en VPK noemen deze twee voordelen en ‘minder last van lichamelijke of psychische klachten’ relatief vaker dan de KLB. Voor de KLB zijn ‘(meer) sociaal contact’, ‘(meer) zelfvertrouwen’ en ‘gevoel onderdeel te zijn van de maatschappij’ relatief vaker voordelen van sporten en bewegen dan voor VLB, VCA en VPK. Daarnaast noemen relatief meer volwassenen met psychische klachten dan de andere groepen ‘afleiding’ en ‘minder last van lichamelijke of psychische klachten’ als voordelen van sporten en bewegen.

Wanneer we onderscheid maken tussen respondenten die wekelijks sportieve activiteiten beoefenen (sporten en/of bewegen) en respondenten die dit niet (wekelijks) doen, zien we dat VLB die wekelijks sportieve activiteiten beoefenen significant vaker ‘(meer) zelfvertrouwen’, ‘afleiding’, ‘het gevoel onderdeel te zijn van de maatschappij’, ‘minder last van lichamelijke of psychische klachten’ en ‘trots kunnen zijn op prestatie’ als voordelen van sporten en bewegen ervaren. Binnen de groep VCA ervaren respondenten die wekelijks sportieve activiteiten beoefenen significant vaker ‘minder last van lichamelijke of psychische klachten’ dan respondenten die dit niet (wekelijks) doen. Binnen de groep VPK ervaren respondenten die wekelijks sportieve activiteiten beoefenen significant vaker ‘(meer) zelfvertrouwen’ dan respondenten die dit niet (wekelijks) doen.

In tabel 4.2 zijn de voordelen van sporten en bewegen voor volwassenen met een lichamelijke beperking uitgesplitst naar het type lichamelijke beperking.

Tabel 4.2 Voordelen van sporten en bewegen volgens volwassenen met een lichamelijke beperking, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

	Volwassenen met motorische beperking met mobiliteits-hulpmiddel n=365	Volwassenen met motorische beperking zonder mobiliteits-hulpmiddel n=351	Volwassen en met visuele beperking n=119	Volwassen en met auditieve beperking n=127
Goed voor de gezondheid	67	73	78	80
Verbeterde conditie/meer spierkracht	65	74	70	79
Afleiding (hoofd leegmaken, minder stress of beter slapen)	41	47	61	60
(Meer) sociaal contact	42	34	50	41
(Meer) plezier	33	29	44	45
Minder last van lichamelijke of psychische klachten	29	40	39	32
(Meer) zelfvertrouwen	25	22	38	38
Trots kunnen zijn op prestatie	25	23	26	31
Gevoel onderdeel te zijn van de maatschappij	18	11	25	15
Omgang met hulpmiddelen verbeteren (bijv. rolstoelvaardigheden)	4	1	0	4
Geen enkel voordeel	12	7	3	2

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

4.2 Sporthulpmiddelen

Hulpmiddelen in het dagelijks leven (ADL)

85 procent van de KLB, 88 procent van de VLB, 77 procent van de VCA en 65 procent van de VPK gebruikt in het dagelijks leven een hulpmiddel vanwege de beperking, aandoening of klachten. Dat kan gaan om een taststok, hulphond, gehoorapparaat, rollator, looprek, rolstoel, prothese, orthese of aangepaste fiets. In tabel 4.3 is voor iedere respondentgroep te zien welk percentage respondenten verschillende hulpmiddelen gebruikt in het dagelijks leven. In tabel 4.4 is dit voor de groep volwassenen met een lichamelijke beperking uitgesplitst naar MBMM, MBZM, VB en AB.

Tabel 4.3 Hulpmiddelen die respondenten in het dagelijks leven gebruiken (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

	Kinderen met lichamelijke beperking n=105	Volwassenen met lichamelijke beperking n=801	Volwassenen met chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking n=509	Volwassenen met psychische aandoening n=504
Bril, contactlenzen of een ander hulpmiddel voor zien of lezen	42	76	72	57
Gehoorapparaat of -implantaat	28	14	3	4
Stok, kruk, looprek, rollator	17	13	6	4
Rolstoel handbewogen	20	6	2	2
Orthopedisch schoeisel	14	7	4	3
Aangepaste fiets	19	3	1	1
Incontinentiemateriaal, blaaskatheter, stoma	10	7	2	1
Elektrische rolstoel	15	2	0	0
Orthese (beugel of spalk)*	8	4	1	3
Taststok	11	3	0	1
Scootmobiel	3	6	3	1
Arm- of beenprothese	9	2	0	1
Speciaal apparaat voor geluidsversterking bijvoorbeeld voor televisie en radio	4	4	0	1
Blindengeleidehond of hulphond	0	1	0	1
Anders	10	6	3	4
Geen hulpmiddel	15	12	23	35

*Een beugel voor het gebit wordt hier niet onder verstaan.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Tabel 4.4 Hulpmiddelen die respondenten met een lichamelijke beperking in het dagelijks leven gebruiken, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

	Volwassenen met motorische beperking met mobiliteits- hulpmiddel n=365	Volwassenen met motorische beperking zonder mobiliteits- hulpmiddel n=351	Volwassen en met visuele beperking n=119	Volwassen en met auditieve beperking n=127
Bril, contactlenzen of een ander hulpmiddel voor zien of lezen	74	70	94	72
Gehoorapparaat of -implantaat	10	5	14	68
Stok, kruk, looprek, rollator	55	1	4	6
Rolstoel handbewogen	26	0	2	3
Orthopedisch schoeisel	31	0	4	5
Aangepaste fiets	14	0	1	2
Incontinentiemateriaal, blaaskatheter, stoma	15	6	4	3
Elektrische rolstoel	9	0	1	2
Orthese (beugel of spalk)*	15	0	1	3
Taststok	0	1	7	1
Scootmobiel	24	0	1	3
Arm- of beenprothese	4	2	0	1
Speciaal apparaat voor geluidsversterking bijvoorbeeld voor televisie en radio	4	2	2	19
Blindengeleidehond of hulphond	2	0	0	3
Anders	5	10	1	3
Geen hulpmiddel	0	25	2	8

*Een beugel voor het gebit wordt hier niet onder verstaan.

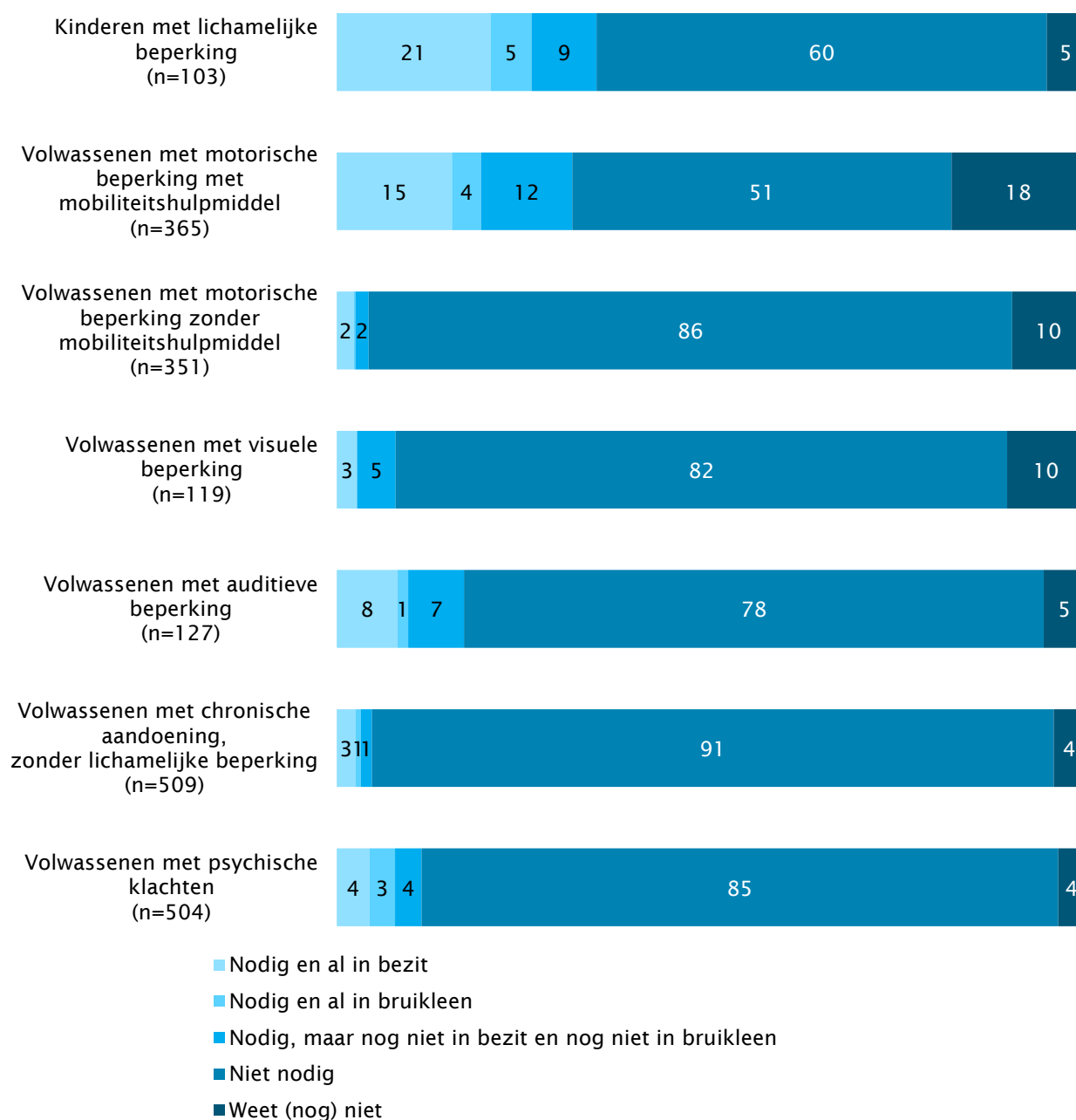
Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

Sporthulpmiddelen

In figuur 4.1 is voor KLB, VLB, VCA en VPK te zien welk aandeel een sporthulpmiddel nodig heeft. De groep VLB is uitgesplitst naar de vier typen lichamelijke beperking (MBMM, MBZM, VB en AB). Sporthulpmiddelen zijn hulpmiddelen die specifiek nodig zijn om sportieve activiteiten te kunnen beoefenen, zoals een sportrolstoel, sportprothese, sportorthese, ligfiets en racerunner. Ten opzichte van 2019 hebben KLB en VLB met een MBMM iets vaker een sporthulpmiddel nodig.

Figuur 4.1 Behoefte aan sporthulpmiddelen van respondenten (naar respondentgroep, in procenten)*

*De respondentgroep VLB is hier uitgesplitst naar respondenten met een MBMM, MBZM, VB en AB.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Het grootste aandeel respondenten zegt geen sporthulpmiddel nodig te hebben. In minstens drie op de vijf gevallen komt dit doordat de beperking niet om een sporthulpmiddel vraagt. Maximaal drie op de tien respondenten geven als reden niet te sporten of een sport te beoefenen waarbij geen sporthulpmiddel nodig is.

Benodigde en gebruikte sporthulpmiddelen

Het type sporthulpmiddel dat de respondenten nodig hebben of gebruiken, is uiteenlopend. Vooral bij de respondentengroep KLB worden meerdere soorten sporthulpmiddelen genoemd. Verder zegt een op de vier VCA (nog) niet te weten welk sporthulpmiddel nodig is of een ander sporthulpmiddel nodig te hebben. Van de VLB geeft respectievelijk 12 en 18 procent van de respondenten dit aan. Andere sporthulpmiddelen die respondenten noemen, zijn onder meer sportsteunzolen, een brace en een wandelstok. Per respondentengroep zijn de volgende sporthulpmiddelen het vaakst genoemd:

Kinderen met een lichamelijke beperking (KLB):

1. sportrolstoel;
2. orthopedisch schoeisel;
3. racerunner/framerunner.

Volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB):¹³

1. sportrolstoel;
2. orthopedisch schoeisel;
3. elektrische fiets.

Volwassenen met een chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking (VCA):

1. elektrische fiets;
2. orthopedisch schoeisel;
3. sportprothese.

Volwassenen met psychische klachten (VPK):

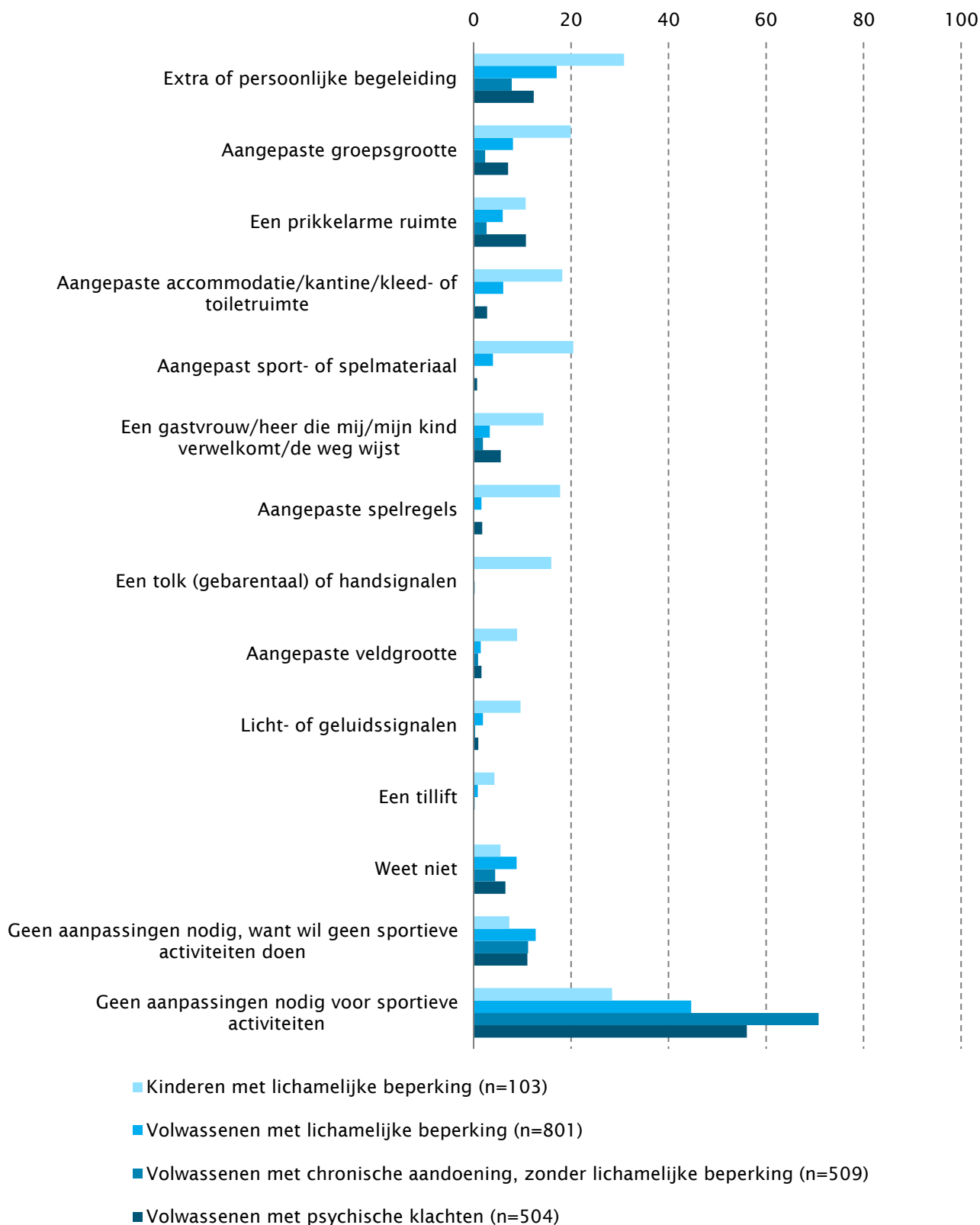
1. elektrische fiets;
2. sportorthese;
3. (aankoppelbare) handbike.

4.3 Andere hulpmiddelen en aanpassingen

Naast de sporthulpmiddelen hebben de respondentengroepen in verschillende mate behoefte aan andere hulpmiddelen en aanpassingen. De meest genoemde is extra of persoonlijke begeleiding. Verder hebben vooral KLB andere hulpmiddelen en aanpassingen nodig (zie figuur 4.4). Het gaat daarbij om aangepast sport- of spelmateriaal (21%), een aangepaste groepsgrootte (20%), aangepaste spelregels (18%) en een aangepaste accommodatie/kantine/kleed- of toiletruimte (18%).

¹³ Dit zijn voornamelijk volwassenen met een MBMM.

Figuur 4.4 Andere hulpmiddelen en aanpassingen die respondenten nodig hebben om sportieve activiteiten te kunnen beoefenen (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

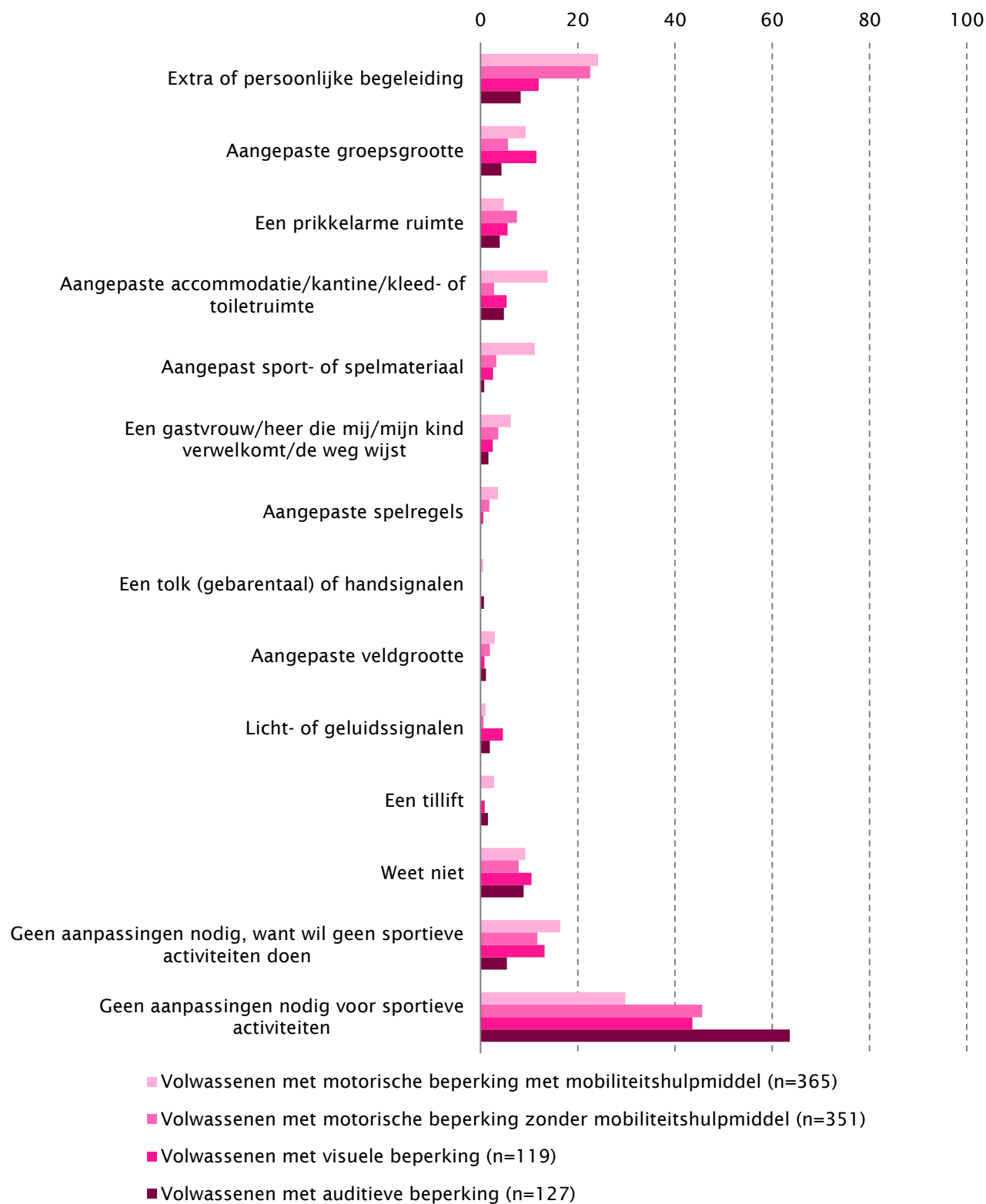

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

In figuur 4.5 zijn de andere benodigde hulpmiddelen en aanpassingen uitgesplitst naar de vier typen lichamelijke beperkingen van volwassenen (MBMM, MBZM, VB en AB).

Figuur 4.5 Andere nodige hulpmiddelen en aanpassingen, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

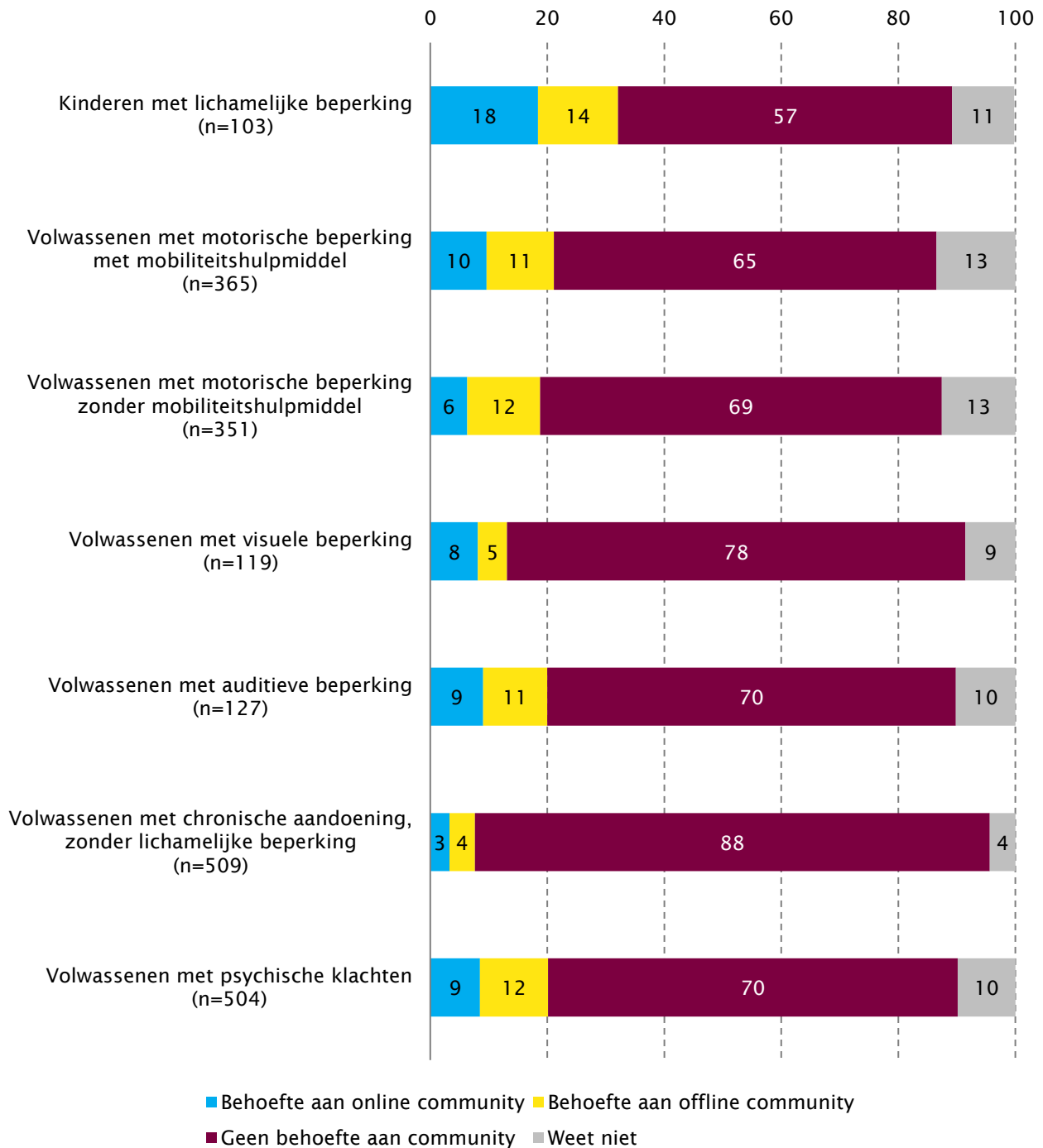

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.
Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

4.4 Community

Iedere onderzoeksgroep is gevraagd naar hun behoefte aan een online of offline community (figuur 4.6). De groep VLB is in figuur 4.6 uitgesplitst naar het type lichamelijke beperking (MBMM, MBZM, VB, AB). Een community is in de vragenlijst gedefinieerd als een gemeenschap die bestaat uit gelijkgestemden die samen de interesse in een bepaald onderwerp delen.

Figuur 4.6 Behoeftte aan een community per respondentgroep (in procenten)*

*De respondentgroep VLB is hier uitgesplitst naar respondenten met een MBMM, MBZM, VB en AB.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

KLB hebben de meeste behoefte aan een online of offline community (32%). Ongeveer een op de vijf volwassenen met een MBMM, MBZM, AB en VPK heeft hier behoefte aan. De volwassenen met een VB en VCA hebben nauwelijks behoefte aan een online of offline community (respectievelijk 13% en 7%). Per respondentgroep zijn de drie meest genoemde verwachtingen van een community als volgt.

Kinderen met een lichamelijke beperking (KLB):

1. contact kunnen hebben met andere mensen met een beperking, aandoening of klachten;
2. geschikt sport- en beweegaanbod kunnen vinden;
3. vragen kunnen stellen over sportieve activiteiten.

Volwassenen met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM):

1. advies kunnen krijgen over sport en bewegen;
2. contact kunnen hebben met andere mensen met een beperking, aandoening en klachten;
3. geschikt sport- en beweegaanbod kunnen vinden.

Volwassenen met een motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM):

1. contact kunnen hebben met andere mensen met een beperking, aandoening en klachten;
2. advies kunnen krijgen over sport en bewegen;
3. geschikt sport- en beweegaanbod kunnen vinden.

Volwassenen met een visuele beperking (VB):

1. contact kunnen hebben met andere mensen met een beperking, aandoening en klachten;
2. informatie kunnen vinden over financiële regelingen voor sportieve activiteiten;
3. advies kunnen krijgen over sport en bewegen.

Volwassenen met een auditieve beperking (AB):

1. contact kunnen hebben met andere mensen met een beperking, aandoening en klachten;
2. advies kunnen krijgen over sport en bewegen;
3. geschikt sport- en beweegaanbod kunnen vinden.

Volwassenen met een chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking (VCA):

1. geschikt sport- en beweegaanbod kunnen vinden;
2. contact kunnen hebben met andere mensen met een beperking, aandoening en klachten;
3. advies kunnen krijgen over sport en bewegen.

Volwassenen met psychische klachten (VPK):

1. contact kunnen hebben met andere mensen met een beperking, aandoening en klachten;
2. advies kunnen krijgen over sport en bewegen;
3. vragen kunnen stellen over sportieve activiteiten.

4.5 Verschillen naar achtergrondkenmerken

Voor iedere respondentgroep zijn de resultaten uitgesplitst naar achtergrondkenmerken. De meest opvallende significante verschillen lichten we hieronder toe. Verschillen binnen de groep KLB zijn hierin niet meegenomen, omdat het aantal respondenten te laag is om hier uitspraken over te doen.

Voordelen van sporten en bewegen

De voordelen 'goed voor de gezondheid', 'een verbeterde conditie/spierkracht' en 'afleiding' worden significant vaker genoemd door VLB, VCA en VPK die wekelijks sporten én bewegen dan door VLB, VCA en VPK die niet (wekelijks) sporten of bewegen. Binnen de groepen VCA en VPK wordt het voordeel 'een verbeterde conditie/spierkracht' significant vaker genoemd door vrouwen dan door mannen.

Verder noemen volwassenen met een VB of AB significant vaker dan volwassenen met een MBMM of MBZM '(meer) plezier', '(meer) zelfvertrouwen' en 'afleiding' als voordeel. Volwassenen met een VB noemen daarnaast '(meer) sociaal contact' significant vaker als voordeel van sporten en bewegen dan volwassenen met een MBMM, MBZM en AB.

Binnen de groep VPK wordt 'minder last van lichamelijke of psychische klachten' significant vaker als voordeel genoemd door respondenten die zich in het dagelijks leven ernstig belemmerd voelen door de beperking en/of psychische klachten dan door respondenten die zich er niet of licht door belemmerd voelen.

Sporthulpmiddelen

Volwassenen met een MBMM hebben significant vaker een sporthulpmiddel nodig dan volwassenen met een MBZM, VB of AB. Wanneer geen sporthulpmiddel nodig is, komt dit meestal doordat de beperking niet om een sporthulpmiddel vraagt. Dit is significant vaker het geval onder volwassenen met een MBZM, VB of AB dan met een MBMM (respectievelijk 72%, 82%, 74% en 58%).

VLB, VCA en VPK die zich in het dagelijks leven niet, licht of matig belemmerd voelen door de beperking, aandoening en/of klachten, zeggen significant vaker geen sporthulpmiddel nodig te hebben dan VLB, VCA en VPK die zich ernstig belemmerd voelen. Binnen de groepen VLB en VCA wordt dit significant vaker genoemd door respondenten die wekelijks sporten en/of bewegen dan door respondenten die dat niet (wekelijks) doen.

Andere hulpmiddelen en aanpassingen

Respondenten met een AB zeggen significant vaker dan respondenten met een MBMM, MBZM of VB geen aanpassingen nodig te hebben voor sportieve activiteiten. Respondenten met een MBMM of MBZM hebben significant vaker dan respondenten met een VB of AB extra of persoonlijke begeleiding nodig. Deze behoefte komt binnen de groep VLB ook significant vaker voor onder:

- vrouwen dan mannen;
- respondenten die zich in het dagelijks leven die zich ernstiger belemmerd voelen door de beperking dan respondenten die zich minder ernstig belemmerd voelen;
- respondenten die niet (wekelijks) sporten of bewegen dan respondenten die wekelijks sporten en/of bewegen.

Binnen de groepen VCA en VPK hebben respondenten die zich in het dagelijks leven niet of licht belemmerd voelen door de aandoening of klachten minder vaak andere aanpassingen en hulpmiddelen nodig dan respondenten die zich matig of ernstig belemmerd voelen.

Community

VLB, VCA en VPK die zich in het dagelijks leven door de beperking, aandoening en/of klachten niet of licht belemmerd voelen, hebben significant vaker geen behoefte aan een community dan VLB, VCA en VPK die zich matig of ernstig belemmerd voelen. Ook hebben mannen binnen de groepen VLB en VCA significant vaker dan vrouwen geen behoefte aan een community.

5. Belemmeringen en obstakels

In dit hoofdstuk beantwoorden we de vierde onderzoeksvraag:

‘Welke belemmeringen of obstakels ervaren kinderen met een lichamelijke beperking (KLB), volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB), volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA) en volwassenen met psychische klachten (VPK) bij het sporten en bewegen of hun weg daarnaartoe?’

We bespreken de meest voorkomende belemmeringen bij het sporten en bewegen, de financiële belemmeringen die worden ervaren en de belemmeringen die worden ervaren bij het beoefenen van sportieve activiteiten thuis. Hierbij gaan we in op de resultaten van iedere respondentgroep en maken we de uitsplitsing van de groep VLB in respondenten met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM), motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM), een visuele beperking (VB) en een auditieve beperking (AB). Het hoofdstuk sluiten we af met een paragraaf waarin we de meest opvallende significante verschillen binnen achtergrondkenmerken toelichten.

5.1 Belemmeringen bij sportieve activiteiten

In de vragenlijst is gevraagd naar de mate waarin respondenten 26 soorten belemmeringen ervaren bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. In tabellen B6.1 en B6.2 in bijlage 6 is per belemmering te zien welk percentage respondenten die (zeer) vaak ervaart. In tabel B6.1 wordt onderscheid gemaakt in de respondentgroepen KLB, VLB, VCA en VPK. Tabel B6.2 bevat de uitsplitsing naar de vier typen lichamelijke beperkingen van de volwassenen (MBMM, MBZM, VB, AB).

Hieronder beschrijven we per respondentgroep de drie of vier meest voorkomende belemmeringen. Verder zijn in bijlage 7 vier tabellen opgenomen met de top drie of vier belemmeringen van iedere respondentgroep uitgesplitst naar achtergrondkenmerken van respondenten.

Kinderen met een lichamelijke beperking (KLB)

De respondentgroep KLB noemt ‘angst voor reacties van anderen’ (29%), ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ (27%) en ‘te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten’ (25%) het meest als belemmerende zaken die ze (zeer) vaak ervaren bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. 10 procent van de KLB ervaart nooit belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten.

Het percentage KLB dat (zeer) vaak ‘angst voor reacties van anderen’ en ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ als belemmerend ervaart, is hoger dan in 2019 (respectievelijk 13% en 21%). ‘Te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten’ was in 2019 niet als antwoordoptie meegenomen en kan daardoor niet vergeleken worden.

Volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB)

De respondentgroep VLB noemt ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ (48%), ‘pijn bij sportieve activiteiten’ (40%), ‘kan niet sporten door de beperking/aandoening’ (33%) en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’ (31%) het meest als belemmerende zaken die ze (zeer) vaak ervaren bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. 2 procent van de VLB ervaart nooit belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten.

De resultaten zijn vergelijkbaar met de ervaren belemmeringen van de onderzoeksgroep uit 2019, hoewel het percentage respondenten dat (zeer) vaak ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ als belemmerend

ervaart hoger is dan in 2019 (38%). ‘Vind sportieve activiteiten niet leuk’ was in 2019 niet als antwoordoptie meegenomen en kan daardoor niet vergeleken worden.

Volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA)

De respondentgroep VCA noemt ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ (27%), ‘pijn bij sportieve activiteiten’ (20%) en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’ (20%) het meest als de belemmerende zaken die ze (zeer) vaak ervaren bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. 6 procent van de VCA ervaart nooit belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten.

Volwassenen met psychische klachten (VPK)

De respondentgroep VPK noemt ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ (46%), ‘weinig financiële middelen’ (32%), ‘te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten’ (25%) en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’ (24%) het meest als belemmerende zaken die ze (zeer) vaak ervaren bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. 4 procent van de VPK ervaart nooit belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten.

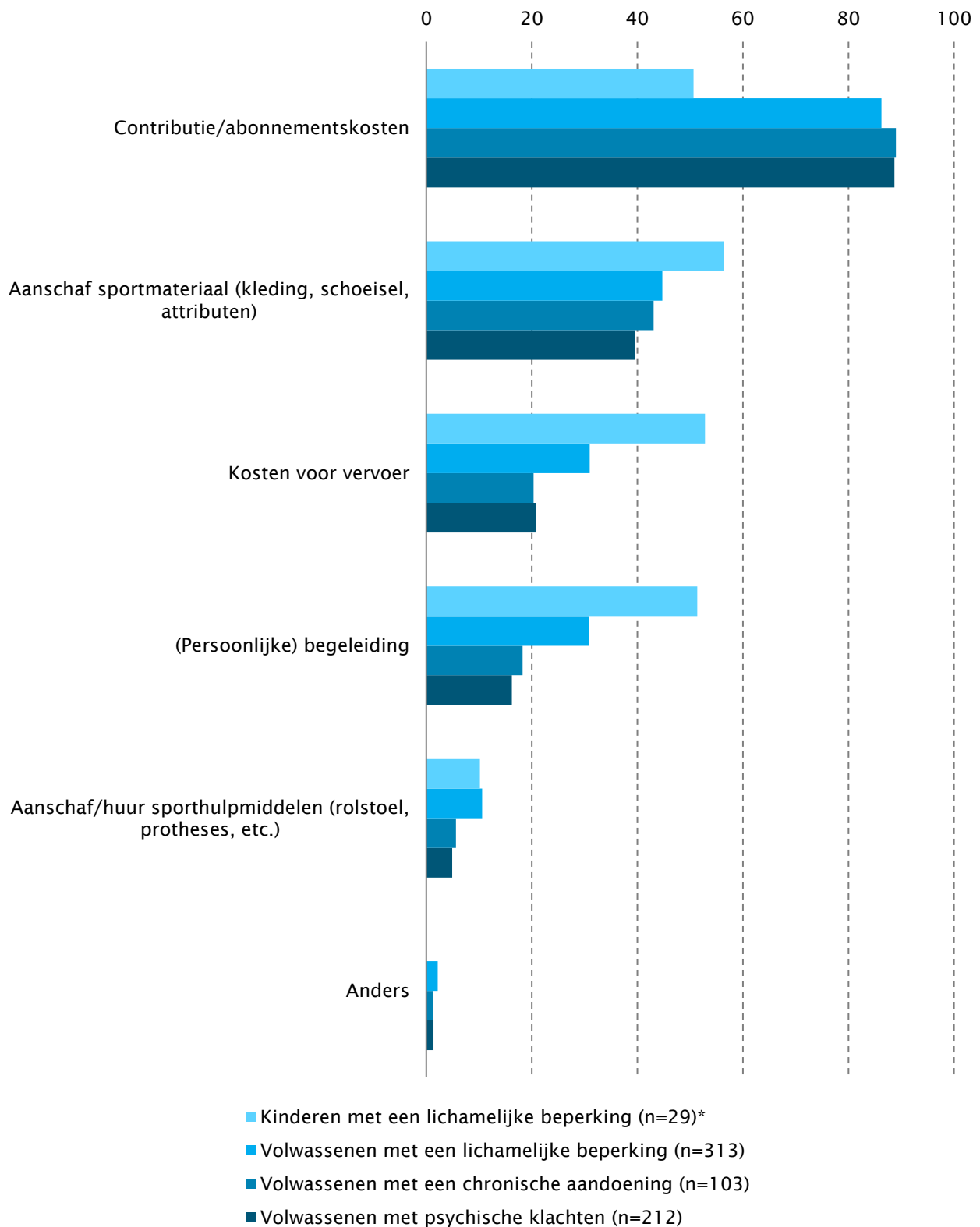
5.2 Financiële belemmeringen

Een gebrek aan financiële middelen is voor 33 procent van de KLB, 38 procent van de VLB, 21 procent van de VCA en 40 procent van de VPK een belemmering om hun favoriete sportieve activiteiten te beoefenen. In figuur 5.1 zijn de financiële belemmeringen te zien die deze groepen ervaren.¹⁴

Contributie- en abonnementskosten zijn de grootste financiële belemmering. Het percentage respondenten dat aangeeft deze als financiële belemmering te ervaren, is bijna twee keer zo groot onder de groepen volwassenen als onder de groep kinderen met een lichamelijke beperking. Dat komt overeen met het hogere percentage kinderen dan volwassenen dat als lid van een sportvereniging sportieve activiteiten beoefent (zie figuur 2.3). Deze kinderen hebben wellicht contributie als belemmering overwonnen of ervaren dit in mindere mate als belemmering dan volwassenen. Bij de andere soorten financiële belemmeringen is het percentage dat deze ervaart groter onder de groep kinderen dan onder de groepen volwassenen.

¹⁴ Let op: het aantal respondenten bij de groep KLB is laag.

Figuur 5.1 Financiële belemmeringen van degenen met gebrek aan financiële middelen om hun favoriete sportieve activiteiten te doen (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)*

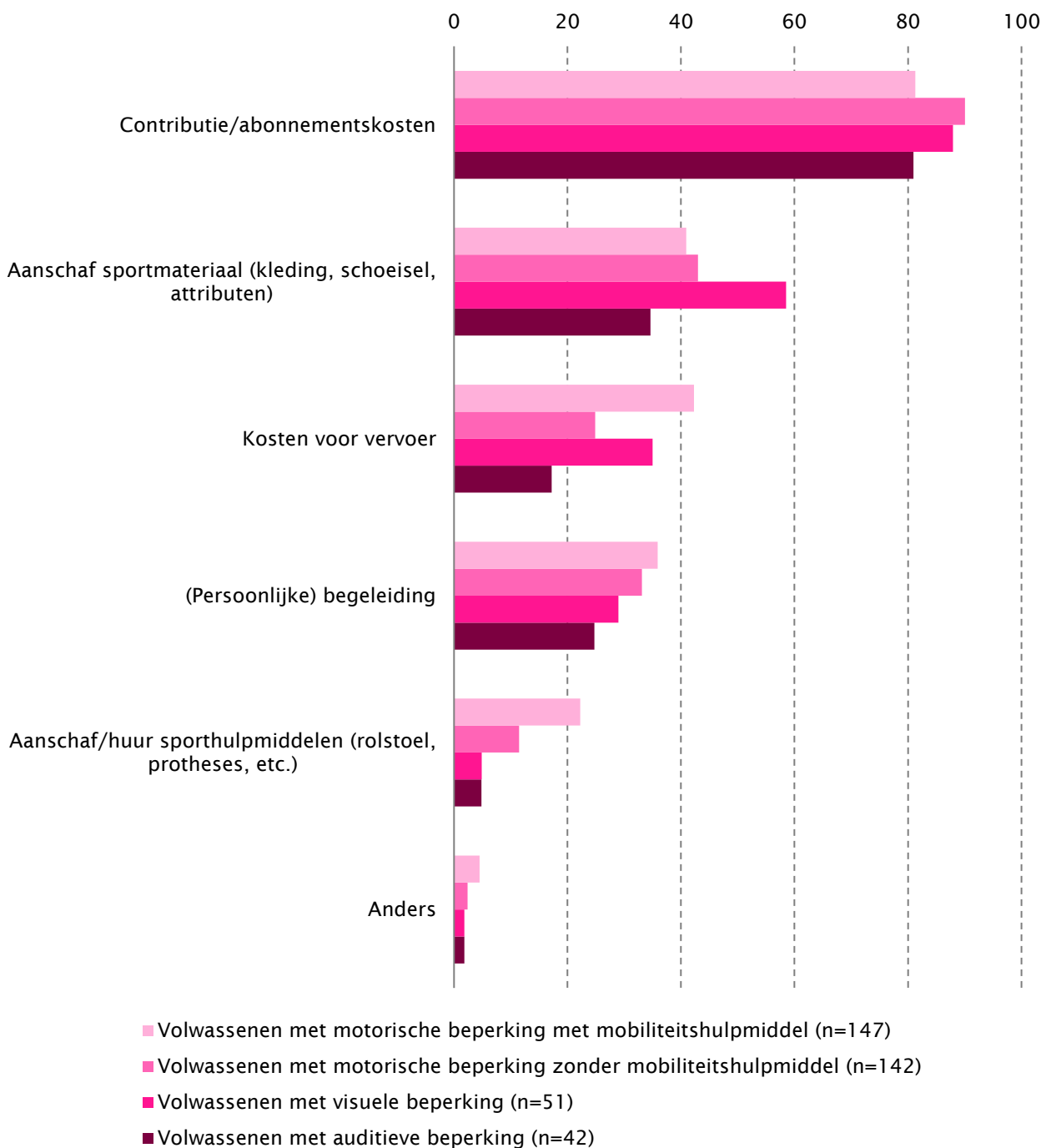
*Let op: aantal respondenten is laag.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

In figuur 5.2 is het percentage volwassenen met een lichamelijke beperking dat de verschillende financiële belemmeringen ervaart uitgesplitst naar het type beperking. Een gebrek aan financiële middelen is voor volwassenen met een MBMM, MBZM of VB significant vaker een belemmering om hun favoriete sportieve activiteiten te beoefenen dan voor volwassenen met een AB (respectievelijk 40%, 40%, 39% en 30%).

Figuur 5.2 Financiële belemmeringen van volwassenen met een lichamelijke beperking met gebrek aan financiële middelen om hun favoriete sportieve activiteiten te doen, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en leeftijd van screening 2019.

Interesse in ondersteuningsregelingen voor sportieve activiteiten

In tabel 5.1 is te zien welk percentage KLB, VLB, VCA en VPK dat financiële belemmeringen ervaart om hun favoriete sportieve activiteiten te doen (of dat niet weet) verschillende ondersteuningsregelingen interessant vindt. Vrijwilligerswerk vinden zij minder interessant dan een tegemoetkoming van de gemeente, een fonds en een zorgverzekeraar.

Tabel 5.1 Interesse van respondenten in ondersteuningsregelingen voor sportieve activiteiten (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)*

	Kinderen met lichamelijke beperking n=33	Volwassenen met lichamelijke beperking n=371	Volwassenen met chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking n=133	Volwassenen met psychische aandoening n=249
Tegemoetkoming van de gemeente	64	39	28	44
Tegemoetkoming van een fonds	55	22	8	23
Tegemoetkoming van een zorgverzekeraar	53	47	40	47
Tegemoetkoming van een vervoerder	50	16	7	9
Vrijwilligerswerk doen voor een sportvereniging in ruil voor een vergoeding	14	7	6	11
Tegemoetkoming van een werkgever door sport- of beweegaanbod onder of na werktijd te bieden	-	7	6	23
Tegemoetkoming van een werkgever door de optie om maximaal een week vakantie op te bouwen door te sporten of bewegen, één uur sporten levert een uur vrije tijd op	-	4	8	21
Tegemoetkoming van een werkgever via een fietsplan van de werkgever	-	8	7	11
Tegemoetkoming van een werkgever door de optie om vakantiedagen om te zetten naar een budget voor sport- en beweegaanbod	-	2	2	2
Geen interesse	18	28	38	29

*Basis is respondenten die financiële belemmeringen ervaren om de sportieve activiteiten met de meeste voorkeur te doen en respondenten die niet weten of ze hiervoor financiële belemmeringen ervaren.

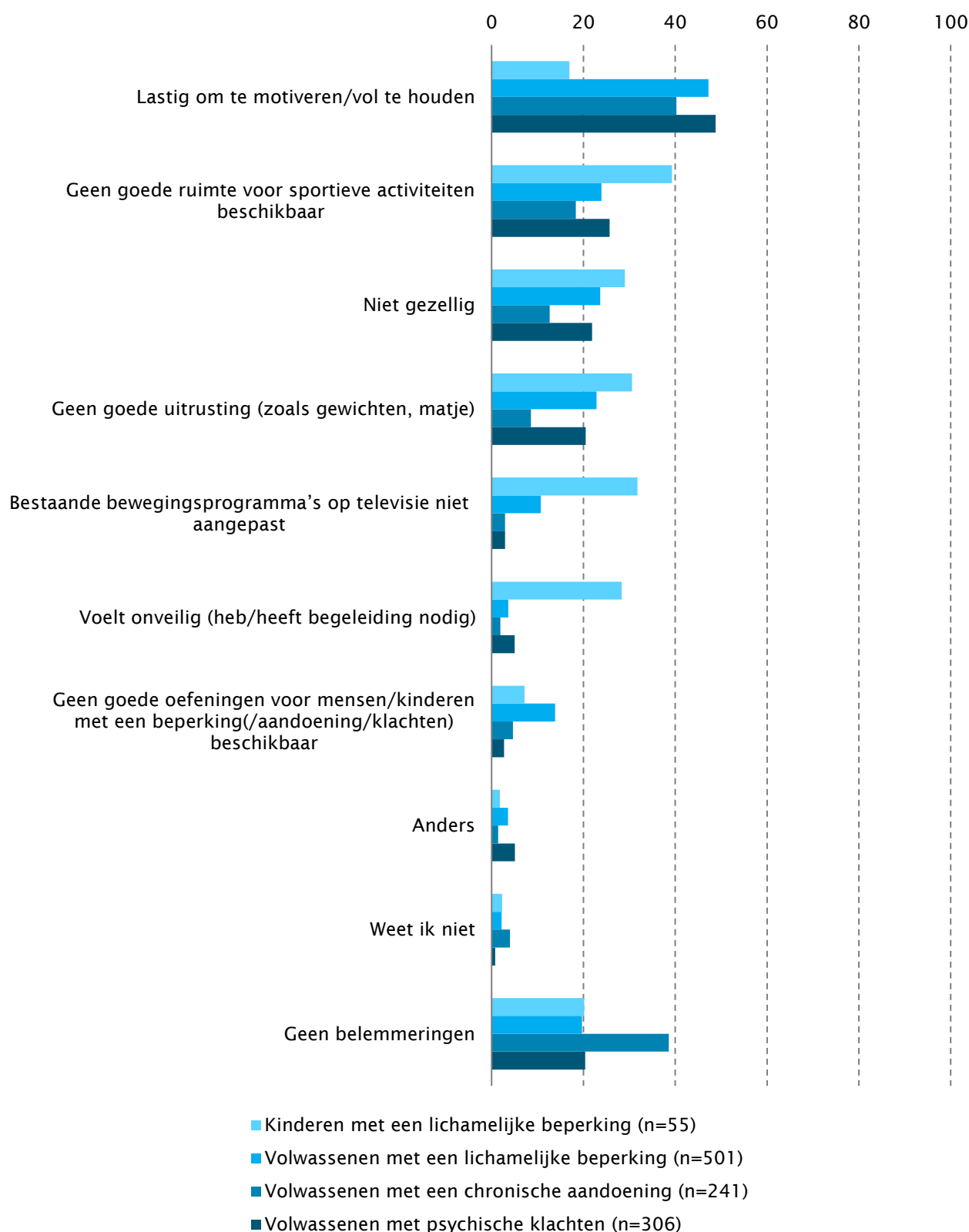
Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

5.3 Belemmeringen thuis

De meest voorkomende belemmerende zaken die mensen ervaren of verwachten bij het thuis beoefenen van sportieve activiteiten, zijn dat het lastig is om zichzelf te motiveren of vol te houden dat ze geen goede ruimte beschikbaar hebben, dat ze het niet gezellig vinden en dat ze geen goede uitrusting hebben (zie figuur 5.3 en 5.4). VCA ervaren of verwachten het minst vaak belemmeringen. KLB ervaren of verwachten, in vergelijking met de drie groepen volwassenen, relatief meer soorten belemmeringen bij het thuis beoefenen van sportieve activiteiten.

Figuur 5.3 Ervaren of verwachte belemmeringen bij sportieve activiteiten thuis volgens respondenten (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)*

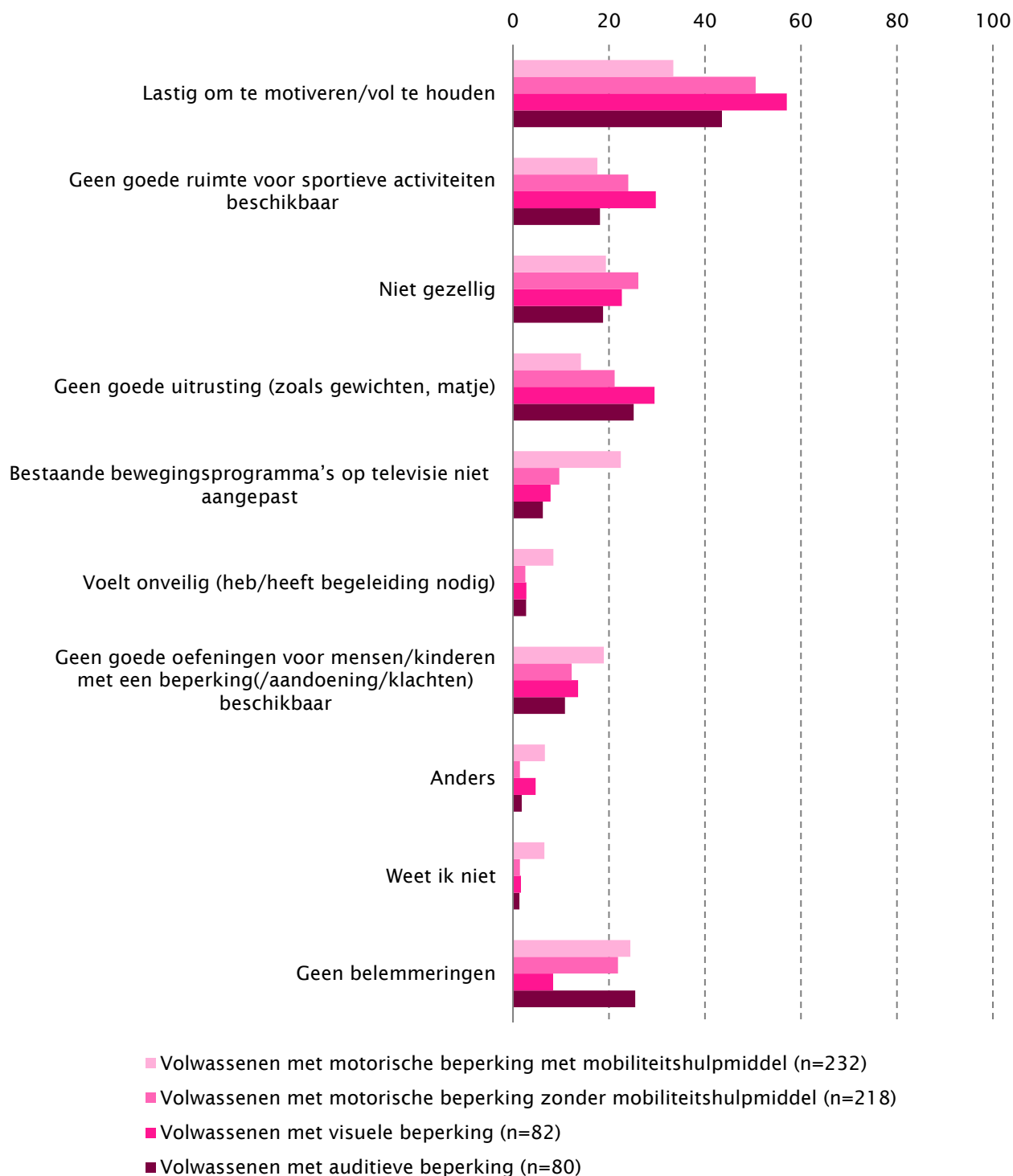
*Basis is respondenten die thuis sportieve activiteiten doen of willen doen.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

In figuur 5.4 zijn de ervaren of verwachte belemmeringen bij het beoefenen van sportieve activiteiten thuis uitgesplitst naar het type lichamelijke beperking van volwassenen (MBMM, MBZM, VB en AB).

Figuur 5.4 Ervaren of verwachte belemmeringen bij sportieve activiteiten thuis volgens volwassenen met een lichamelijke beperking, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)*

*Basis is respondenten die thuis sportieve activiteiten doen of willen doen.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en leeftijd van screening 2019.

5.4 Verschillen naar achtergrondkenmerken

Voor de respondentgroepen VLB, VCA en VPK zijn de resultaten uitgesplitst naar achtergrondkenmerken. Binnen de groep KLB was het aantal respondenten hier te klein voor. De belangrijkste significante verschillen binnen VLB, VCA en VPK lichten we hieronder toe.

Belemmeringen bij sportieve activiteiten

Binnen de groep VLB worden de belemmerende zaken ‘vermoeidheid/een gebrek aan energie’, ‘pijn bij sportieve activiteiten’ en ‘kan niet sporten door de beperking’ significant vaker genoemd door respondenten met een MBMM of MBZM dan door respondenten met een VB of AB. Respondenten met een VB noemen ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’ significant vaker als belemmerende zaak dan respondenten met een MBMM, MBZM of AB.

Wanneer we kijken naar de groepen VLB, VCA en VPK, valt op dat de belemmerende zaken ‘vermoeidheid/een gebrek aan energie’ en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’ significant vaker worden ervaren door respondenten die niet (wekelijks) sporten én bewegen dan door respondenten die wel wekelijks sporten én bewegen. Daarnaast komt ‘vermoeidheid/een gebrek aan energie’ bij de groepen VLB, VCA en VPK significant vaker voor bij:

- vrouwen dan bij mannen;
- respondenten die zich in het dagelijks leven matig of ernstig belemmerd voelen door de beperking, aandoening en/of klachten dan bij respondenten die zich niet of licht belemmerd voelen.

Deze significante verschillen naar achtergrondkenmerken gelden ook voor de VLB en VCA die ‘pijn bij sportieve activiteiten’ als belemmerende zaak ervaren om te sporten en bewegen.

Financiële belemmeringen

Binnen de groepen VLB, VCA en VPK is een gebrek aan financiële middelen significant vaker een belemmering om hun favoriete sportieve activiteiten te beoefenen bij:

- respondenten van 18 tot en met 49 jaar dan bij respondenten van 65 tot en met 79 jaar;
- vrouwen dan bij mannen;
- respondenten met meer dan één lichamelijke beperking, chronische aandoening of psychische klacht dan bij respondenten met één lichamelijke beperking, chronische aandoening of psychische klacht;
- respondenten die zich in het dagelijks leven ernstig belemmerd voelen door de beperking, aandoening en/of klachten dan bij respondenten die zich niet belemmerd voelen.

Wanneer we ingaan op de soorten financiële belemmeringen, zien we dat ‘contributie/abonnementskosten’, ‘aanschaf sportmateriaal (kleding, schoeisel, attributen)’ en ‘(persoonlijke) begeleiding’ binnen de groep VLB significant vaker genoemd worden door respondenten van 65 tot en met 79 jaar dan door respondenten van 18 tot en met 49 jaar. Daarnaast is ‘aanschaf sportmateriaal (kleding, schoeisel, attributen)’ significant vaker een belemmering voor de respondenten die vanaf de geboorte de lichamelijke beperking hebben dan voor respondenten die de lichamelijke beperking later in hun leven hebben gekregen.

Belemmeringen thuis

Bij de vraag over de mate waarin respondenten belemmeringen bij het beoefenen van sportieve activiteiten thuis ervaren of verwachten, zijn geen algemene trends in significante verschillen naar achtergrondkenmerken (zie figuren 5.3 en 5.4). Wel valt op dat respondenten van 18 tot en met 49 jaar van de groep VLB significant vaker de belemmering ‘lastig om zichzelf te motiveren/vol te houden’ benoemen dan respondenten van 65 tot en met 79 jaar.

6. Uniek Sporten

In dit hoofdstuk beantwoorden we de vijfde onderzoeksvraag:

‘In hoeverre zijn kinderen met een lichamelijke beperking (KLB), volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB), volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA) en volwassenen met psychische klachten (VPK) bekend met Uniek Sporten, maken ze er gebruik van, en hebben ze behoefte aan oplossingen die hen in staat stellen ervaren obstakels weg te nemen en welke verwachtingen hebben zij daarbij?’

We bespreken de bekendheid van respondenten met Uniek Sporten en de aantrekkelijkheid van de producten en diensten. Hierbij gaan we in op de resultaten van iedere respondentgroep en maken we de uitsplitsing van de groep VLB in respondenten met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM), motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM), een visuele beperking (VB) en een auditieve beperking (AB). Het hoofdstuk sluiten we af met een paragraaf waarin we de meest opvallende significante verschillen binnen achtergrondkenmerken toegelichten.

6.1 Bekendheid met Uniek Sporten

Ten opzichte van 2019 zijn KLB en VLB iets bekender met de website en de app van Uniek Sporten. Het percentage KLB, VLB, VCA en VPK dat bekend is met de website Uniek Sporten is iets groter dan het percentage dat bekend is met de app (zie tabel 6.1).

Tabel 6.1 Bekendheid met Uniek Sporten (naar respondentgroep, in procenten)

	Kinderen met lichamelijke beperking	Volwassenen met lichamelijke beperking	Volwassenen met chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking	Volwassenen met psychische klachten
	2022 n=102	2022 n=801	2022 n=509	2022 n=504
<i>Uniek Sporten</i>				
Mee bekend/van gehoord	24	7	3	12
Niet mee bekend	76	93	97	88
<i>Website Uniek Sporten</i>				
Bekend en bezocht of gebruikt	7	3	1	2
Bekend, maar niet bezocht of gebruikt	17	4	2	6
Niet mee bekend	76	96	97	92
<i>App Uniek Sporten</i>				
Bekend en bezocht of gebruikt	3	1	0	1
Bekend, maar niet bezocht of gebruikt	8	3	2	6
Niet mee bekend	89	96	98	94

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

De bekendheid met Uniek Sporten is vooral onder de groepen volwassenen laag. De respondenten die bekend zijn met Uniek Sporten, zijn gevraagd met welke producten en diensten zij bekend zijn. Hieronder volgen de drie (of vier) bekendste producten en diensten per respondentgroep.¹⁵ Daarbij maken we wel de kanttekening dat het aantal respondenten (n) erg laag is.

Kinderen met een lichamelijke beperking (KLB) (n=24):

- informatie over vervoersmogelijkheden en vervoersregelingen voor mensen met een beperking, aandoening of klachten in mijn regio;
- sport- en beweegaanbod in de buurt vinden;
- een maatje zoeken om mee te sporten of bewegen.

Volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB) (n=54):

- persoonlijk sportadvies;
- informatie over e-sports/gamen voor mensen met een beperking, aandoening of klachten;
- informatie over financiële regelingen voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking, aandoening of klachten in mijn gemeente;
- crowdfunding.

Volwassenen met een chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking (VCA) (n=18):

- informatie over e-sports/gamen voor mensen met een beperking, aandoening of klachten;
- persoonlijk sportadvies;
- informatie over financiële regelingen voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking, aandoening of klachten in mijn gemeente.

Volwassenen met psychische klachten (VPK) (n=34):

- sport- en beweegaanbod in de buurt vinden;
- informatie over financiële regelingen voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking, aandoening of klachten in mijn gemeente;
- ondersteuning bij het aanschaffen van een sporthulpmiddel;
- sportaccommodatie beoordelen op toegankelijkheid.

¹⁵ Bij VLB en VPK zijn de laatste twee producten/diensten even vaak genoemd.

In tabel 6.2 zijn de percentages van volwassenen met een lichamelijke beperking uitgesplitst naar het type lichamelijke beperking.

Tabel 6.2 Bekendheid met Uniek Sporten van volwassenen met een lichamelijke beperking, uitgesplitst naar beperking (in procenten)

	Volwassenen met motorische beperking met mobiliteits-hulpmiddel n=365	Volwassenen met motorische beperking zonder mobiliteits-hulpmiddel n=351	Volwassenen met visuele beperking n=119	Volwassenen met auditieve beperking n=127
<i>Uniek Sporten</i>				
Mee bekend/van gehoord	12	2	7	10
Niet mee bekend	88	98	93	90
<i>Website Uniek Sporten</i>				
Bekend en bezocht of gebruikt	7	1	4	4
Bekend, maar niet bezocht of gebruikt	5	1	7	5
Niet mee bekend	88	98	89	91
<i>App Uniek Sporten</i>				
Bekend en bezocht of gebruikt	2	0	0	0
Bekend, maar niet bezocht of gebruikt	6	2	1	8
Niet mee bekend	92	98	99	92

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

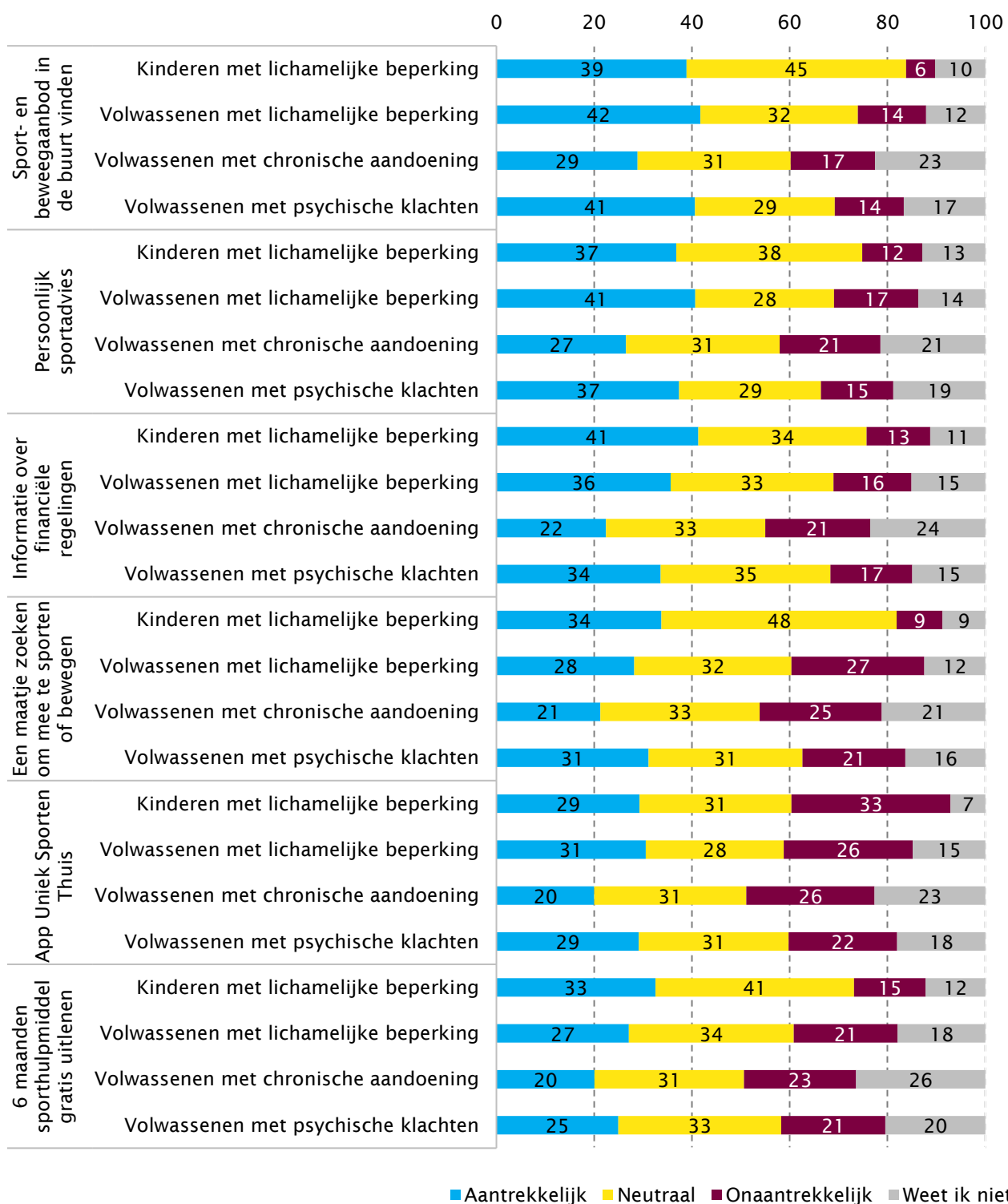
Toelichting: gewogen op type beperking en leeftijd van screening 2019.

6.2 Aantrekkelijkheid producten en diensten Uniek Sporten

Alle respondenten is gevraagd in welke mate verschillende producten en diensten aantrekkelijk zijn. In figuur 6.1 is voor de zes meest aantrekkelijke producten en diensten te zien in welke mate KLB, VLB, VCA en VPK deze aantrekkelijk vinden. Daarin valt op dat volwassenen met een VCA de producten en diensten van Uniek Sporten minder vaak aantrekkelijk vinden dan anderen. Deze groep volwassenen heeft ook weinig behoefte aan een online of offline community (figuur 4.3).

In figuur 6.2 zijn de resultaten van volwassenen met een lichamelijke beperking uitgesplitst naar de vier types lichamelijke beperking (MBMM, MBZM, VB, AB).

Figuur 6.1 Mate van aantrekkelijkheid van producten en diensten van Uniek Sporten (naar respondentgroep, in procenten)

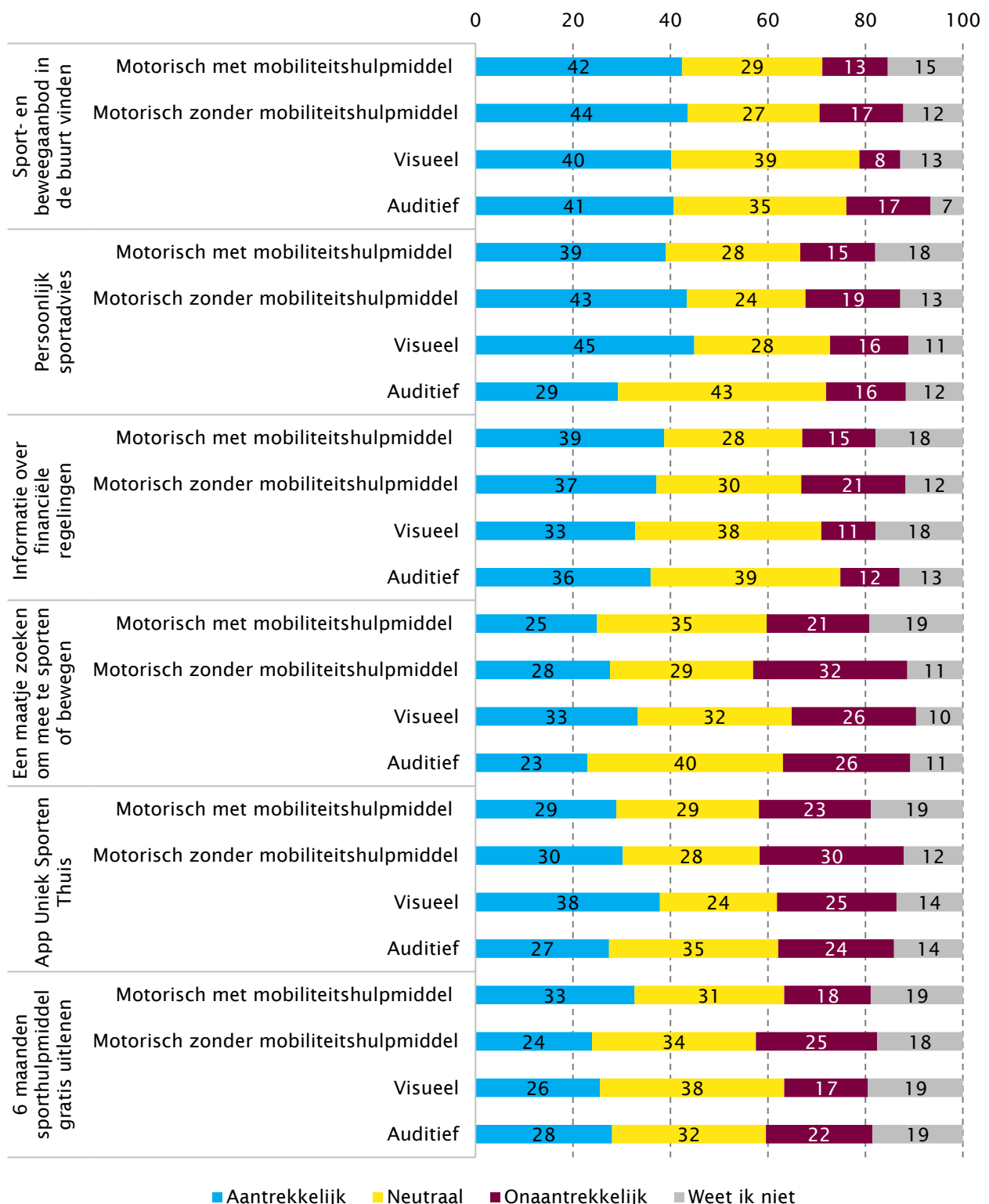

Aantal respondenten: KLB n=102; VLB n=801; VCA n=509; VPK n=504.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Figuur 6.2 Mate van aantrekkelijkheid van producten en diensten van Uniek Sporten, volgens volwassenen met een lichamelijke beperking, uitgesplitst naar beperking (in procenten)

Aantal respondenten: MBMM n=365; MBZM n=351; VB n=119; AB n=127.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en leeftijd van screening 2019.

6.3 Verschillen naar achtergrondkenmerken

Voor de respondentgroepen VLB, VCA en VPK zijn de resultaten over de aantrekkelijkheid van de in paragraaf 6.2 genoemde producten en diensten van Uniek Sporten uitgesplitst naar achtergrondkenmerken. Binnen de groep KLB was het aantal respondenten hier te klein voor. De belangrijkste significante verschillen binnen VLB, VCA en VPK benoemen we in deze paragraaf.

Respondenten van de groepen VLB, VCA en VPK die wekelijks sporten én bewegen vinden de mogelijkheid om 'sport- en beweegaanbod in de buurt te vinden' significant vaker aantrekkelijk dan respondenten die niet (wekelijks) sporten of bewegen. Verder vinden respondenten van de groepen VLB en VCA van 50 tot en met 64 jaar dit significant vaker aantrekkelijk dan de 65- tot en met 79-jarige respondenten van deze groepen.

Een 'persoonlijk sportadvies' vinden VLB en VCA van 18 tot en met 49 jaar significant vaker aantrekkelijk dan die van 65 tot en met 79 jaar. Ook vinden VCA en VPK die wekelijks sporten én bewegen dit significant vaker aantrekkelijk dan VCA en VPK die niet (wekelijks) sporten of bewegen.

'Informatie over financiële regelingen voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking, aandoening of klachten' wordt binnen de groepen VLB, VCA en VPK significant aantrekkelijker gevonden door vrouwen dan door mannen en vaker door respondenten die zich in het dagelijks leven door de beperking, aandoening of klachten ernstig belemmerd voelen dan door respondenten die zich niet of licht belemmerd voelen. Daarnaast vinden VLB en VCA van 18 tot en met 49 jaar dit aantrekkelijker dan VLB en VCA van 65 tot en met 79 jaar.

'Een maatje zoeken om mee te sporten of bewegen' wordt binnen de groepen VLB, VCA en VPK significant vaker aantrekkelijk gevonden door vrouwen dan door mannen. Binnen de groepen VLB en VCA vinden 18- tot en met 49-jarige respondenten dit significant vaker aantrekkelijk dan 65- tot en met 79-jarigen.

Bij de producten en diensten 'App Uniek Sporten Thuis' en '6 maanden sporthulpmiddel gratis uitlenen' waren alleen binnen de groepen VLB en VPK voldoende respondenten om een uitsplitsing te maken naar achtergrondkenmerken. De 'App Uniek Sporten Thuis' vinden in beide respondentgroepen respondenten die zich in het dagelijks leven door de lichamelijke beperking of psychische klachten ernstig belemmerd voelen significant vaker aantrekkelijk dan respondenten die zich niet of licht belemmerd voelen. '6 maanden sporthulpmiddel gratis uitlenen' vinden binnen de groep VLB respondenten die meer dan één lichamelijke beperking hebben significant vaker aantrekkelijk dan respondenten die één lichamelijke beperking hebben.

7. Zoekstrategieën en manier van aanspreken

In dit hoofdstuk beantwoorden we de zesde onderzoeksvraag:

‘Hoe willen kinderen met een lichamelijke beperking (KLB), volwassenen met een lichamelijke beperking (VLB), volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking (VCA) en volwassenen met psychische klachten (VPK) worden aangesproken en wat zijn hun strategieën als zij op zoek gaan naar informatie over mogelijkheden om te sporten en bewegen?’

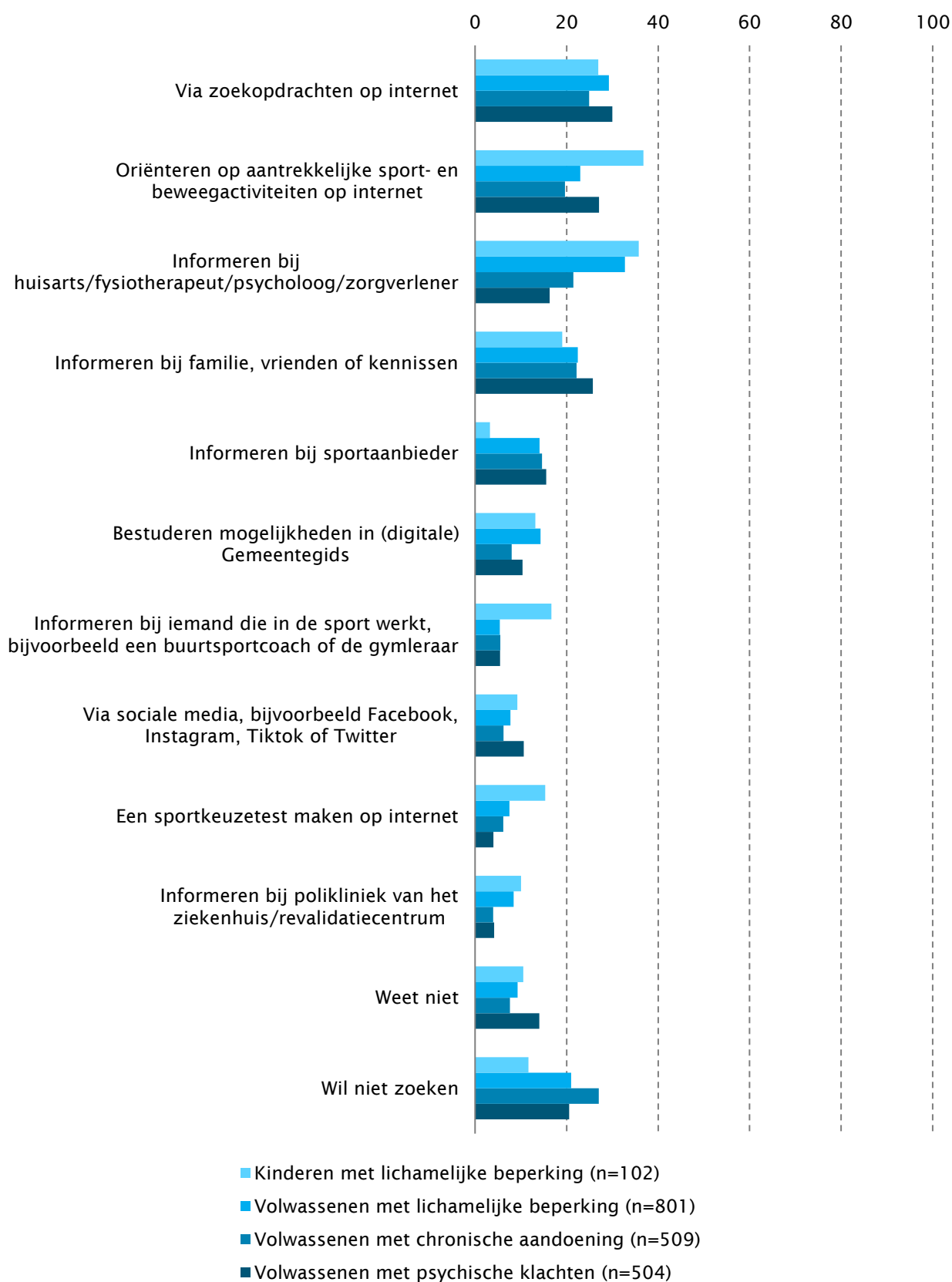
We bespreken de zoekstrategieën van respondenten en de manier waarop ze aangesproken willen worden. Hierbij gaan we in op de resultaten van iedere respondentgroep en maken we de uitsplitsing van de groep VLB in respondenten met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM), motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM), een visuele beperking (VB) en een auditieve beperking (AB). Het hoofdstuk sluiten we af met een paragraaf waarin we de meest opvallende significante verschillen binnen achtergrondkenmerken toelichten.

7.1 Zoekstrategieën

In figuur 7.1 zijn de zoekstrategieën van de vier respondentgroepen te zien.

Wanneer KLB, VLB, VCA en VPK op zoek gaan naar mogelijkheden om te sporten en te bewegen, doen ze dat het vaakst via zoekopdrachten op internet, door zich te oriënteren op aantrekkelijke sport- en beweegactiviteiten op internet, door te informeren bij de huisarts, fysiotherapeut, psycholoog of zorgverlener en door te informeren bij familie, vrienden of kennissen. KLB informeren relatief vaker dan volwassenen bij iemand die in de sport werkt, zoals een buurtsportcoach of gymleraar.

Figuur 7.1 Zoekstrategieën voor sportieve activiteiten van respondenten (naar respondentgroep, in procenten, meer antwoorden mogelijk)

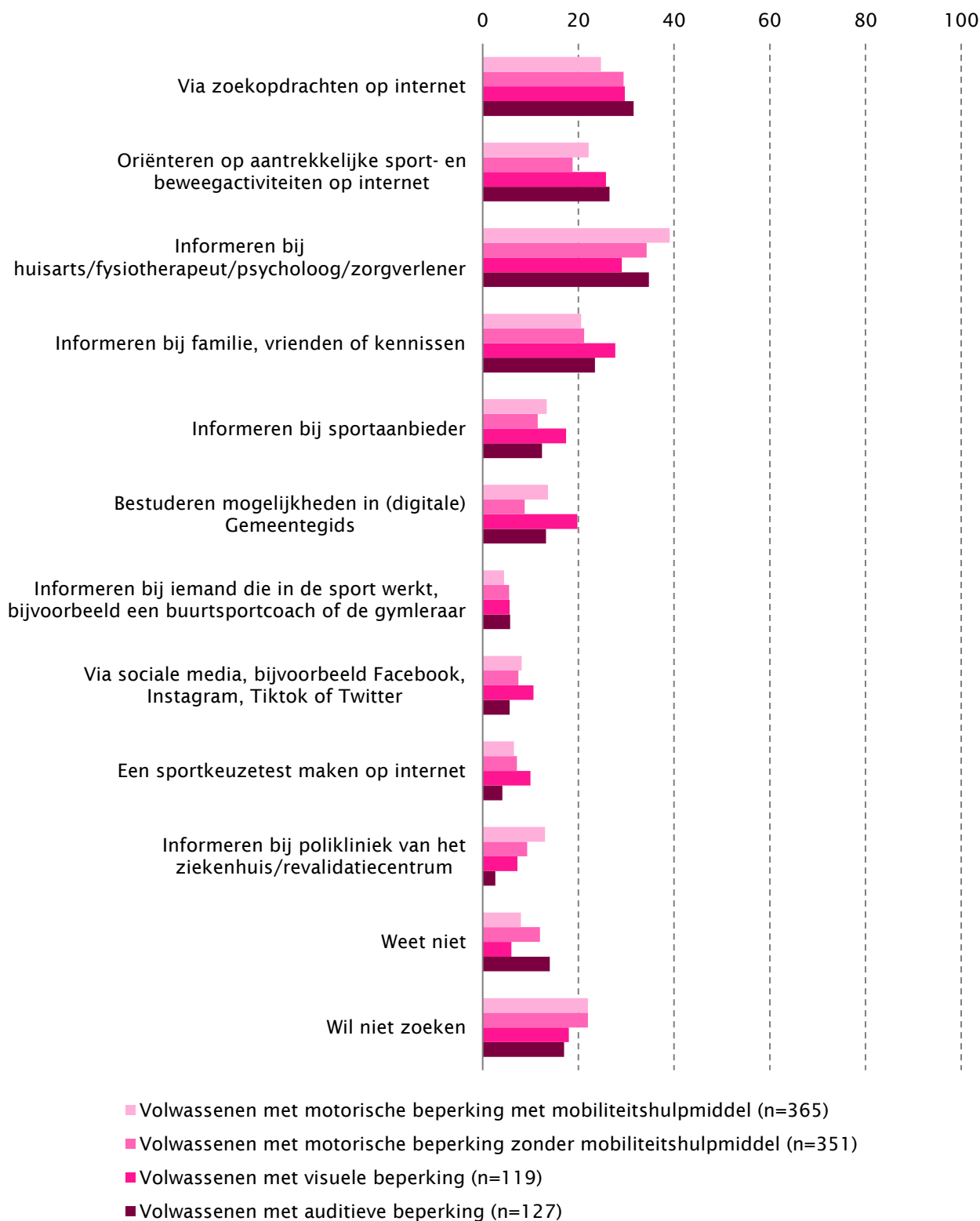

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

In figuur 7.2 zijn de resultaten van volwassenen met een lichamelijke beperking naar de vier types lichamelijke beperking (MBMM, MBZM, VB en AB) uitgesplitst.

Figuur 7.2 Zoekstrategieën voor sporten en bewegen van volwassenen met een lichamelijke beperking, uitgesplitst naar beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk)

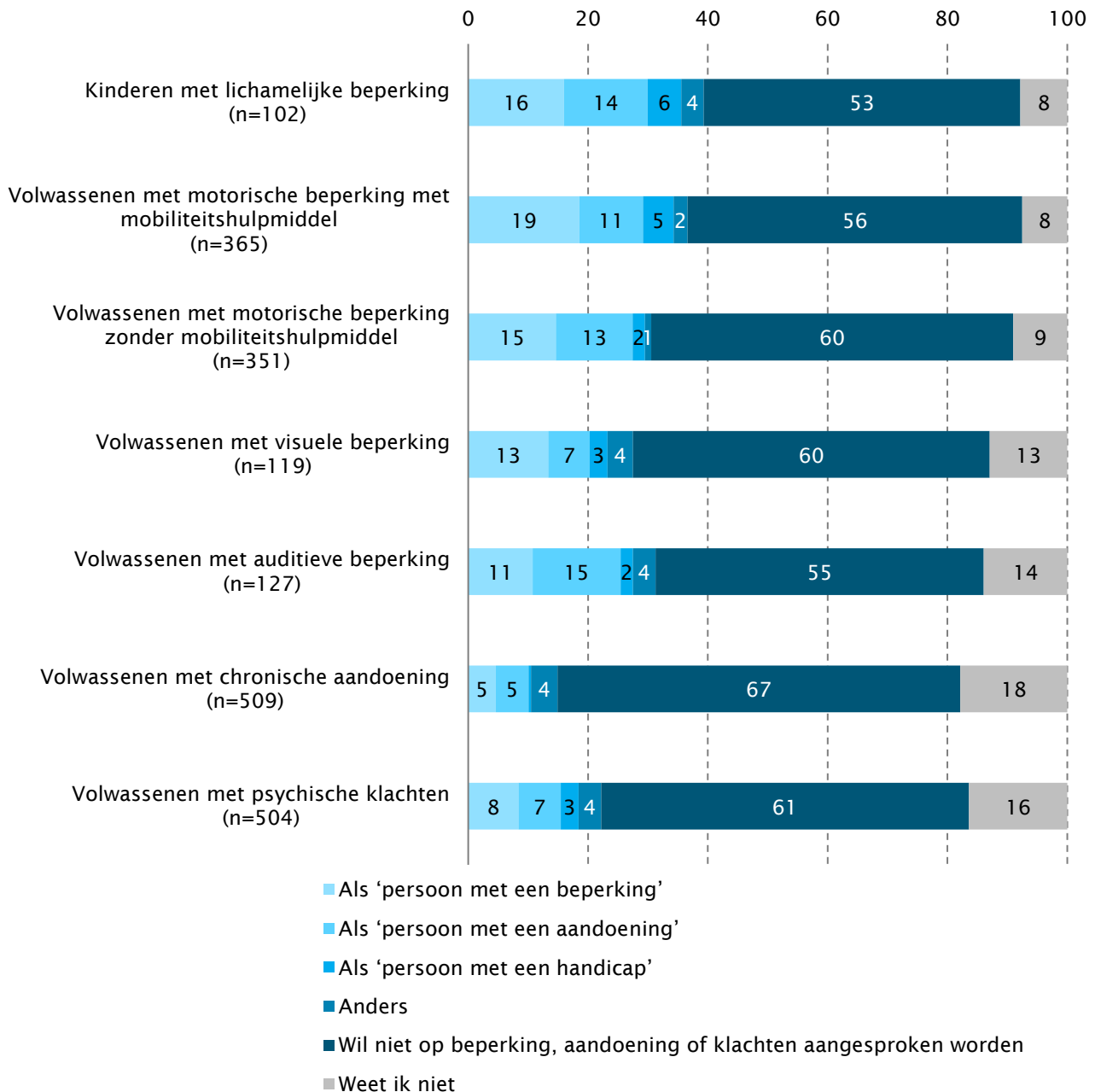

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.
Toelichting: gewogen op type beperking en leeftijd van screening 2019.

7.2 Manier van aanspreken

In figuur 7.3 is per respondentengroep te zien op welke manier deze aangesproken wil worden. Daarbij is de groep VLB uitgesplitst naar volwassenen met een MBMM, MBZM, VB en AB.

Figuur 7.3 Manier waarop respondenten aangesproken willen worden (naar respondentengroep, in procenten)

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: KLB en VLB gewogen op type beperking (en voor VLB ook de leeftijd) van screening 2019, VCA en VPK gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Ruim de helft van de respondenten wil niet aangesproken worden op de beperking, aandoening of klachten. De meeste respondenten die aangeven 'anders' aangesproken te willen worden, zeggen meestal als 'normaal' persoon of bij hun naam aangesproken te willen worden. Een paar respondenten maakt het niet uit of 'beperking', 'aandoening' of 'handicap' gebruikt wordt.

7.3 Verschillen naar achtergrondkenmerken

Voor de respondentgroepen VLB, VCA en VPK zijn de resultaten uitgesplitst naar achtergrondkenmerken. Binnen de groep VCA is geen significant verschil naar achtergrondkenmerken.

Wanneer we kijken naar de zoekstrategieën, valt binnen de groep VLB op dat respondenten met een MBMM of MBZM significant vaker bij de huisarts, fysiotherapeut, psycholoog of zorgverlener en bij de polikliniek van het ziekenhuis/revalidatiecentrum informeren dan volwassenen met een VB of AB.

Als het gaat om de manier van aanspreken, zien we binnen de groepen VLB en VPK twee dezelfde significante verschillen naar achtergrondkenmerken:

- Respondenten van 50 tot en met 79 jaar willen significant vaker dan respondenten van 18 tot en met 49 jaar niet aangesproken worden op de beperking of klachten.
- Respondenten die zich in het dagelijks leven niet of licht belemmerd voelen door de beperking en/of klachten willen significant vaker dan respondenten die zich matig of ernstig belemmerd voelen niet aangesproken worden op de beperking of klachten.

8. Conclusies

In dit onderzoek hebben we gekeken naar de belemmeringen die mensen met een lichamelijke beperking, chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en/of psychische klachten/aandoeningen ervaren bij het sporten en bewegen of hun weg daarnaartoe en naar hun wensen, behoeften en verwachtingen voor mogelijke oplossingen voor deze belemmeringen. Deze doelstelling hebben we uitgewerkt in zes onderzoeksvragen. In dit hoofdstuk presenteren we de conclusies per onderzoeksvraag en onderwerp. In het volgende hoofdstuk formuleren we aanbevelingen voor de (door)ontwikkeling van producten en diensten op het platform Uniek Sporten.

Voor de leesbaarheid gebruiken we de volgende afkortingen voor de respondentengroepen binnen dit onderzoek:

- KLB: kinderen met een lichamelijke beperking;
- VLB: volwassenen met een lichamelijke beperking (motorische beperking, auditieve beperking, visuele beperking);
- MBMM: volwassenen met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel;
- MBZM: volwassenen met een motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel;
- AB: volwassenen met een auditieve beperking;
- VB: volwassenen met een visuele beperking;
- VCA: volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking;
- VPK: volwassenen met psychische klachten.

Sport- en bewegdeelname

Actieve respondentengroep

De meerderheid van de respondenten in dit onderzoek doet wekelijks aan sportieve activiteiten (sporten en/of bewegen) in de vrije tijd (75-93%). De volwassenen in dit onderzoek zijn vrij actief, vergeleken met landelijke cijfers over het sport- en beweggedrag van mensen met een beperking. Dit is iets wat we vaker zien bij panelonderzoek. Uit landelijk bevolkingsonderzoek van het CBS blijkt dat 23 procent van de mensen met een lichamelijke beperking van 18 jaar en ouder wekelijks aan sport doet.¹⁶ In ons onderzoek is het aandeel 50 procent.

De groep KLB lijkt even actief te zijn als kinderen in de algemene bevolking. 63 procent van de kinderen met een lichamelijke beperking van 0 tot en met 17 jaar in dit onderzoek doet wekelijks aan sport. Landelijke cijfers laten zien dat 67 procent van de kinderen (zonder beperking) van 4 tot en met 17 jaar wekelijks sport.¹⁵

Bij KLB, VLB en VPK speelt de ernst van de beperking of klachten een rol in het sport- en beweggedrag. Respondenten uit deze groepen die zich in hun dagelijkse activiteiten minder belemmerd voelen door de beperking of klachten, sporten en bewegen vaker. De KLB die zich niet door de beperking belemmerd voelen, hebben de beperking vaker al vanaf de geboorte. De VLB die zich ernstig belemmerd voelen door de beperking zijn significant vaker 18-49-jarigen, vrouwen, hebben vaker meer dan één lichamelijke beperking, gebruiken vaker een mobiliteitshulpmiddel en hebben de beperking vaker niet vanaf de

¹⁶ CBS, 2021. *Sportdeelname wekelijks*.
<https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/sportdeelname-wekelijks>, geraadpleegd op 17 november 2022.

geboorte. De VPK die zich ernstig belemmerd voelen door de psychische klachten of aandoeningen zijn vaker vrouwen en hebben vaker meer dan één psychische klacht/aandoening.

De populairste sporten onder de volwassenen in dit onderzoek die de afgelopen twaalf maanden minstens één keer sportieve activiteiten hebben beoefend, zijn (fysio)fitness (24-34%), wandelsport (22-33%), zwemmen (11- 31%) en wielersport (wielrennen/mountainbiken/toerfietsen) (9-10%). Eerder onderzoek van het Mulier Instituut laat zien dat deze sporten zowel populair zijn onder mensen met een beperking als onder volwassenen zonder beperking, met uitzondering van de wielersport.¹⁷

De kinderen in dit onderzoek doen vooral aan zwemmen (17%), atletiek (11%), dammen (11%), darts (11%) en veldvoetbal (10%). Dit wijkt deels af van landelijke trends bij kinderen zonder beperking.¹⁶

Kinderen sporten vooral in een groep, volwassenen vaker alleen

We zien dat de meeste KLB in groepsverband sportieve activiteiten beoefenen. Dit gebeurt zowel ongeorganiseerd, bijvoorbeeld met vrienden of familie (63%), als georganiseerd, bij een sportvereniging (42%). De VLB, VPK en VCA beoefenen sportieve activiteiten vooral alleen (66-74%) of ongeorganiseerd in een groep, bijvoorbeeld met familie of vrienden (51-56%). Volwassenen met een MBMM beoefenen vaker tijdens therapie sportieve activiteiten dan de andere VLB (28% vs. 10-15%).

Verder doen de meeste respondenten die in groepsverband sportieve activiteiten beoefenen, dit vooral samen met mensen zonder beperking, aandoening of klachten (44-73%). Bij VLB lijkt de ernst van de beperking gerelateerd te zijn aan de groep waarmee ze sportieve activiteiten beoefenen. VLB die zich minder belemmerd voelen door de beperking beoefenen vaker sportieve activiteiten met mensen zonder beperking dan VLB die zich meer belemmerd voelen. Volwassenen met een AB beoefenen sportieve activiteiten iets vaker in een gemengde groep van mensen met en zonder beperking dan andere VLB (23% vs. 12-17%). Volwassenen met een MBMM beoefenen sportieve activiteiten vaker in een aparte groep of in een team specifiek voor mensen met een beperking dan andere VLB (21% vs. 6-15%).

Thuis sporten populair bij volwassenen met een visuele beperking

Veel respondenten beoefenen thuis sportieve activiteiten of zouden dit willen doen. Vooral volwassenen met een visuele beperking (VB): bijna de helft van de volwassenen met een visuele beperking beoefent sportieve activiteiten thuis en nog eens 21 procent zou dit willen doen. Bijna twee derde van de MBMM en MBZM beoefent thuis sportieve activiteiten of zou dit willen doen. De behoefte aan thuis sportieve activiteiten beoefenen is het laagst onder VCA (18%). Verder lijkt thuis sportieve activiteiten beoefenen populairder te zijn onder vrouwen dan onder mannen.

Sport- en bewegedrag veranderen

Grote wens voor verandering

Meer dan de helft van de KLB (54%), VLB (50%) en VPK (61%) wil iets aan hun sport- en bewegedrag veranderen. De VLB en VPK willen graag vaker sportieve activiteiten doen (32-41%). Bij de KLB lopen de wensen uiteen: een deel wil vaker sportieve activiteiten doen (29%), een deel wil beginnen met sportieve activiteiten (24%) en een deel wil sportieve activiteiten erbij doen (24%).

¹⁷ Van den Dool, R., Van Lindert, C., Van den Berg, S., & Wendel-Vos, G. C. W. (2022). *Deelname sport en bewegen door mensen met een beperking: de stand van zaken eind 2019*. Mulier Instituut.

Leeftijd lijkt gerelateerd te zijn aan de wens om gedrag te veranderen. In iedere respondentgroep willen de respondenten uit de oudere leeftijdsgroepen vaker niks veranderen aan hun sport- en beweeggedrag dan respondenten uit de jongste leeftijdsgroep. Daarnaast zien we verschillen tussen de respondenten die in mindere of meerdere mate actief zijn: VLB of VPK die wekelijks sporten én bewegen, willen vaker hun sport- of beweegfrequentie verhogen dan volwassenen die dat niet (wekelijks) doen.

Behoeftte aan andere sportverbanden

De KLB die met (andere) sportieve activiteiten willen beginnen, willen dit vooral bij een sportaanbieder (52%) of in een groep mensen met dezelfde beperking doen (50%). Dit is opvallend, omdat de meeste kinderen nu sportieve activiteiten beoefenen met mensen zonder beperking (63%).

VLB die met (een andere) sportieve activiteit willen beginnen, hebben vooral de behoefte om dit onder medische of therapeutische begeleiding te doen (42%). Dit gebeurt nu in wat mindere mate (16%). Het gaat hierbij met name om degenen die zich matig of ernstig belemmerd voelen door de beperking, degenen die momenteel niet (wekelijks) sporten en/of bewegen en degenen die de beperking in de afgelopen vijf jaar hebben gekregen. Deze laatste groep heeft wellicht een tussenstap nodig voordat ze zelfstandig sportieve activiteiten gaan beoefenen of naar een (commerciële) sportaanbieder overstappen, terwijl degenen die de beperking al langer hebben mogelijk al hun weg hebben gevonden in het beoefenen van sportieve activiteiten.

Verder zien we dat de VPK en VCA graag via een sportaanbieder met een (andere) activiteit willen beginnen (38%, 41%). Dit is opvallend, want deze groepen beoefenen sportieve activiteiten nu niet vaak bij een sportaanbieder. Er lijkt ruimte te zijn voor sportaanbieders om deze twee groepen en KLB aan het sporten te krijgen, bijvoorbeeld door proeftrainingen of proeflessen mogelijk te maken.

Motieven, wensen en behoeften

Gezondheid en verbeterde conditie/spierkracht de belangrijkste voordelen

Voor alle respondentengroepen zijn 'goed voor de gezondheid' (56-80%) en 'verbeterde conditie/meer spierkracht' (53-79%) de belangrijkste voordelen van sportieve activiteiten. Bij KLB zijn twee andere voordelen bijna even belangrijk, namelijk '(meer) sociaal contact' (52%) en '(meer) zelfvertrouwen' (48%). Bij VPK zijn ook 'afleiding' (60%) en 'minder last hebben van lichamelijke of psychische klachten' (49%) belangrijke voordelen. Als we kijken naar de subgroepen binnen de groep VLB, zien we dat naast 'goed voor de gezondheid' en 'verbeterde conditie/meer spierkracht' VB (78%, 70%) en AB (80%, 79%) ook 'afleiding' als voordeel ervaren (VB 61%, AB 60%) en dat de helft van de VB '(meer) plezier' als voordeel ervaart.

Het sport- en beweeggedrag lijkt van belang te zijn voor het ervaren van voordelen van sportieve activiteiten bij VLB, VPK en VCA. Respondenten binnen deze groepen die wekelijks sporten én bewegen, ervaren vaker de voordelen van sporten en bewegen dan respondenten die dit niet (wekelijks) doen.

Behoeftte aan sporthulpmiddel het grootst onder KLB en MBMM

Meer dan een derde (35%) van de KLB heeft een sporthulpmiddel nodig. Opvallend is dat 49 procent in het dagelijks leven een hulpmiddel gebruikt (bijvoorbeeld een taststok, gehoorapparaat, rolstoel of orthese), maar een kleiner deel bij sportieve activiteiten. Voor de meeste kinderen komt dit doordat de beperking niet om een sporthulpmiddel vraagt. De behoeftes van kinderen die wel een sporthulpmiddel nodig hebben, zijn uiteenlopend. De drie meest gebruikte en benodigde sporthulpmiddelen zijn een sportrolstoel, orthopedisch schoeisel en een racerunner/framerunner.

Van de MBMM heeft net iets minder dan een derde een sporthulpmiddel nodig. Bijna een vijfde van de MBMM weet niet of een sporthulpmiddel nodig is. Dit lijkt vooral te komen doordat ze niet regelmatig aan sport doen. De sporthulpmiddelen die bij deze groep het vaakst gebruikt worden en nodig zijn, zijn een sportrolstoel, orthopedisch schoeisel en een elektrische fiets.

VLB die wekelijks sportieve activiteiten beoefenen en VLB die zich niet of in lichte mate belemmerd voelen door de beperking, hebben minder vaak een sporthulpmiddel nodig dan VLB die niet (wekelijks) sporten en/of bewegen en die zich matig tot ernstig belemmerd voelen door de beperking.

Bij de andere respondentengroepen is het gebruik van en de behoefte aan een sporthulpmiddel laag.

Grote behoefte aan andere aanpassingen onder kinderen

Ongeveer drie kwart van de KLB heeft, naast sporthulpmiddelen, behoefte aan andere hulpmiddelen en aanpassingen bij het beoefenen van sportieve activiteiten. Hoewel de behoeftes uiteenlopend zijn, is er één behoefte die eruit springt: extra of persoonlijke begeleiding (31%).

Iets meer dan de helft van de VLB heeft andere hulpmiddelen of aanpassingen nodig. Binnen deze groep ligt de behoefte vooral bij MBMM, MBZM en VB. MBMM hebben vooral behoefte aan extra begeleiding (24%), een aangepaste accommodatie/kantine/kleed- of toiletruimte (14%) en aangepast sport- of spelmateriaal (11%). MBZM hebben vooral behoefte aan persoonlijke begeleiding (23%) en VB aan persoonlijke begeleiding (12%) en een aangepaste groeps grootte (11%). Opvallend is dat VLB die persoonlijke begeleiding nodig hebben, minder vaak (wekelijks) sportieve activiteiten beoefenen dan degenen die geen persoonlijke begeleiding nodig hebben. Dit zijn vooral VLB die zich in het dagelijks leven ernstiger door de beperking belemmerd voelen.

De meerderheid van de VCA heeft geen aanpassingen of hulpmiddelen nodig (71%). De respondenten in deze groep die wekelijks sportieve activiteiten beoefenen en die zich in mindere mate belemmerd voelen door de aandoening, hebben minder vaak andere hulpmiddelen en aanpassingen nodig.

Ongeveer de helft (56%) van de VPK heeft andere hulpmiddelen of aanpassingen nodig. Het gaat met name om extra of persoonlijke begeleiding (12%), een aangepaste groeps grootte (7%) en een prikkelarme ruimte (11%). Degenen die zich niet of licht belemmerd voelen hebben minder vaak andere hulpmiddelen of aanpassingen nodig dan VPK die zich in het dagelijks leven matig tot ernstig belemmerd voelen door hun klachten.

Weinig behoefte aan een online of offline community

De respondenten in dit onderzoek hebben weinig behoefte aan een online of offline community (7-32%). De behoefte is het grootst onder KLB (32%). Zij (of hun ouders) zijn vooral op zoek naar een platform waar ze contact kunnen hebben met andere mensen met dezelfde beperking, aandoening of klachten, geschikt sport- en beweegaanbod kunnen vinden en vragen kunnen stellen over sportieve activiteiten.

De behoefte aan een online of offline community lijkt groter te zijn onder de respondenten die zich in het dagelijks leven in ernstige mate belemmerd voelen door de lichamelijke beperking, chronische aandoening of psychische klachten.

Belemmeringen

Bijna iedereen ervaart belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten

Negen op de tien KLB ervaren in enige mate een belemmering bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. De belemmerende zaken die deze groep het vaakst ervaart, zijn ‘angst voor reacties van anderen’, ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ en ‘te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten’.

98 procent van de VLB ervaart in enige mate een belemmering bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. VLB ervaren het vaakst de belemmerende zaken ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’, ‘pijn bij sportieve activiteiten’, ‘kan niet sporten door de beperking/aandoening’ en ‘vindt sportieve activiteiten niet leuk’ het vaakst ervaren. Daarbij zien we dat ze iets vaker voorkomen bij MBMM, MBZM en volwassenen die zich meer belemmerd voelen door de beperking.

94 procent van de VCA ervaart in enige mate belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten. Hier gaat het vaak om ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’, ‘pijn bij sportieve activiteiten’ en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’, maar de groep ervaart deze in minder sterke mate dan VLB.

96 procent van de VPK ervaart belemmeringen bij het beginnen met of beoefenen van sportieve activiteiten. De belemmerende zaken die zij het vaakst ervaren zijn ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’, ‘weinig financiële middelen’, ‘te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten’ en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’. Net als bij VLB ervaren respondenten die zich meer belemmerd voelen door de psychische klachten vaker belemmerende zaken.

Bij alle volwassen doelgroepen ervaren de niet (wekelijkse) sporters de belemmerende zaken in sterkere mate. Mogelijk hebben de wekelijkse sporters deze belemmeringen (deels) al overwonnen. De manier waarop deze sporters de belemmeringen (deels) hebben overwonnen, kan in een toekomstig onderzoek nagegaan worden.

Contributie de grootste financiële belemmering voor volwassenen

Financiële belemmeringen zijn niet de grootste belemmering voor de respondenten, maar er is wel een groep die hier last van heeft. Een derde van de KLB ervaart een financiële belemmering om hun favoriete sportieve activiteiten te kunnen doen. Het gaat hierbij zowel om de contributie/abonnementskosten als om de aanschaf van sportmateriaal, kosten voor vervoer en kosten voor begeleiding.

Vier op de tien VLB of VPK ervaren een gebrek aan financiële middelen als een belemmering om hun favoriete sportieve activiteiten te beoefenen. Het gaat met name om de contributie en/of abonnementskosten. Dit kan van invloed zijn op de lage deelname aan sportieve activiteiten bij sportverenigingen en commerciële aanbieders. Verder is de ernst van de beperking gerelateerd aan het ervaren van financiële belemmeringen: VLB die zich meer belemmerd voelen door hun beperking, ervaren vaker financiële belemmeringen dan volwassenen die zich minder belemmerd voelen. Binnen de VLB die een financiële belemmering ervaren, zijn de kosten voor vervoer een grotere belemmering voor MBMM en VB dan voor AB en MBZM (42% en 35% vs. 17% en 25%).

Daarnaast speelt de duur van de beperking een rol in de ervaren financiële belemmeringen: de aanschaf van sportmateriaal is voor volwassenen die vanaf de geboorte een lichamelijke beperking hebben een grotere belemmering dan voor volwassen die nul tot tien jaar geleden de beperking hebben gekregen. Opvallend is dat de groep die de vanaf de geboorte een lichamelijke beperking heeft, zich minder belemmerd voelt door de beperking.

Financiële tegemoetkoming van zorgverzekeraar voor volwassenen interessant

VLB, VCA en VPK die financiële belemmeringen ervaren, hebben interesse in een financiële tegemoetkoming van de zorgverzekeraar om sportieve activiteiten te kunnen beoefenen (53%, 47%, 40%, 47%). VLB hebben ook interesse in een tegemoetkoming van een gemeente of fonds (39%, 22%). Andere tegemoetkomingen, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk of de werkgever, vinden respondenten minder interessant. KLB hebben interesse in een tegemoetkoming van de gemeente, een fonds of een vervoerder (64%, 55%, 50%).

Motivatie om thuis te sporten lastig vol te houden

De meeste respondenten ervaren of verwachten belemmeringen bij het thuis beoefenen van sportieve activiteiten. Opvallend is dat vier op de tien VCA geen belemmeringen ervaren of verwachten. De grootste belemmering die VLB (47%), VCA (40%) en VPK (49%) ervaren of verwachten is motivatie. Bij KLB komt dat minder vaak naar voren. De verwachte en ervaren belemmeringen lopen bij deze groep meer uiteen. Binnen de groep VLB zien we dat negen op de tien VB belemmeringen verwachten of ervaren bij het thuis beoefenen van sportieve activiteiten, terwijl de behoefte hieraan onder deze groep groot is.

Uniek Sporten

Bekendheid van Uniek Sporten is laag

De meerderheid van de respondenten is niet bekend met Uniek Sporten (76-98%). De bekendheid is het grootst onder de KLB (24%). Bijna een kwart van de KLB is bekend met de website van Uniek Sporten. Binnen de doelgroep VLB is de bekendheid het grootst onder MBMM (12%).

Aantrekkelijke producten en diensten

Los van de bekendheid vinden de respondenten de producten en diensten van Uniek Sporten in verschillende mate aantrekkelijk. KLB, VLB en VPK zijn het meest enthousiast. Vooral 'sport- en beweegaanbod in de buurt vinden' (KLB 39%, VLB 42% VPK 41%), 'persoonlijk sportadvies' (KLB 37%, VLB 41%, VPK 37%) en 'informatie over financiële regelingen' (KLB 41%, VLB 36%, VPK 34%) zijn aantrekkelijk. De groep VCA geeft minder vaak aan de producten en diensten aantrekkelijk te vinden. Het is daarom de vraag in hoeverre investeringen van Uniek Sporten in deze groep nuttig zijn.

Degroepen binnen VLB, vinden de meest aantrekkelijke producten en diensten 'sport- en beweegaanbod in de buurt vinden', 'persoonlijk sportadvies' en 'informatie over financiële regelingen' (40-44%, 29-45%, 33-39%). Verder vindt de groep VB de producten en diensten 'App Uniek Sporten Thuis' en 'een maatje zoeken om mee te sporten of bewegen' aantrekkelijk (38%, 33%). Een derde van de MBMM vindt de mogelijkheid om een sporthulpmiddel zes maanden gratis te lenen aantrekkelijk.

Zoekstrategieën en manier van aanspreken

Zoeken via internet en zorgverlener

De meeste respondenten zoeken naar sportieve activiteiten via zoekopdrachten op internet (25-32%), door zich te oriënteren op aantrekkelijk sport- en beweegaanbod op internet (19-27%), door te informeren bij een zorgverlener (16-39%) of door te informeren bij familie, vrienden of kennissen (19-28%). Informeren bij een zorgverlener komt vaker voor bij KLB (36%) en VLB (33%) dan bij VCA (21%) en VPK (16%).

Niet aanspreken op beperking, aandoening of klachten

Meer dan de helft van alle groepen wil niet op de beperking, aandoening of klachten aangesproken worden (53-61%). De term 'persoon met een handicap' is niet meer gebruikelijk: bijna niemand wil op deze manier aangesproken worden (2-6%). Wel willen drie op de tien KLB en MBMM als persoon met een beperking of aandoening aangesproken worden. De ernst van de beperking van VLB lijkt relevant te zijn voor de manier van aanspreken: volwassenen die zich in het dagelijks leven in mindere mate door de beperking belemmerd voelen, willen vaker niet op de beperking aangesproken worden dan volwassenen die zich meer belemmerd voelen.

9. Aanbevelingen

In dit hoofdstuk formuleren we een aantal aanbevelingen voor het Fonds Gehandicaptensport. De aanbevelingen hebben we opgesplitst in een aantal thema's. Deze aanbevelingen zijn van toepassing op mensen met een beperking, aandoening en/of klachten die wel en niet (wekelijks) sporten.

Voor de leesbaarheid gebruiken we de volgende afkortingen voor de respondentengroepen binnen dit onderzoek:

- KLB: kinderen met een lichamelijke beperking
- VLB: volwassenen met een lichamelijke beperking (motorische beperking, auditieve beperking, visuele beperking)
- MBMM: volwassenen met een motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel
- MBZM: volwassenen met een motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel
- AB: volwassenen met een auditieve beperking
- VB: volwassenen met een visuele beperking
- VCA: volwassenen met een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking
- VPK: volwassenen met psychische klachten

Zoeken naar sport en beweegaanbod

Bied de mogelijkheid om sport- en beweegactiviteiten uit te proberen en voldoende begeleiding bij het zoeken van een geschikte sport

Zorg ervoor dat via de (regio)coördinatoren Uniek Sporten van aangesloten gemeenten voor KLB, VLB, VCA en VPK mogelijkheden worden gecreëerd om sport- en beweegactiviteiten uit te proberen. Hiermee wordt de kans groter dat mensen aanbod vinden dat ze leuk vinden.

Voor degenen van wie de beperking, aandoening en/of klachten ernstiger zijn, is aangepast sport- en beweegaanbod belangrijk. Deze groep heeft vaker de wens om in een groep te sporten specifiek voor mensen met dezelfde beperking, aandoening of klachten. Sportaanbieders die dit aanbod hebben, kunnen door (regio)coördinatoren Uniek Sporten en buurtsportcaches gemotiveerd worden om proeftrainingen of -lessen te organiseren. Verenigingsondersteuners kunnen hier ook bij helpen. Verder kunnen locaties waar KLB, VLB, VCA en VPK zich regelmatig bevinden, zoals het speciaal onderwijs en zorginstellingen, een plek zijn waar deze doelgroepen kennis maken met verschillende sportieve activiteiten.

Voor KLB, VLB, VCA en VPK van wie de beperking, aandoening en/of klachten minder ernstig zijn, is het belangrijk dat ze bij 'reguliere' sportaanbieders proeftrainingen of -lessen kunnen volgen. Deze groep wil namelijk vaker met mensen zonder beperking sporten. Mogelijk werkt het stimulerend om deze mogelijkheid op de websites van de betreffende sportaanbieder, Uniek Sporten en de gemeente te zetten, want de KLB, VLB, VCA en VPK zoeken voornamelijk via het internet naar geschikt sportaanbod.

Daarnaast is het van belang voldoende begeleiding te bieden aan KLB, VLB, VCA en VPK bij het zoeken naar een geschikte sport- of beweegactiviteit. Dat geldt zowel tijdens als na de zoektocht. Regelmatig contact maakt het mogelijk eventuele belemmeringen te bespreken en overwinnen. Hier kunnen (regio)coördinatoren of buurtsportcoaches een rol in spelen, aangezien zij kennis hebben van (financiële) regelingen in de gemeente die sporten en bewegen mogelijk maken voor degenen die het nodig hebben. Een vertrouwenspersoon van de KLB, VLB, VCA en VPK, zoals een leraar of verzorger, kan hier een rol in spelen, als tussenpersoon met de buurtsportcoach bijvoorbeeld.

Versterk de samenwerking van Uniek Sporten met eerste- en tweedelijnszorg

Volwassenen met een lichamelijke beperking die zich in ernstigere mate belemmerd voelen, die niet (wekelijks) sporten of minder dan vijf jaar geleden een beperking hebben gekregen, hebben behoefte aan medische of therapeutische begeleiding bij het beginnen met (een andere) sport. Veel volwassenen en kinderen met een beperking zouden bij de zorgverlener informeren als ze zoeken naar sport- en beweegaanbod. Als zorgverleners op de hoogte zijn van Uniek Sporten kunnen ze eerder doorverwijzen.

De (regio)coördinatoren van Uniek Sporten en buurtsportcoaches kunnen hier, dankzij hun brede netwerk in de gemeente, een belangrijke rol in spelen door vaste samenwerkingsverbanden te sluiten met de eerste- en tweedelijnszorg. Dit kan allereerst gestimuleerd worden door dit vast te leggen in de gemeentelijke beleidsdoelen, zoals in het preventieakkoord.

Een andere stap om VLB die zich in ernstigere mate belemmerd voelen, die niet (wekelijks) sporten of die minder dan vijf jaar geleden een beperking hebben gekregen te laten beginnen met sportieve activiteiten, is het koppelen van bijvoorbeeld fysiotherapie praktijken en revalidatiecentra aan sportaanbieders. Wanneer fysiotherapeuten, bewegingsagogen of revalidatieartsen (aan het einde van het revalidatieproces) bij sportaanbieders hun activiteiten verzorgen, kan de drempel naar zelfstandig sporten bij een aanbieder lager worden. De (regio)coördinatoren van Uniek Sporten kunnen deze professionals met elkaar verbinden.

Belemmeringen weghalen

Focus de aandacht voor sporthulpmiddelen op kinderen met een lichamelijke beperking en volwassenen met een motorische beperking die in het dagelijks leven een mobiliteitshulpmiddel gebruiken

Vooraf KLB en volwassenen met een MBMM hebben sporthulpmiddelen nodig. Belangrijk om rekening mee te houden tijdens sportadvies gesprekken is dat (vooral) volwassenen die niet (wekelijks) sporten niet weten of ze een sporthulpmiddel nodig hebben.

Naast de communicatie hierover via de website van Uniek Sporten, moeten KLB, volwassenen met een MBMM én hun sociale omgeving via andere wegen bekend worden gemaakt met de mogelijkheid om een sporthulpmiddel te lenen. Professionals die hier een rol in kunnen spelen, zijn Wmo-consulenten, vakleerkrachten lichamelijke opvoeding, buurtsportcoaches en artsen, fysiotherapeuten en bewegingsagogen in revalidatiecentra. Zorg er, eventueel via de (regio)coördinatoren Uniek Sporten, voor dat deze professionals bekend zijn met de producten en diensten van Uniek Sporten. Daarnaast moeten sportaanbieders hiervan op de hoogte te worden gesteld. Dit kan via buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners geregeld worden.

Koppel de behoefte aan andere aanpassingen en hulpmiddelen terug aan sportaanbieders en zorg dat informatie hierover op het Uniek Sporten platform komt te staan

Veel kinderen met een lichamelijke beperking hebben behoefte aan persoonlijke of extra begeleiding. Als ze al op Uniek Sporten zien welke sportaanbieders die bieden, is de zoektocht naar een geschikte sport in de buurt makkelijker. Het is handig als sportaanbieders zich ervan bewust zijn dat volwassenen met psychische klachten vaker behoefte hebben aan prikkelarme ruimtes. Het kan bijvoorbeeld helpen om muziek zachter of uit te zetten en de lichten te dimmen.

Probeer de belemmeringen die aan de omgeving gerelateerd zijn weg te halen

Veel mensen ervaren persoonlijke belemmeringen, zoals pijn en vermoeidheid. Die zijn lastig weg te halen of te verminderen. Wel zien we dat kinderen angst hebben voor reacties van anderen. Het is goed om dit aan de sportaanbieders terug te koppelen, zodat ze aan de sociale toegankelijkheid van de club kunnen

werken. Daarnaast zijn prikkels een belemmering voor kinderen en voor volwassenen met psychische klachten. Hiervan moeten sportaanbieders op de hoogte worden gesteld. Prikkelarme uren kunnen op de website van Uniek Sporten en/of van de sportaanbieder vermeld worden.

Financiële regelingen voor volwassenen moeten op contributie-/abonnementskosten gericht te zijn

Er moet in de financiële regelingen extra aandacht zijn voor mensen met een motorische beperking die een (mobiliteits)hulpmiddel gebruiken. Voor deze groep zijn de kosten voor vervoer een grotere belemmering dan voor volwassenen met een lichamelijke beperking die geen (mobiliteits)hulpmiddel gebruiken. Daarnaast speelt de duur van de beperking een rol in de ervaren financiële belemmeringen. De aanschaf van sportmateriaal is voor volwassenen die vanaf de geboorte een lichamelijke beperking hebben een grotere belemmering dan voor volwassenen die nul tot tien jaar geleden de beperking hebben gekregen. Daarom moet ook hier aandacht voor zijn in de financiële regelingen.

Financiële regelingen voor kinderen met een lichamelijke beperking verbreden

Bij kinderen zijn de kosten anders dan bij volwassenen. Contributie/abonnementskosten zijn voor kinderen relatief minder vaak een belemmering om te sporten en bewegen. De aanschaf van sportmateriaal en de kosten voor vervoer en (persoonlijke) begeleiding vormen net zo vaak een belemmering om hun favoriete sportieve activiteiten te beoefenen. In financiële regelingen voor kinderen moet hiermee dus rekening worden gehouden.

Thuis sporten

Ontwikkel de app Uniek Sporten (door) voor mensen met een visuele beperking en motorische beperking. Deze groepen hebben behoefte aan het beoefenen van sportieve activiteiten thuis. Zorg dat het product toegankelijk is voor beide groepen en promoot het onder deze groepen. Hierbij moet rekening worden gehouden met de vele belemmeringen die volwassenen met een visuele beperking (verwachten te) ervaren bij het beoefenen van sportieve activiteiten thuis.

Informatievoorziening/communicatie/marketing

Pas de communicatie over producten en diensten aan op hoe mensen aangesproken willen worden

Veel mensen met een lichamelijke beperking, chronische aandoening of psychische klachten willen niet aangesproken worden op hun beperking, aandoening of klachten. Deze mensen willen aangesproken worden zoals ieder ander. Volwassenen met een chronische aandoening ervaren de aandoening niet als een beperking. Toch is het belangrijk rekening te houden met deze doelgroep, want bijvoorbeeld mensen met een aandoening aan het bewegingsapparaat kunnen (op den duur) wel (sport)hulpmiddelen nodig hebben, zoals een (sport)rolstoel.

Identificeer de sportaanbieders waar kinderen een proefles kunnen doen en de locaties waar ze met andere kinderen met een beperking kunnen sporten

Daar ligt de behoefte bij de kinderen die met een (andere) sport willen beginnen. De informatie kan verkregen worden via de contactpersonen van sportaanbieders die op de website van Uniek Sporten zichtbaar zijn. Informatie over andere sportaanbieders kan verzameld worden via (regio)coördinatoren Uniek Sporten, buurtsportcoaches en verenigingsondersteuners.

Blijf de bestaande diensten en producten van Uniek Sporten (door)ontwikkelen en breng ze onder de aandacht van (ouders van) kinderen met een lichamelijke beperking, volwassenen met een lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten

Voor de producten/diensten 'sport- en beweegaanbod in de buurt vinden', 'persoonlijk sportadvies' en 'informatie over financiële regelingen' zijn voor deze groepen aantrekkelijk. Het is verstandig om de producten en diensten 'App Uniek Sporten Thuis' en 'een maatje zoeken om mee te sporten of bewegen' onder de groep volwassenen met een visuele beperking te promoten en de dienst van de sporthulpmiddel uitleen te blijven verlenen en promoten onder volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken.

Vergroot de bekendheid met de bestaande financiële regelingen

Veel respondenten hebben interesse in regelingen via de gemeente of een fonds. Deze regelingen zijn veelal al geïmplementeerd. Verder is een financiële tegemoetkoming van de zorgverzekeraar aantrekkelijk. Daarom kan overwogen worden met deze sector in gesprek te gaan. Dat past ook bij het advies om de samenwerking met de eerste- en tweedelijnszorg te versterken.

Bijlagen

Bijlage 1. Toelichting selectie steekproef

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden heeft het Mulier Instituut via veldwerkbureau Ipsos een online vragenlijst uitgezet onder respondenten van het Ipsos/Gfk-panel. Dit panel heeft meer dan 40.000 leden. Allereerst is een online screening op het totale panel uitgevoerd om te bepalen hoe groot de doelgroep is. In de screening is gevraagd of respondenten een lichamelijke beperking (bewegen, horen, zien), een chronische aandoening of psychische klachten hebben en zo ja, welke. Daarnaast is gevraagd of ze in het dagelijks leven een hulpmiddel gebruiken en zo ja, welk hulpmiddel. Respondenten mochten de vragenlijst voor zichzelf of hun kind in de leeftijdsgroep 0 tot en met 17 jaar invullen.

De screeningsvragenlijst is door 27.606 mensen ingevuld, waarvan 3.019 panelleden van 18 tot 80 jaar aangaven zelf een lichamelijke beperking (visueel, auditief of motorisch) te hebben. 440 panelleden gaven aan een kind van 0 tot en met 17 jaar te hebben met een lichamelijke beperking. 3.857 panelleden gaven aan psychische klachten te ervaren en 13.483 panelleden hebben een chronische aandoening zonder lichamelijke beperking.

De screeningsresultaten zijn door Ipsos gewogen op de verhoudingen van leeftijd, geslacht en opleidingsniveau in het gehele panel van Ipsos/Gfk. Vervolgens is een vervolgvragenlijst onder het panel uitgezet, waarin de screeningsvragen weer opgenomen waren. Op basis van de resultaten van de screeningsvragenlijst en de doelgroep van het Fonds Gehandicaptensport zijn de volgende aantallen respondenten als streefdoel gehanteerd:

- volwassenen met een kind met een lichamelijke beperking (visueel, auditief en motorisch) van 0 tot en met 18 jaar: 200 respondenten;
- volwassenen met een lichamelijke beperking: 800 respondenten:
 - 350 met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken;
 - 350 mensen met een motorische beperking die geen mobiliteitshulpmiddel gebruiken;
 - 50 mensen met een visuele beperking;
 - 50 mensen met een auditieve beperking;
- volwassenen met een chronische aandoening maar zonder lichamelijke beperking: 500 respondenten;
- volwassenen met psychische klachten: 500 respondenten.

Bijlage 2. Aantal respondenten

Tabel B2.1 Respons op de vragenlijst in 2022

Doelgroep	Beoogd aantal respondenten	Werkelijk aantal respondenten
Volwassenen met een kind met een lichamelijke beperking 0 tot en met 17 jaar	200	105
Volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken	350	365
Volwassenen met een motorische beperking die geen mobiliteitshulpmiddel gebruiken	350	351
Volwassenen met een visuele beperking	50	119
Volwassenen met een auditieve beperking	50	127
Volwassenen met een chronische aandoening, maar zonder lichamelijke beperking (motorisch/visueel/auditief)	500	509
Volwassenen met psychische klachten/aandoeningen	500	504

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Bijlage 3. Toelichting weging

Voor dit onderzoek heeft het Mulier Instituut in overleg met het Fonds Gehandicaptensport dezelfde methode gebruikt als in 2019.¹⁸ Voor de kernindicator sportdeelname maken het ministerie van VWS en partners gebruik van de Gezondheidsenquête van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS, in samenwerking met RIVM). Dit is een grootschalig bevolkingsonderzoek dat jaarlijks wordt uitgezet onder ongeveer 10.000 mensen. In dit onderzoek verzamelt het CBS aan de hand van de OESO-indicator data over het aandeel mensen met een lichte, matige of ernstige lichamelijke beperking in Nederland (tabel B1.1).¹⁹ Ook verzamelt het CBS data over het aandeel mensen met chronische aandoeningen en psychische klachten.

In datzelfde onderzoek zijn vragen opgenomen over de wekelijkse sportdeelname en uitgesplitst naar mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening, maar niet naar mensen met psychische klachten. Aan dit onderzoek kunnen externe partijen geen vragen toevoegen, waardoor we voor verdiepende vragen over belemmeringen en behoeften voor de sportdeelname van mensen met een beperking zijn aangewezen op alternatieve methoden.

Het Fonds Gehandicaptensport had de wens om meerdere doelgroepen mee te nemen, te weten volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken, volwassenen met een motorische beperking die geen mobiliteitshulpmiddel gebruiken, volwassenen met een visuele beperking, volwassenen met een auditieve beperking, volwassenen met een chronische aandoening maar geen lichamelijke beperking, volwassenen met psychische klachten/aandoeningen en kinderen met een lichamelijke beperking.

Het Mulier Instituut heeft, net zoals in 2019, bij het grootschalig internetpanel van Ipsos/Gfk een screening uitgevoerd naar de gewenste doelgroepen en voor quota gekozen.¹⁷ Na de screening is de vervolgvragenlijst onder het hele panel uitgezet. De vragenlijst stond open tot het moment dat per groep het vooraf bepaalde aantal respondenten was behaald.²⁰

Omdat de respons niet representatief is voor het werkelijke aantal mensen met een beperking in Nederland, heeft het Mulier Instituut een weging op de onderzoeksdata van het vervolgonderzoek uitgevoerd. Voor de doelgroepen volwassenen met een chronische aandoening en volwassenen met een psychische aandoening is gewogen naar de verhoudingen van het soort aandoening en de verhouding van leeftijdscategorieën zoals bekend uit de screeningsresultaten van het Ipsos/Gfk-panel. Om te kunnen vergelijken met de resultaten van 2019 is de data over de volwassenen met een lichamelijke beperking op

¹⁸ De Jonge, M., Van Lindert, C., & Van den Dool, R. (2020). *Behoeftenonderzoek mensen met een beperking*. Mulier Instituut.

¹⁹ De OESO-indicator (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) is gebaseerd op zeven vragen over vaardigheden die mensen normaal kunnen verrichten, zo nodig met hulpmiddelen zoals een bril of hoorapparaat. Het gaat niet om tijdelijke problemen. Antwoordcategorieën op deze vragen zijn: zonder moeite, met enige moeite, met grote moeite, kan niet. Deze vragen worden gesteld aan personen van 12 jaar of ouder. Heeft men op minimaal een van de vragen 'met grote moeite' of 'kan niet' geantwoord dan heeft men een matig of ernstige beperking. Zie <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=9186&m=1541157147&action=file.download>

²⁰ Met uitzondering van de subgroep kinderen. Het is niet gelukt om de quota van deze groep te halen.

een vergelijkbare wijze gewogen als in 2019. De onderzoeksdata over kinderen met een beperking zijn gewogen op de verhoudingen naar soort beperking in de onderzoeksdata van 2019.

Het Ipsos/Gfk-panel bestaat uit meer dan 100.000 leden en wordt door meerdere bedrijven gebruikt om marktonderzoek uit te voeren. Het wordt aangenomen dat het Ipsos/Gfk-panel representatief is voor de Nederlandse bevolking qua leeftijd, opleiding, geslacht en regio. Mogelijk wijkt de verhouding van mensen met een lichamelijke beperking, chronische aandoening en psychische klachten in het Ipsos/Gfk-panel echter af van het landelijke beeld. Een manier om dit na te gaan is de resultaten van de uitgevoerde screening van het Ipsos/Gfk-panel te vergelijken met de prevalentie van beperkingen en aandoeningen in het eerder genoemde CBS onderzoek.

Beide onderzoeken kunnen echter niet een-op-een worden vergeleken vanwege de verschillen in de manier waarop naar beperkingen, aandoeningen en klachten wordt gevraagd. De landelijke cijfers over de prevalentie van lichamelijke beperkingen in Nederland van het CBS gaan over mensen met een matige of ernstige lichamelijke beperking. In ons onderzoek behoren ook mensen met een lichte lichamelijke beperking tot de doelgroep. Het aandeel hiervan is onbekend, omdat in ons onderzoek niet op dezelfde wijze naar beperking is gevraagd en daarom de ernst van de beperking niet kan worden bepaald.

In ons onderzoek is bijvoorbeeld aan de respondenten direct gevraagd: ‘heeft u een motorische beperking?’ In het CBS-onderzoek wordt dit op basis van drie vragen samengevat (‘Kunt u een voorwerp van 5 kilo 10 meter dragen?’, ‘Kunt u als u staat, bukken en iets van de grond oppakken?’ en ‘Kunt u 400 meter aan een stuk lopen zonder stil te staan (zo nodig met stok)?’). Als respondenten deze activiteiten ‘met grote moeite’ of ‘niet’ kunnen uitvoeren, deelt het CBS deze respondenten in bij de categorie mensen met een matige of ernstige lichamelijke beperking.

Om in ons onderzoek een indruk te krijgen van de door de persoon ervaren mate van beperking is een vraag toegevoegd over de mate waarin de respondent zich door de beperking of aandoening belemmerd voelt om activiteiten te doen die men gewoonlijk doet (bijv. bij wonen, studeren, werken, sporten) (antwoord categorieën: niet, licht, matig, ernstig). Deze vraag is wegens ruimtegebrek niet tijdens de screening gesteld. Hierdoor weten we niet hoe deze verdeling is over het hele panel. De verdeling over de steekproef is zichtbaar in tabel B4.3 in bijlage 4.

De landelijke cijfers over de prevalentie van chronische aandoeningen van het CBS gaan over meerdere specifieke chronische aandoeningen. Daarbij geeft 31 procent van de volwassenen 25 jaar en ouder een of meer langdurige aandoeningen te hebben.²¹ Voor dit onderzoek hebben wij een clusterindeling gebruikt. Bijvoorbeeld, het CBS rapporteert het aandeel mensen dat psoriasis heeft en het aandeel mensen dat chronisch eczeem heeft. In ons onderzoek zijn respondenten gevraagd of ze een huidaandoening (bijvoorbeeld eczeem of psoriasis) hebben. Ook hebben wij gevraagd naar aandoeningen die niet bij het CBS worden gerapporteerd, zoals artrose of epilepsie. Uit de screening blijkt dat 55 procent van de respondenten een chronische aandoening hebben. Maar door de verschillen in vraagstelling is het niet mogelijk om de resultaten van de screening één-op-één te vergelijken met CBS data.

²¹ CBS, 2022. Gezondheid en zorggebruik; geslacht, leeftijd, persoonskenmerken.
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83384NED/table?ts=1669796815641>

Landelijke cijfers over psychische aandoeningen van het CBS zijn gebaseerd op diagnoses van de GGZ en volgen de indeling van de DSM-4 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders).²² We hebben in ons onderzoek niet enkel gevraagd naar gediagnosticeerde aandoeningen, maar ook ervaren klachten. Verder hebben wij de indeling van de DSM-4 niet aangehouden. Hierdoor is vergelijking met de landelijke cijfers lastig. Verder monitort het Trimbos Instituut de psychische gezondheid van volwassenen. Het onderzoek via Trimbos is op een andere manier uitgevoerd, namelijk door interviews. Ook zijn de categorieën van psychische aandoeningen of klachten net iets anders, wat een één-op-één vergelijking lastig maakt.

Een kanttekening is de sportdeelname in het panelonderzoek. Deze valt hoger uit dan in het CBS onderzoek, waardoor het vermoeden bestaat dat de panelleden die deelnamen aan het vervolgonderzoek een actieve groep vormen. Eventueel komt het ook deels doordat de beperking, aandoening en klachten op een andere manier dan in het CBS onderzoek zijn uitgevraagd. Maar ook bij het Nationaal Sportonderzoek dat het Mulier Instituut via het Ipsos/Gfk-panel uitzet onder de algemene bevolking zien we een hogere sportdeelname in vergelijking met CBS-cijfers over de algemene bevolking²³.

Indeling categorieën

Alle volwassen respondenten zijn op basis van hun beperking(en) in zes categorieën ingedeeld: motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel (MBMM), motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel (MBZM), visuele beperking (VB), auditieve beperking (AB), chronische aandoening zonder lichamelijke beperking en psychische aandoening. Deze indeling is op basis van de screeningsresultaten gemaakt. Respondenten mochten in de screening meerdere beperkingen aankruisen en kunnen dus binnen meerdere categorieën vallen. Alleen binnen de categorie 'volwassenen met een chronische aandoening' zijn respondenten ingedeeld die enkel een (of meer) chronische aandoening(en) hebben aangekruist, en géén lichamelijke beperking of psychische klacht. Respondenten uit deze categorie overlappen dus niet met de andere categorieën. We hebben hiervoor gekozen om heel precies te kijken naar de groep mensen met chronische aandoening als aparte groep en of specifieke behoeften hebben die anders zijn dan mensen met een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening. Binnen de categorieën volwassenen met een lichamelijke beperking (MBMM, MBZM, VB en AB) en volwassenen met psychische klachten is er wel overlap met andere categorieën. Respondenten uit de categorie MBMM kunnen bijvoorbeeld een chronische aandoening en/of psychische klacht hebben. In de tabellen B4.6 en B4.7 in bijlage 4 is voor de groepen volwassenen met een lichamelijke beperking en volwassenen met psychische klachten een overzicht te zien van de overlap met de andere respondentgroepen.

²² CBS, 2021. DBC-gefinancierde GGZ; personen per hoofdgroepdiagnose; inkomen, leeftijd. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84857NED/table?ts=1669797016434>

²³ Voor meer informatie over het Nationaal Sport Onderzoek, zie: <https://www.mulierinstituut.nl/producten-diensten/dataverzameling/nationaal-sportonderzoek/>

Bijlage 4. Achtergrondkenmerken respondenten

Tabel B4.1 Aantal beperkingen, geslacht en leeftijdsgroep van kinderen (0-17 jaar) en volwassenen (18-79 jaar) uit het vervolgonderzoek van 2022 (in procenten)

	Totaal	Aantal beperkingen*		Geslacht		Leeftijdsgroep				
		1	>1	Man	Vrouw	0-12	13-17	18-49	50-64	65-80
<i>Kinderen</i>										
Motorische beperking	67	36	64	69	31	66	34			
Visuele beperking	25	22	78	65	34	83	17			
Auditieve beperking	39	45	55	66	34	80	20			
<i>Lichamelijke beperking</i>										
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	24	70	30	36	64			33	29	38
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	41	69	31	37	63			43	30	26
Visuele beperking	32	57	43	38	61			46	32	22
Auditieve beperking	18	44	56	63	37			24	34	42
<i>Chronische aandoening*</i>										
Longaandoening	18	42	58	45	55			40	28	31
Huidaandoening	18	32	68	43	57			48	30	22
Hart- en vaataandoening	24	48	52	61	39			12	42	46
Maagdarmaandoeningen	6	35	65	40	57			55	28	17
Suikerziekte	15	38	62	72	28			9	39	52
Bewegingsapparaat	30	40	60	46	53			35	36	29
Bot-, spier- en bindweefsel	21	35	65	34	63			35	31	33
Neurologische aandoeningen	8	57	43	33	67			56	20	24
Kanker	6	49	51	60	40			12	21	67
<i>Psychische klachten</i>										
Ernstige stressklachten	36	75	25	27	72			70	28	2
Depressie/zwaarmoedigheid	38	75	25	42	58			69	21	9
Angststoornis of fobie	24	70	30	31	67			77	14	9
Persoonlijkheidsstoornis	9	66	34	33	67			84	16	0
Eetstoornis	7	77	23	26	74			94	4	2
Schizofrenie en/of psychoses	3	83	17	61	39			58	42	0

Aantal respondenten: kinderen n=105; lichamelijke beperking n=801; chronische aandoening n=509; psychische klachten n=504.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: kinderen en volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

*Het aantal beperkingen betreft het aantal lichamelijke beperkingen, het aantal chronische aandoeningen of het aantal psychische klachten. In de berekening is geen rekening gehouden met de combinatie van bijvoorbeeld een lichamelijke beperking en psychische klacht/aandoening.

*Geen van de respondenten met een chronische aandoening heeft een motorische, visuele of auditieve beperking of psychische klachten.

Tabel B4.2 Gebruik (mobiliteits)hulpmiddel en aantal jaren beperking, aandoening of klachten van kinderen (0-17 jaar) en volwassenen (18-79 jaar) uit het vervolgonderzoek van 2022 (in procenten)

	Gebruik hulpmiddel			Aantal jaren beperking			
	Geen hulpmiddel	Mobiliteits-hulpmiddel	Ander hulpmiddel	Vanaf geboorte	>10 jaar	5-10 jaar	<5 jaar
<i>Kinderen</i>							
Motorische beperking	14	57	69	56	24	10	6
Visuele beperking	2	73	97	51	39	5	4
Auditieve beperking	12	44	76	51	30	15	0
<i>Lichamelijke beperking</i>							
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	0	100	82	14	59	14	12
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	25	2	75	12	58	15	14
Visuele beperking	2	9	98	28	53	11	8
Auditieve beperking	8	14	91	6	47	23	23
<i>Chronische aandoening*</i>							
Longaandoening	15	19	80	16	44	13	19
Huidaandoening	27	11	69	9	52	16	14
Hart- en vaataandoening	19	12	80	4	38	15	30
Maagdarmaandoeningen	39	16	55	3	55	26	10
Suikerziekte	16	18	81	2	48	18	24
Bewegingsapparaat	25	17	71	8	50	9	28
Bot-, spier- en bindweefsel	13	19	85	10	46	18	24
Neurologische aandoeningen	29	11	67	4	56	12	15
Kanker	15	15	85	0	23	9	49
<i>Psychische klachten</i>							
Ernstige stressklachten	28	8	72	12	41	13	24
Depressie/zwaarmoedigheid	39	9	61	18	44	16	20
Angststoornis of fobie	37	12	60	9	47	12	25
Persoonlijkheidsstoornis	39	22	54	7	63	15	3
Eetstoornis	24	28	58	11	42	25	22
Schizofrenie en/of psychoses	39	26	47	13	52	21	0

Aantal respondenten: kinderen gebruik hulpmiddel n=105; kinderen aantal jaren beperking n=100; lichamelijke beperking n=801; chronische aandoening n=509; psychische klachten n=504.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: kinderen en volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

*Geen van de respondenten met een chronische aandoening heeft een motorische, visuele of auditieve beperking of psychische klachten.

Tabel B4.3 Mate waarin kinderen (0-17 jaar) en volwassenen (18-79 jaar) uit het vervolgonderzoek van 2022 zich in het dagelijks leven belemmerd voelen (in procenten)

	Mate waarin respondent zich in het dagelijks leven belemmerd voelt			
	Niet	Licht	Matig	Ernstig
<i>Kinderen</i>				
Motorische beperking	21	42	22	15
Visuele beperking	22	63	4	11
Auditieve beperking	38	50	9	3
<i>Lichamelijke beperking</i>				
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	2	21	44	33
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	5	33	42	20
Visuele beperking	15	43	29	13
Auditieve beperking	15	46	26	14
<i>Chronische aandoening*</i>				
Longaandoening	33	31	28	9
Huidaandoening	33	36	29	2
Hart- en vaataandoening	39	36	20	5
Maagdarmaandoeningen	13	39	45	3
Suikerziekte	38	34	18	9
Bewegingsapparaat	16	44	32	8
Bot-, spier- en bindweefsel	17	46	31	6
Neurologische aandoeningen	35	27	29	8
Kanker	21	32	23	25
<i>Psychische klachten</i>				
Ernstige stressklachten	16	36	32	16
Depressie/zwaarvoedigheid	18	42	25	16
Angststoornis of fobie	21	40	27	11
Persoonlijkheidsstoornis	5	52	30	12
Eetstoornis	10	57	31	2
Schizofrenie en/of psychoses	20	52	16	12

Aantal respondenten: kinderen n=100; lichamelijke beperking n=801; chronische aandoening n=509; psychische klachten n=504.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: kinderen en volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

*Geen van de respondenten met een chronische aandoening heeft een motorische, visuele of auditieve beperking of psychische klachten.

Tabel B4.4 Onderwijs dat kinderen (0-17 jaar) volgen en hoogst voltooide opleiding van volwassenen (18-79 jaar) uit het vervolgonderzoek van 2022 (in procenten)

	Opleiding						
	Geen	Regulier basis-onderwijs	Speciaal basis-onderwijs	Regulier voortgezet onderwijs	Voortgezet speciaal onderwijs	Mbo 2, 3 of 4	Hbo of universitair
<i>Kinderen</i>							
Motorische beperking	8	21	15	19	8	6	21
Visuele beperking	0	8	12	8	8	12	48
Auditieve beperking	5	25	5	13	3	18	33
<i>Lichamelijke beperking</i>							
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	1	0	1	30	1	30	39
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	1	2	0	32	0	32	34
Visuele beperking	0	1	0	25	0	34	39
Auditieve beperking	0	3	1	26	3	27	41
<i>Chronische aandoening*</i>							
Longaandoening	0	1	0	30	0	23	46
Huidaandoening	0	0	0	27	0	30	42
Hart- en vaataandoening	0	1	0	33	0	29	38
Maagdarmaandoeningen	0	0	2	31	0	29	38
Suikerziekte	0	1	0	33	0	25	40
Bewegingsapparaat	0	3	0	32	0	24	42
Bot-, spier- en bindweefsel	0	1	0	32	0	30	36
Neurologische aandoeningen	0	0	2	22	0	27	44
Kanker	0	0	0	32	0	25	43
<i>Psychische klachten</i>							
Ernstige stressklachten	0	1	0	25	0	27	48
Depressie/zwaarmoedigheid	1	1	0	28	0	24	46
Angststoornis of fobie	1	1	0	28	0	25	43
Persoonlijkheidsstoornis	0	0	0	32	0	48	21
Eetstoornis	0	0	0	18	0	29	53
Schizofrenie en/of psychoses	0	0	0	44	0	6	50

Aantal respondenten: kinderen n=100; lichamelijke beperking n=801; chronische aandoening n=509; psychische klachten n=504.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: kinderen en volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

*Geen van de respondenten met een chronische aandoening heeft een motorische, visuele of auditieve beperking of psychische klachten.

Tabel B4.5 Bruto huishoudinkomen per jaar van (ouders van) kinderen (0-17 jaar) en volwassenen (18-79 jaar) uit het vervolgonderzoek van 2022 (in procenten)

	Bruto-huishoudinkomen per jaar							
	Minimum (<14.100)	Beneden modaal (14.100-29.500)	Bijna modaal (29.500-36.500)	Modaal (36.500-43.500)	Tussen 1 en 2 keer modaal (43.500-73.000)	2 keer modaal (73.000-87.100)	>2 keer modaal (87.100 of meer)	Weet niet/wil niet zeggen
<i>Kinderen</i>								
Motorische beperking	1	22	4	12	35	8	3	13
Visuele beperking	1	7	6	10	64	7	2	2
Auditieve beperking	3	29	0	12	35	6	9	6
<i>Lichamelijke beperking</i>								
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	12	22	17	14	11	3	1	19
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	11	24	13	11	17	5	3	15
Visuele beperking	11	27	17	9	15	3	3	15
Auditieve beperking	8	16	17	10	20	2	4	22
<i>Chronische aandoening*</i>								
Longaandoening	5	14	18	17	15	3	3	24
Huidaandoening	1	19	9	10	24	4	8	26
Hart- en vaataandoening	5	15	13	13	17	8	5	23
Maagdarmaandoeningen	1	17	14	24	16	3	11	14
Suikerziekte	8	12	11	17	26	4	4	17
Bewegingsapparaat	6	22	10	14	21	5	8	15
Bot-, spier- en bindweefsel	9	19	14	19	14	4	4	17
Neurologische aandoeningen	4	24	12	5	26	4	0	26
Kanker	0	12	20	11	27	0	3	27
<i>Psychische klachten</i>								
Ernstige stressklachten	13	24	17	10	14	8	2	13
Depressie/zwaarmoedigheid	17	22	11	9	18	4	4	15
Angststoornis of fobie	14	14	14	15	20	3	1	20
Persoonlijkheidsstoornis	6	32	15	13	17	2	6	9
Eetstoornis	2	14	1	34	18	0	12	19
Schizofrenie en/of psychoses	37	27	5	11	5	0	15	0

Aantal respondenten: kinderen n=100; lichamelijke beperking n=801; chronische aandoening n=509; psychische klachten n=504.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: kinderen en volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

*Geen van de respondenten met een chronische aandoening heeft een motorische, visuele of auditieve beperking of psychische klachten.

In tabel B4.6 is te zien welk aandeel volwassenen met een MBMM, MBZM, VB en AB ook een chronische aandoening en/of psychische klachten heeft. 19 procent van de volwassenen met een motorische beperking die een mobiliteitshulpmiddel gebruiken, heeft bijvoorbeeld ook een longaandoening.

Tabel B4.6 Respondenten van de groep VLB die ook een (of meer) chronische aandoening(en) en/of psychische klachten hebben (18-79 jaar) uit het vervolgonderzoek van 2022 (in procenten)

	Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel n=365	Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel n=351	Visuele beperking n=119	Auditieve beperking n=127
<i>Chronische aandoening**</i>				
Longaandoening	19	18	17	17
Huidaandoening	16	16	14	17
Hart- en vaataandoening	25	21	21	22
Maagdarmaandoeningen	9	11	11	10
Suikerziekte	18	14	15	15
Bewegingsapparaat	55	53	48	43
Bot-, spier- en bindweefsel	42	42	36	36
Neurologische aandoeningen	29	17	18	17
Kanker	6	3	4	4
<i>Psychische klachten</i>				
Ernstige stressklachten	12	15	14	16
Depressie/zwaarmoedigheid	14	16	15	16
Angststoornis of fobie	7	10	9	8
Persoonlijkheidsstoornis	3	3	2	2
Eetstoornis	3	2	2	3
Schizofrenie en/of psychoses	2	0	1	0

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

In tabel B4.7 is te zien welk aandeel volwassenen met psychische klachten ook een lichamelijke beperking en/of chronische aandoening heeft. 2 procent van de volwassenen met ernstige stressklachten heeft bijvoorbeeld ook een motorische beperking en gebruikt een mobiliteitshulpmiddel (MBMM).

Tabel B4.7 Respondenten van de groep VPK die ook een (of meer) lichamelijke beperking(en) en/of chronische aandoening(en) hebben (18-79 jaar) uit het vervolgonderzoek van 2022 (in procenten)

	Ernstige stress-klachten n=244	Depressie/ zwaar- moedigheid n=252	Angst- stoornis of fobie n=161	Persoonlijk- heids- stoornis n=53	Eet- stoornis n=32	Schizofrenie en/of psychoses n=21
<i>Lichamelijke beperking</i>						
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	2	2	0	0	3	0
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	2	2	0	0	3	0
Visuele beperking	3	3	6	2	6	0
Auditieve beperking	3	4	2	20	0	0
<i>Chronische aandoening**</i>						
Longaandoening	12	14	10	7	6	6
Huidaandoening	17	19	20	24	15	31
Hart- en vaataandoening	13	10	9	16	6	7
Maagdarmaandoeningen	10	8	13	18	24	13
Suikerziekte	6	8	6	11	9	6
Bewegingsapparaat	14	20	15	9	15	6
Bot-, spier- en bindweefsel	18	14	14	18	18	6
Neurologische aandoeningen	16	12	8	4	15	6
Kanker	2	2	4	4	9	0

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Bijlage 5. Sport- en beweggedrag naar achtergrondkenmerken

Tabel B5.1 Wekelijkse sport- en beweegdeelname van KLB, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken (n=105)

	Bewegen		Sport	Sportieve activiteiten
	Wandelen	Fietsen		Sporten en/of bewegen
	n	%	%	%
<i>Aantal beperkingen</i>				
Eén	61	54	71	69
Meer dan één	44	87	67	58
<i>Geslacht</i>				
Man	57	81	70	69
Vrouw	42	61	67	53
<i>Leeftijd</i>				
0-12 jaar	63	79	71	67
13-17 jaar	42	56	65	56
<i>Gebruik hulpmiddel</i>				
Geen hulpmiddel	16	57	69	64
Mobiliteitshulpmiddel	45	81	64	58
Ander hulpmiddel	72	73	69	66
<i>Mate van belemmering</i>				
Helemaal niet belemmerd	26	77	73	75
Licht belemmerd	42	75	87	74
Matig belemmerd	22	66	43	41
Ernstig belemmerd	10	71	29	33
<i>Huidig type onderwijs</i>				
Regulier basisonderwijs	20	77	77	84
Speciaal basisonderwijs	13	70	52	26
Regulier voortgezet onderwijs (incl. mbo 1)	24	45	71	52
Voortgezet speciaal onderwijs	8	96	59	82
Mbo 2, 3, 4	15	87	71	63
Hbo/universitair	10	86	85	100
<i>Type lichamelijke beperking</i>				
Motorische beperking	56	76	68	60
Visuele beperking	36	80	68	78
Auditieve beperking	23	73	82	79

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking van screening 2019.

Tabel B5.2 Wekelijkse sport- en beweegdeelname van VLB, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken (n=801)

	Bewegen		Sport	Sportieve activiteiten
	Wandelen	Fietsen		
	n	%	%	%
<i>Aantal beperkingen</i>				
Eén	558	67	58	84
Meer dan één	243	71	46	85
<i>Geslacht</i>				
Man	314	66	58	84
Vrouw	486	70	52	84
<i>Leeftijd</i>				
18-50 jaar	200	72	60	87
50-65 jaar	388	71	55	86
65-80 jaar	213	60	46	78
<i>Gebruik hulpmiddel</i>				
Geen hulpmiddel	81	84	63	92
Mobiliteitshulpmiddel	373	57	40	75
Ander hulpmiddel	657	67	54	84
<i>Mate van belemmering</i>				
Helemaal niet belemmerd	42	80	76	96
Licht belemmerd	225	76	63	91
Matig belemmerd	338	62	50	80
Ernstig belemmerd	196	61	38	74
<i>Hoogst voltooide opleiding*</i>				
Regulier voortgezet onderwijs (incl. mbo 1)	254	67	52	81
Mbo 2, 3, 4	235	61	53	81
Hbo/universitair	293	76	58	90
<i>Type lichamelijke beperking</i>				
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	365	56	39	75
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	351	70	55	86
Visuele beperking	119	73	62	88
Auditieve beperking	127	74	50	89

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en leeftijd van screening 2019.

Tabel B5.3 Wekelijkse sport- en beweegdeelname van VCA, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken (n=509)

	Bewegen		Sport	Sportieve activiteiten	
	Wandelen		%	%	
	n	%			%
<i>Aantal chronische aandoeningen</i>					
Eén	290	74	64	60	88
Meer dan één	219	73	59	58	88
<i>Geslacht</i>					
Man	264	74	65	59	88
Vrouw	243	74	59	58	89
<i>Leeftijd</i>					
18-50 jaar	109	79	63	61	90
50-65 jaar	231	69	60	57	85
65-80 jaar	169	73	63	58	89
<i>Gebruik hulpmiddel</i>					
Geen hulpmiddel	103	75	63	59	87
Mobiliteitshulpmiddel	68	71	50	54	85
Ander hulpmiddel	393	73	61	58	88
<i>Mate van belemmering</i>					
Helemaal niet belemmerd	173	75	65	59	90
Licht belemmerd	185	79	65	63	90
Matig belemmerd	118	67	56	55	86
Ernstig belemmerd	33	64	48	46	78
<i>Hoogst voltooide opleiding</i>					
Regulier voortgezet onderwijs (incl. mbo 1)	160	69	62	57	86
Mbo 2, 3, 4	141	71	60	54	85
Hbo/universitair	197	78	63	65	91
<i>Type chronische aandoening</i>					
Longaandoening	94	77	55	49	87
Huidaandoening	86	74	65	68	87
Hart- en vaataandoening	156	71	62	59	87
Maagdarmaandoening	42	79	59	59	89
Suikerziekte	98	68	56	50	82
Aandoening aan het bewegingsapparaat	135	67	64	64	89
Bot-, spier- en bindweefsel-aandoening	110	79	64	58	91
Neurologische aandoening	37	78	43	50	82
Kanker	29	74	36	46	80

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Tabel B5.4 Wekelijkse sport- en beweegdeelname van VPK, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken (n=504)

	Bewegen		Sport	Sportieve activiteiten	
	Wandelen	Fietsen	%		
	n	%			
<i>Aantal psychische klachten</i>					
Eén	318	76	57	59	87
Meer dan één	186	74	53	63	88
<i>Geslacht</i>					
Man	174	75	60	63	87
Vrouw	327	77	54	57	87
<i>Leeftijd</i>					
18-50 jaar	247	78	59	62	89
50-65 jaar	195	72	52	53	82
65-80 jaar	62	64	48	55	84
<i>Gebruik hulpmiddel</i>					
Geen hulpmiddel	143	72	59	53	84
Mobiliteitshulpmiddel	65	83	56	68	88
Ander hulpmiddel	354	77	54	61	88
<i>Mate van belemmering</i>					
Helemaal niet belemmerd	81	77	59	63	89
Licht belemmerd	187	81	65	65	91
Matig belemmerd	154	71	47	54	85
Ernstig belemmerd	82	69	45	48	76
<i>Hoogst voltooide opleiding</i>					
Regulier voortgezet onderwijs (incl. mbo 1)	159	65	45	55	79
Mbo 2, 3, 4	137	75	58	44	89
Hbo/universitair	190	83	63	71	89
<i>Type psychische klachten</i>					
Ernstige stressklachten	244	79	56	62	89
Depressie/zwaarmoedigheid	252	70	54	55	80
Angststoornis of fobie	161	83	54	60	94
Persoonlijkheidsstoornis	53	59	58	46	83
Eetstoornis	32	90	67	82	96
Schizofrenie	21	62	63	70	92

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Bijlage 6. Ervaren belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten

Tabel B6.1 Percentage KLB, VLB, VCA en VPK dat (zeer) vaak belemmeringen ervaart (meer antwoorden mogelijk)

	Kinderen met lichamelijke beperking n=104	Volwassenen met lichamelijke beperking n=801	Volwassenen met chronische aandoening, zonder lichamelijke beperking n=509	Volwassenen met psychische aandoening n=504
Vermoeidheid/gebrek aan energie	27	48	27	46
Pijn bij sportieve activiteiten	23	40	20	22
Weinig financiële middelen	15	29	16	32
Vindt sportieve activiteiten niet leuk	13	31	20	24
Kan niet goed meekomen met anderen	34	28	12	14
Kan niet sporten door de beperking/aandoening	21	33	16	14
Ziet ertegen op om iets nieuws te proberen	24	21	10	23
Geen mensen om mee te sporten of bewegen	24	22	12	20
Tijdstip komt niet uit	20	20	15	22
Te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten	25	19	7	25
Angst voor reacties van anderen	29	12	6	20
De activiteiten zijn (te) prestatiegericht	21	21	11	14
Aanbod van activiteiten is beperkt	20	19	8	12
Gebrek aan (deskundige) begeleiding	24	17	8	10
Bang voor blessures	14	20	10	13
Lastig om mensen voor een training/team van hetzelfde niveau bij elkaar te krijgen	22	17	7	11
Vervoersproblemen	19	17	7	11
Weet niet welke activiteiten leuk zijn	16	16	8	14
Voelt niet welkom/op gemak bij de sportaanbieder	16	15	6	13
Weet niet welke activiteit bij beperking/aandoening past	15	17	7	8
Slechte ervaring met eerdere deelname	15	13	5	12
Aanvragen sporthulpmiddelen is lastig	17	13	5	7
Sportmaterialen/lessen zijn onvoldoende aangepast	17	13	4	5
Weet niet waar je kan sporten	17	11	3	7
Snap de spelregels niet goed	19	5	2	7
Accommodaties zijn onvoldoende aangepast	13	10	4	6

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: kinderen en volwassenen met lichamelijke beperkingen gewogen op type beperking (en voor volwassenen ook de leeftijd) van screening 2019, chronische aandoeningen en psychische klachten/aandoeningen gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Tabel B6.2 Percentage VLB dat (zeer) vaak belemmeringen ervaart, uitgesplitst naar type lichamelijke beperking (meer antwoorden mogelijk)

	Volwassenen met motorische beperking met mobiliteits- hulpmiddel n=365	Volwassenen met motorische beperking zonder mobiliteits- hulpmiddel n=351	Volwassenen met visuele beperking n=119	Volwassenen met auditieve beperking n=127
Vermoeidheid/gebrek aan energie	59	53	41	34
Pijn bij sportieve activiteiten	59	48	24	19
Kan niet sporten door de beperking/aandoening	55	38	17	19
Vindt sportieve activiteiten niet leuk	28	28	39	25
Weinig financiële middelen	38	32	26	17
Kan niet goed meekomen met anderen	40	27	24	21
Ziet er tegen op om iets nieuws te proberen	24	21	18	21
Geen mensen om mee te sporten of bewegen	29	21	25	11
De activiteiten zijn (te) prestatiegericht	29	22	15	18
Tijdstip komt niet uit	19	16	26	17
Te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten	25	20	17	10
Aanbod van activiteiten is beperkt	28	19	16	9
Bang voor blessures	26	22	19	7
Vervoersproblemen	27	16	16	11
Weet niet welke activiteit bij beperking/aandoening past	26	19	14	7
Gebrek aan (deskundige) begeleiding	22	19	15	7
Lastig om mensen voor een training/team van hetzelfde niveau bij elkaar te krijgen	23	18	12	12
Voelt niet welkom/op gemak bij de sportaanbieder	18	14	17	9
Aanvragen sporthulpmiddelen is lastig	26	11	10	7
Weet niet welke activiteiten leuk zijn	19	14	18	5
Sportmaterialen/lessen zijn onvoldoende aangepast	24	13	9	6
Slechte ervaring met eerdere deelname	17	13	10	8
Accommodaties zijn onvoldoende aangepast	26	7	3	10
Angst voor reacties van anderen	12	11	16	7
Weet niet waar je kan sporten	17	10	8	8
Snap de spelregels niet goed	10	3	5	3

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en de leeftijd van screening 2019.

Bijlage 7. Uitsplitsing van meest ervaren belemmeringen bij het beoefenen van of beginnen met sportieve activiteiten naar achtergrondkenmerken

Let op: het aantal respondenten (n) binnen deze onderzoeksgroep is laag.

Tabel B7.1 Percentage KLB dat (zeer) vaak ‘angst voor reacties van anderen, ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’ en ‘te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten’ als belemmering ervaart, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken (n=103)

	Angst voor reacties van anderen n=23	Vermoeidheid/ gebrek aan energie n=30	Te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten n=25
<i>Leeftijd</i>			
0-12 jaar	27	22	24
13-17 jaar	33	37	27
<i>Geslacht</i>			
Man	29	20	23
Vrouw	32	39	30
<i>Aantal beperkingen</i>			
Eén	20	31	25
Meer dan één	37	23	25
<i>Gebruik hulpmiddel</i>			
Gebruikt mobiliteitshulpmiddel	41	37	36
Gebruikt ander hulpmiddel	30	18	24
Gebruikt geen hulpmiddel	13	19	19
<i>Type beperking</i>			
Motorische beperking	32	30	27
Visuele beperking	46	17	17
Auditieve beperking	38	12	19
<i>Ervaren belemmering door beperking</i>			
Helemaal niet belemmerd	11	4	8
Licht belemmerd	45	24	32
Matig belemmerd	34	58	23
Ernstig belemmerd	9	40	49
<i>Beoefening sportieve activiteiten</i>			
Sport en beweegt niet (wekelijks)	46	60	57
Sport óf beweegt wekelijks	24	36	33
Sport én beweegt wekelijks	31	17	17

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking van screening 2019.

Tabel B7.2 Percentage VLB dat (zeer) vaak ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’, ‘pijn bij sportieve activiteiten’, ‘kan niet sporten door de beperking/aandoening’ en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’ als belemmering ervaart, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken

	Vermoeidheid/ gebrek aan energie n=421	Pijn bij sportieve activiteiten n=399	Kan niet sporten door de beperking/ aandoening n=335	Vind sportieve activiteiten niet leuk n=230
<i>Leeftijd</i>				
18-49 jaar	54	38	29	30
50-64 jaar	40	39	30	33
65-79 jaar	47	42	42*	30
<i>Geslacht</i>				
Man	38	31	30	30
Vrouw	55*	45*	35	32
<i>Aantal beperkingen</i>				
Eén	41	38	32	32
Meer dan één	64*	44	37	29
<i>Gebruik hulpmiddel</i>				
Gebruikt mobiliteitshulpmiddel	60*	60*	55*	28
Gebruikt ander hulpmiddel	48	38	32	33
Gebruikt geen hulpmiddel	47	43	32	23
<i>Type beperking</i>				
Motorische beperking met mobiliteitshulpmiddel	59*	59*	55*	28
Motorische beperking zonder mobiliteitshulpmiddel	53*	48*	38*	28
Visuele beperking	41	24	17	39*
Auditieve beperking	34	19	19	25
<i>Ervaren belemmering door beperking</i>				
Helemaal niet belemmerd	7*	3*	4*	38
Licht belemmerd	33*	18*	15*	26
Matig belemmerd	56*	50*	38*	33
Ernstig belemmerd	76*	75*	68*	33
<i>Beoefening sportieve activiteiten</i>				
Sport en beweegt niet (wekelijks)	78*	60*	58*	56
Sport óf beweegt wekelijks	51*	46*	45*	38
Sport én beweegt wekelijks	35*	27*	14*	16*

*Significant verschil ten opzichte van andere categorie(ën) in achtergrondkenmerk, BI 95%.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking en leeftijd van screening 2019.

Aanvullend op tabel B7.2 zijn er twee significante verschillen in hoogst voltooide opleiding en één in de duur van de beperking:

- Relatief meer volwassenen met een lichamelijke beperking die het regulier voortgezet onderwijs of het mbo als hoogst voltooide opleiding hebben noemen 'vermoeidheid/gebrek aan energie' (zeer) vaak als belemmering om sportieve activiteiten te beoefenen of ermee te beginnen (respectievelijk 52%, 52% en 42%).
- Relatief meer volwassenen met een lichamelijke beperking die het regulier voortgezet onderwijs of het mbo als hoogst voltooide opleiding hebben noemen 'vind sportieve activiteiten niet leuk' (zeer) vaak als belemmering om sportieve activiteiten te beoefenen of ermee te beginnen dan de volwassenen die een hbo- of universitaire opleiding hebben gedaan (respectievelijk 37%, 33% en 25%).
- Relatief meer volwassenen met een lichamelijke beperking die ze al vanaf de geboorte of meer dan tien jaar hebben noemen 'vind sportieve activiteiten niet leuk' (zeer) vaak als belemmering om sportieve activiteiten te beoefenen of ermee te beginnen dan de volwassenen die de lichamelijke beperking vijf tot tien jaar geleden of in de afgelopen vijf jaar hebben gekregen (respectievelijk 40%, 33%, 22% en 23%).

Let op: het aantal respondenten per type aandoening is te laag om significante verschillen te bepalen.

Tabel B7.3 Percentage VCA dat (zeer) vaak 'vermoeidheid/gebrek aan energie', 'pijn bij sportieve activiteiten', 'kan niet sporten door de beperking/aandoening' en 'vind sportieve activiteiten niet leuk' als belemmering ervaart, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken

	Vermoeidheid/ gebrek aan energie n=135	Vind sportieve activiteiten niet leuk n=102	Pijn bij sportieve activiteiten n=98
<i>Leeftijd</i>			
18-49 jaar	35	24	20
50-64 jaar	25	21	20
65-79 jaar	23	17	19
<i>Geslacht</i>			
Man	17	16	14
Vrouw	38*	25*	25*
<i>Aantal chronische aandoeningen</i>			
Eén	23	21	15
Meer dan één	34*	20	27*
<i>Gebruik hulpmiddel</i>			
Gebruikt mobiliteitshulpmiddel	48*	20	41*
Gebruikt ander hulpmiddel	26	19	21
Gebruikt geen hulpmiddel	30	27	15
<i>Type aandoening</i>			
Longaandoening	36	18	20
Huidaandoening	27	17	20
Hart- en vaataandoening	20	23	13
Maagdarmaandoening	35	16	19
Suikerziekte	30	20	16
Aandoening aan het bewegingsapparaat	29	27	29
Bot-spier- en bindweefsel-aandoening	31	15	32
Neurologische aandoening	37	28	34
Kanker	31	22	27
<i>Ervaren belemmering door aandoening</i>			
Helemaal niet belemmerd	10	17	3
Licht belemmerd	24	20	13
Matig belemmerd	48*	25	44*
Ernstig belemmerd	65*	23	56*
<i>Beoefening sportieve activiteiten</i>			
Sport en beweegt niet (wekelijks)	45	45*	33
Sport óf beweegt wekelijks	36	30*	28
Sport én beweegt wekelijks	18*	9*	12*

*Significant verschil ten opzichte van andere categorie(ën) in achtergrondkenmerk, BI 95%.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type en leeftijd van screening 2022.

Let op: het aantal respondenten per type klacht is te laag om significante verschillen te bepalen.

Tabel B7.4 Percentage VPK dat (zeer) vaak ‘vermoeidheid/gebrek aan energie’, ‘weinig financiële middelen’, ‘te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten’ en ‘vind sportieve activiteiten niet leuk’ als belemmering ervaart, uitgesplitst naar achtergrondkenmerken

	Vermoeidheid/ gebrek aan energie n=263	Weinig financiële middelen n=177	Te veel prikkels tijdens sportieve activiteiten n=145	Vind sportieve activiteiten niet leuk n=145
<i>Leeftijd</i>				
18-49 jaar	46	32	26	22
50-64 jaar	48	32	22	28
65-79 jaar	46	25	17	34
<i>Geslacht</i>				
Man	38	30	19	26
Vrouw	51*	33	28	24
<i>Aantal psychische klachten</i>				
Eén	44	30	22	23
Meer dan één	58*	42	37	31
<i>Gebruik hulpmiddel</i>				
Gebruikt mobiliteitshulpmiddel	56	53*	35	31
Gebruikt ander hulpmiddel	49	32	23	28
Gebruikt geen hulpmiddel	43	28	26	17
<i>Type klachten</i>				
Ernstige stressklachten (o.a. burn-out, trauma, PTSS)	57	33	31	20
Depressie/zwaarmoedigheid (ook bipolair)	46	33	23	30
Angststoornis of fobie	44	32	19	24
Persoonlijkheidsstoornis (o.a. borderline, narcisme)	58	35	42	44
Eetstoornis (o.a. anorexia, boulimia)	21	20	20	14
Schizofrenie en/of psychoses	33	58	47	13
<i>Ervaren belemmering door klachten</i>				
Helemaal niet belemmerd	24*	17	13	17
Licht belemmerd	37*	27	16	23
Matig belemmerd	57*	36	32	28
Ernstig belemmerd	84*	60	57	32
<i>Beoefening sportieve activiteiten</i>				
Sport en beweegt niet (wekelijks)	68	41	32	39
Sport óf beweegt wekelijks	57	36	32	37
Sport én beweegt wekelijks	35*	27	19	13*

*Significant verschil binnen achtergrondkenmerk, betrouwbaarheidsinterval van 95%.

Bron: Mulier Instituut, behoeftenonderzoek mensen met een beperking, oktober 2022.

Toelichting: gewogen op type beperking van screening 2019.

Aanvullend op tabel B7.4 is er één significant verschil in hoogst voltooide opleiding en zijn er twee in de duur van de psychische klachten:

- Relatief meer volwassenen met psychische klachten die het regulier voortgezet onderwijs of het mbo als hoogst voltooide opleiding hebben noemen 'vind sportieve activiteiten niet leuk' (zeer) vaak als belemmering om sportieve activiteiten te beoefenen of ermee te beginnen dan de volwassenen die een hbo- of universitaire opleiding hebben gedaan (respectievelijk 33%, 27% en 17%).
- Voor relatief minder volwassenen met psychische klachten die in de afgelopen vijf jaar psychische klachten hebben gekregen, is 'vind sportieve activiteiten niet leuk' (zeer) vaak een belemmering om sportieve activiteiten te beoefenen of om ermee te beginnen dan voor volwassenen die vanaf de geboorte, meer dan tien jaar en vijf tot tien jaar psychische klachten hebben (respectievelijk 15%, 31%, 27%, en 29%).
- Voor relatief meer volwassenen met psychische klachten die vanaf de geboorte of meer dan tien jaar psychische klachten hebben, is 'weinig financiële middelen' (zeer) vaak een belemmering om sportieve activiteiten te beoefenen of om ermee te beginnen dan voor volwassenen die vijf tot tien jaar of minder dan vijf jaar geleden psychische klachten hebben gekregen (respectievelijk 42%, 37%, 24%, en 19%).

